

EL NUCLI DE VERITAT DEL SOCIALISME

*L*A doctrina de Sant Tomàs sobre la funció social de la riquesa no ha estat superada per les sectes". Aquesta sentència del doctor Torras i Bages ens ha fet meditar molt davant la tendència socialista de la segona República espanyola. El lector que ens hagi seguit de temps ja endevinarà que nosaltres no sabriem condemnar aquesta tendència d'una manera absoluta. En lamentem—no caldria dir-ho—les concomitàncies antireligioses, el doctrinarisme que traspasa les pensades dels llibres de sistema a l'articulat de les lleis, sense prèvia compulsació amb la nostra realitat social, la inspiració estatista que cuida estrènyer cada dia més el cercle de ferro de la coacció del Poder civil, abassegador amb fums de creador de tota la vida humana, l'uniformisme que tuda l'espontaneïtat de la vida de les diverses contrades espanyoles, i per fi el menyspreu dels esforços previs que s'han fet en aquest mateix sentit, només que siguin informats d'una inspiració cristiana. Però la idea de socialitzar la fruïció—la fruïció, entenguï's bé, no la creació—de la riquesa no ens pot ésser gens antipàtica, tant menys que és una idea autènticament tomista.

El socialisme ha de tenir per força un nucli de veritat. Si no ho provés a posteriori la seva enorme difusió en l'Europa contemporània—un error pur no pot tenir tanta eficàcia proselitista—, ho provaria a priori la repugnància metafísica de l'error absolut, tan impossible en l'ordre lògic com el color negre absolut en l'ordre físic. El negre absolut no podria ésser vist per cap ull; l'error absolut no podria ésser copsat per cap intelligència.

Aquest nucli amagat de veritat i de justícia del socialisme ha d'ésser estudiat afanyosament i defensat amb tot entusiasme pel Cristianisme social. Si hom no destrueix sinó allò que reemplça, com deia August Comte, cal també afirmar que la illusió que el socialisme ha fet néixer en l'ànima de les multituds proletàries només podrà ésser esvaïda eficaçment si és substituïda per una aspi-

ració robusta i practicable. Destruir un error sense plantar al seu lloc una veritat és abonar el camp per a un error nou. El desengany absolut podrà produir-se en un individu, i encara molt difícilment, però no serà mai un fenomen de massa. L'afany de la intelligença i del cor en cerca d'un ideal és inextingible.

¿Podria la sentència esmentada del doctor Torras donar-nos la clau per a trobar el nucli de veritat retort violentament sota l'agregat d'errors del socialisme? Nosaltres gosàriem a dir que al fons del socialisme i del Cristianisme social batega una mateixa doctrina: que la riquesa no té una destinació individual, sinó social. I com que la destinació d'un bé és signe d'un cert títol de propietat, podríem fins i tot arriscar la fórmula màxima: la riquesa no és de l'individu, sinó de la societat.

¿Hi haurà cap catòlic que se n'escandalitzi? El remetriem a la lectura de l'Evangeli, dels Sants Pares—aquell Sant Basili!—, de Sant Tomàs, de Lleó XIII. Es ideal profundament sentit pel Cristianisme que tota la humanitat formi un organisme pel qual circuli, com una sang rica, tot el tresor de béns espirituals i materials acumulat pel treball dels seus membres. Els fruits de l'esforç humà, de l'activitat de totes les potències, són destinats per Déu al doble sosteniment d'aquesta família universal pressentida per les ànimes més nobles del món antic, fundada per Crist i celebrada amb paraules roents de caritat per Sant Pau, l'home, sens dubte, que ha vist i sentit amb major integritat la transcendència del Cristianisme. El ric que s'apropia per al seu fruïment exclusiu una part sobrera d'aquest tresor comú és un mal gra en el cos del llinatge, un tumor engendrador de malalties. La riquesa, com l'aigua i la sang, és essencialment fluida; no pot estancar-se sense corrompre's.

La diferència essencial entre la Religió i la secta radica en l'assenyalament dels administradors de la riquesa comuna: per a la secta, és l'Estat, representat per la burocràcia; per a la Religió, és l'individu proveït de la riquesa material, doblada per la d'una consciència informada per la llei de Déu.

La diferència sembla petita, però és enorme. La secta muntaria una administració sense ànima, materialista que és ella. El buròcrata, àdhuc suposant-lo sempre honest—i en un sistema ateu, no suposem poc—, administraria el pa dels desconeguts. No fóra el cor qui distribuïria la sang per l'organisme. Fóra un càlcul fred i gelós. Suprimir l'estímul en el productor i el cor en el distribuïdor, l'Estat arribaria al límit de l'absolutisme, per tal com agavellaria el

governament de tota activitat humana. Així la política adquiriria prestigis religiosos, i a l'ateisme filosòfic succeiria un deisme estatal, una teocràcia idolàtrica, el gran estancament de totes les riqueses espirituals—si en restaven—i materials en el bassal corromput d'una administració sense personalitat, i doncs sense entranyes. En un mot: la concentració teratològica i congelada del capitalisme, aureolat de prerrogatives divines. El capitalista únic, orgullós i cruel com un déu fals.

El Cristianisme té un respecte religiós per la persona humana. Amic del Cèsar—sota qualsevol forma que adopti—però enemic del cesarisme, li limita els poders a la cura del bé públic i deixa a l'individu, ben armat d'una consciència moral fina i robusta, l'espontaneïtat de la iniciativa. Amant de la llibertat, no troba millor manera de garantir-la que enrobustint el sentit de la responsabilitat. En el seu reialme, tots els membres contribueixen a la producció del tresor comú, de la sang vivificadora de l'organisme col·lectiu, però la seva distribució, talment com en l'organisme individual, és encomanada al cor, a la sensibilitat moral formada i nodrida amb els principis que davallen de la idea fecundíssima de l'eternitat. L'individu que se sent part de l'organisme i vivificat, com el tot, per l'esperit de Déu, és capaç de l'únic sentiment que pot ésser bon administrador del tresor comú: l'amor al germà, tan diferent de la fredor burocràtica del funcionari socialista.

L'amor a la col·lectivitat no existeix concretament sinó en l'amor a cadascun dels individus. Sols a base d'aquesta concreció, es pot pujar a l'abstracció. Amar la col·lectivitat directament, esclavitzant els individus i negant-los existència concreta i jurídicament lliure, és una ficció inhumana. Només existeix el concret, i quan s'hagués suprimit Déu de la humanitat—únic aglutinant que en fa una família—, la concreció es resoldria en darrer terme en els individus en tant que representants de l'Estat-Déu, els buròcrates, que serien els nous capitalistes, molt més durs de cor que els antics, enaltits com se sentirien a la categoria divina de l'absolut.

Així creiem que cal redimir la veritat de l'enorme falsificació a què la sotmet el socialisme.

SANT PAU, MODEL D'APOSTOLS *

I.—*De governamental a revolucionari*

FA dinou segles, aparegué en el món una casta ben estranya de revolucionaris. Com tot revolucionari, anaven adalerats per canviar el món segons una idea que portaven al cap i els inflamava per dintre. Però, ben diferent dels altres, no tenien cap ambició personal.

Regularment, tenim una idea errònia del revolucionari. El creiem un místic arborat d'un ideal i disposat, per ell, a totes les abnegacions i a tots els heroïsmes. Aquest podrà ésser, regularment, el revolucionari anònim, individu de la turba vulgar. El revolucionari que mena la multitud i la duu a la victòria i, a cavall d'ella, és dut al poder, sol ésser un arrivista genial, home mancat de tot sentit ètic, acumulació de totes les passions desbridades, sobretot de l'ambició, la deslleialtat i la duresa. No creu quasi mai en l'ideal de la revolució, que moltes vegades ha adoptat tot darrerament i que la seva conducta, tant privada com pública, contradiu en absolut, no sempre sense cinisme. És l'absolutista mancat de tota senyoria.

Aquests revolucionaris de dinou cents anys enrera són talment posseïts de llur ideal, que tots, sense excepció, li fan ofrena de totes les comoditats de la vida, i de la vida mateixa. Segueixen un Mestre mort al pal, i tenen aquesta fi com la màxima delícia i la màxima glòria que els pot escaure. Són la condensació de tota l'abnegació, tota la lleialtat i tota la puresa de què és capaç el cor de l'home, àdhuc arroentit per la presència divina.

Enfront d'aquests revolucionaris, hi havia, naturalment, els governamentals, conservadors dels ordenaments religiosos antics: els jueus recalitrants contra l'esperonada cristiana, i després els gentils, adoradors de les divinitats tutelars de l'Imperi.

Com en altres revolucions, tenim també en aquesta el cas interes-

(*) Conferència donada a l'Associació d'Amics d'"El Matí", el dia 23 d'octubre prop-passat.

sant d'un governamental que s'empassa als revolucionaris. Ja sabeu que és Sant Pau, jueu, fill de Tars, educat per Gamaliel en la més pura i rígida escola farisea.

Saule era el seu nom jueu, però, seguint el costum de molts jueus que vivien en altres territoris de l'Imperi, havia adoptat també el nom romà de Paulus ¹. Aquests dos noms no parteixen, com molts han cregut, la vida de Sant Pau en dues èpoques religioses, la jueva i la cristiana, sinó que corresponen a la doble projecció de la seva persona en el medi jueu i en el medi romà. És per haver-se desenrotllat quasi exclusivament en aquest segon medi la seva activitat apostòlica que el nom de Pau ha prevalgut totalment i és l'únic que ha estat aureolat amb el qualificatiu de sant.

Temperament ric, ardent en les amors i en els odis, frisós de realitzar tota idea admesa, es captingué dins el judaisme amb un zel tempestuós, sols comparable amb l'arborament d'amor i d'apostolat que l'incendià després, dintre la religió nova. És coneguda la seva intervenció en la mort de Sant Esteve, on no sols guardava materialment els vestits dels qui apedregaven el primer màrtir, ans *consentia* en la seva mort ².

Des d'aquell moment, Pau, el zelós emulador de les tradicions paternes, es llança a tot esclat a perseguir aquells rebels que, amb un crucificat per bandera, volen abolir la llei de Moisès. No veu en ells sinó heretges, traïdors a la Casa d'Israel, apòstates del Déu veritable. Tota rigor és poca contra ells: la mort i l'extermini és l'única pena que els escau.

I heus ací que, tot d'un cop, aquest terrible governamental s'empassa al partit dels innovadors. Fou en una de les seves eixides per fer perdre cristians que l'atrapà la Gràcia. La conversió és fulminant. El Crucificat se li presenta a mig camí de Damasc, a ple migdia, voltat d'un llampec engegador.

—Saule, per què em persegueixes?

—Qui sou, Senyor?

—Jo sóc Jesús, el que tu persegueixes. Cosa dura és per a tu de reguitzar contra l'agulló.

—Senyor, què volem que faci?

—Aixeca't i entra a la ciutat, i se't dirà el que cal fer ³.

Heu-vos ací el breu diàleg que decidí el gran canvi i donà a

¹ PRAT, *La Théologie de Saint Paul*, vol. I, pàg. 50.

² *Fets dels Apòstols*, VII, 60.

³ *Ib.*, IX, 4-6.

l'Església el gran Apòstol. "Senyor, què voleu que faci?". Aquesta és la resposta que dona aquella ànima honrada, al mateix moment que rep la gràcia i coneix que el Crucificat és el Crist i el Fill de Déu. Aquesta és la que hauríem de donar nosaltres cada vegada que el tust de la gràcia divina ens crida a més alta perfecció. Si penséssim que d'una resposta així, complerta amb fidelitat, sortí l'apòstol més gran de l'Església, segurament que no deixàriem perdre en la ineficàcia tantes crides divines.

La generositat de l'home obre les rescloses de la de Déu, infinitament major. Saule en rep una capacitat d'estimar les coses invisibles incomprensible en un cor de carn. L'amor a Déu, al Crist, a l'Església naixent, nou Crist que creix per a una plenitud llunyana, el posa tot ell al roig blanc i li encomana la gran ambició de conquerir el món per a l'Amat. Tot ell és una flama al vent, nodrida pel propi dolor i projectada enfora sense lleure ni esma per a recordar-se d'ell mateix. El propi oblit en holocaust per l'Amat arriba a ésser una nota essencial de la personalitat, la mateixa personalitat esventada enèrgicament envers la glòria de Jesús. L'ímpetu amorós el desarrela d'ell mateix, i ja els seus interessos no existeixen, i la seva ambició és tan donada a altri que, cor-robada en el pensament captiu de l'Amat, és com foraeixida de consciència.

En tots els grans ambiciosos es verifica aquesta identificació entre l'ideal sentit i la persona que el sent, només que en els ambiciosos egoistes—Cèsar, Richelieu, Napoleó—la personalitat s'assimila l'ideal, que ja no és sentit sinó a través d'ella, identificat amb una ambició talment anclada en llur natura, que participa de la seva inconsciència. En els ambiciosos abnegats—Sòcrates, Cató d'Utica i tots els herois del Cristianisme—la identificació s'opera a la inversa: l'ideal s'assimila la personalitat que s'oblida totalment d'ella mateixa, ullpresa en l'encís d'una perfecció sobrehumana en el desig ardent de la qual es crema tot interès propi.

La contemplació detinguda d'una ànima d'aquestes, potser la més gran de totes, estudiant els trets del seu caràcter, tal com el deixà l'acció modeladora de l'ideal de Crist, i les principals lliçons del seu apostolat, ens pot ésser utilíssima en aquesta hora en què l'obligació d'ésser apòstols és urgida àdhuc per l'instint de conservació i en què el nostre problema religiós es va plantejant en els seus veritables termes, que no són tant de lluita contra els nostres enemics com de lluita contra els nostres defectes.

II.—*El zel de la unitat*

La primera lliçó que podem aprendre de Sant Pau, tan oportuna ara i sempre, és la de la necessitat de la unitat entre els cristians.

Entre els fidels de Corint, església fundada per Sant Pau, havien aparegut bandositats que no trencaven la unitat de fe, ni la de disciplina, però que refredaven la caritat, indispensable a la plenitud de la vida cristiana. Les qualitats externes d'un altre predicador, Apol, ple d'erudició literària i dotat d'una gran elegància en el parlar, atreïen les preferències de molts creients. D'altres en sentien per Sant Pau, llur pare en la fe, d'altres per Sant Pere (Cefas), Cap del Col·legi apostòlic. És el fenomen tan conegut pertot on damunt una munió popular destaquen diverses persones vistents. Les preferències es dibuixen ben aviat, i si no s'hi posa aturador, poden degenerar en dissidències. Sant Pau els renya en els següents termes:

—“Jo us exhorto, germans, pel nom de Nostre Senyor Jesucrist, que digueu tots el mateix, i no hi hagi entre vosaltres desavinences, ans sigueu acomplits en la unitat d'intel·ligència i de parer. Perquè em fou manifestat de vosaltres pels de Cloe que hi ha entre vosaltres dissensions. Em refereixo al fet que cadascun de vosaltres diu: Jo sóc de Pau. I jo d'Apol. I jo de Cefas. I jo de Crist. És que el Crist s'ha partit? Tal vegada Pau ha estat crucificat per vosaltres? O és en el nom de Pau que heu estat batejats? Jo dono gràcies a Déu de no haver batejat ningú de vosaltres, sinó Crisp i Gai, perquè ningú no digui que heu estat batejats en el meu nom. També vaig batejar la família d'Estèfanos: altrament, no sé que hagi batejat ningú més. Car el Crist no m'envià pas a batejar, sinó a evangelitzar, no pas amb saviesa de paraula, per tal que no torni vana la creu de Crist”⁴.

Aquest exhortació a la unitat no té solament un fonament moral, ans també un fonament dogmàtic, un de litúrgic i àdhuc un de físic, que formen entre ells una veritable gradació.

Donat per conegut el fonament moral, o sigui el deure de la caritat fraterna, que és el més predicat, per no dir l'únic predicat entre nosaltres, repassem els altres fonaments.

El dogmàtic: “És que el Crist s'ha partit? Tal vegada Pau ha estat crucificat per vosaltres?” El que forma la unitat entre els cristians és la unitat del Crist. El Crist és la nostra vida, i no havent-se ell partit, no ens podem partir nosaltres. Qui no viu de l'esperit de

⁴ I Cor., I, 10-17.

Crist, no és d'Ell. Cal, doncs, que visquem tots d'un mateix esperit, aglutinant diví que fa de la humanitat creient una nació sobrenatural, una nissaga celeste. Quin sentit pot tenir, des de llavors, ésser de Pau, o de Pere, o d'Apol? Adhuc aquells qui es diuen de Crist manquen a aquesta unitat, si fan aquesta professió com una contraposició a posicions legítimes d'altres, o com qui alimenta la pretensió d'un monopoli o d'una predilecció dintre la família cristiana. Aquest esperit, principi de vida religiosa que governa tota la nostra vida, ens fou guanyat per Crist morint en creu. No hi ha altra llavor de vida cristiana que la sang de Crist. Per a fer bandositats religioses dintre l'Església, caldria que hi hagués una altra llavor de cristians, una altra sang redemptriu, un altre crucificat per nosaltres. Essent única la font de vida, única ha d'ésser la vida de tots, únic l'esperit que la doni i la informi.

Aquest fonament dogmàtic se sensibilitza en un fonament litúrgic: "O és en nom de Pau que heu estat batejats?"

El baptisme, ritu d'entrada a l'Església, és la representació sagramental eficient de la incorporació de l'home a l'esperit de Crist. En l'antiga forma de baptisme per immersió, aquest simbolisme era més notador: l'home vell, ple de pecats comesos en la gentilitat, moria en el lavatge representatiu, on deixava totes les taques de la culpa, germen de mort, i en sortia regenerat, talment com el Crist s'immergí en el bany de la seva sang, on rentà totes les culpes de l'home, i en sortí ressuscitat gloriosament. Essent el baptisme únicament de Crist, qual-sevol que sigui el ministre, una sola és la nova vida que hi reben tots els regenerats, un sol ha d'ésser, doncs, llur esperit. Fou tal vegada coneixent el perill del personalisme entre els corintis que Pau, com diu ell mateix, s'abstingué de batejar, i es limità a evangelitzar, i encara prescindint de tota saviesa humana—de mostrar la qual no era menys capaç que Apol—per tal que, atribuint les meravelles de la conversió a aquestes excel·lències humanes, "no tornés vana la creu de Crist".

Totes aquestes idees ja ens fan veure que el que ha d'haver-hi entre els cristians és més que unió, és unitat. La unió es fa entre éssers distints que s'ajunten. Quan l'ésser és un sol, tenim la unitat, com entre els membres del cos. Remarquem, de passada, com l'Església Romana ha fet sempre el sord a les veus de les esglésies dissidents reclamant la unió de les confessions cristianes. La unió, espècie de federació que parteix del reconeixement de persones morals distintes, és anticristiana, és inconciliable amb la doctrina de la unitat, as-

piració i realitat perenne de l'Església, que Sant Pau exposà amb magnificència inigualada a llarg a llarg de totes les seves Lletres. És la doctrina del cos místic de Jesucrist, del Crist social, en la qual la caritat fraterna i la gran llei de solidaritat i comunió dels sants brolla, més que com una obligació, com un fruit espontani. Llegim-ne una exposició, saborosa de detalls, que en fa en la Lletra primera als corintis:

“Talment com el cos és un i té molts membres, però tots els membres del cos, essent molts, són un sol cos, així també Crist. Perquè en un sol esperit per a un sol cos hem estat batejats tots nosaltres, tant jueus com grecs, tant esclaus com lliures, i tots en un mateix Esperit hem estat abeurats. Perquè el cos no és un sol membre, sinó molts. Si el peu deia: com que no sóc mà, no sóc del cos, és que per això no és del cos? I si l'orella deia: com que no sóc ull, no sóc del cos, és que per això no és del cos? Si tot el cos és ull, on és l'orella? Si tot orella, on és l'olfacte? Però ara Déu ha col·locat els membres, cadascun d'ells en el cos, tal com ha volgut. I si tots fossin un sol membre, on fóra el cos? Ara, però, són molts membres, és cert, però un sol el cos. No pot pas l'ull dir a la mà: No em fas cap falta. Ni tampoc el cap als peus: No em feu cap falta. Ans els membres del cos que semblen ésser més febles són molt més necessaris, i als que creiem més innobles, els donem més gran honor... Però els nostres membres honestos no en tenen necessitat, ans Déu ha atemperat el cos, donant major honor al qui en té major fretura, a fi que no hi hagi cisma en el cos, ans els membres passin ànsia tots alhora els uns pels altres. I si un membre pateix, pateixen amb ell tots els membres, i si un membre és honorat, s'alegren amb ell tots els membres. Doncs vosaltres sou de Crist i, un per un, membres. I uns posà Déu en l'Església primerament apòstols, segonament profetes, terçament doctors, després virtuts, després gràcies de curacions, de socorsos, de governaments, de diversitat de llengües. Són, per cas, tots apòstols? O tots profetes? O tots virtuts? Tenen, per ventura, tots gràcies de curacions? O tots parlen llengües? O tots interpreten? Aspireu, doncs, a les gràcies més altes”⁵.

Per a la plena intelligència d'aquest text, cal fer-se càrrec de l'enorme dificultat, millor diríem impossibilitat, de lligar en un sol organisme jueus i grecs, esclaus i lliures. Els grecs (denominació que ací, com en la major part dels llocs del Nou Testament, abasta tots

⁵ I Cor., XII, 12 sg.

els gentils) eren per als jueus els idòlatres abominables, la convivència amb els quals contaminava talment que ni menjar no es dignaven amb ells; viceversa, per als gentils, els jueus eren una nació que a la condició de bàrbars que tenien tots els estrangers, unia la repugnància que despertaven amb la seva intransigència religiosa i amb l'horror amb què fugien de la convivència amb els gentils. Igual distància, o major, entre les dues categories socials. Els esclaus no eren persones, ni, doncs, subjecte de cap dret. Acceptar-los en una societat religiosa que arriba a una compenetració sols comparable a la de la família i que en alguns aspectes, la ultrapassa, era una idea impossible d'encabir en una ment grega o romana.

Amb aquests elements tan heterogenis, tan contraposats, Sant Pau munta la gran comunitat cristiana, que no és una simple societat, ni un poble, sinó un veritable organisme ric de gran munió i diversitat de membres, cadascun dels quals exerceix la seva funció, talment solidària de la dels altres, que del goig d'un d'ells tots gogen i de la dolor d'un d'ells tots es dolen. La caritat envers el proïsme, en els membres que atenyen la consciència plena d'aquesta unitat orgànica, esdevé així una nova forma de la caritat envers hom mateix, segons la norma evangèlica. Es el Crist col·lectiu, la socialització del Crist individual, el que s'estima ell mateix en cadascun dels seus membres. I que aquest organisme és una cosa ben real, res no ho prova tant com el fet de posseir una ànima col·lectiva, un Esperit que informa tot el cos. Les nacions o els Estats polítics també s'atribueixen aquesta unitat orgànica i es vanen de posseir una ànima col·lectiva, però això no passa d'ésser una metàfora. L'ànima de l'Església té, en canvi, una realitat física, és l'Esperit de Crist, l'Esperit Sant que amb la seva inhabitació en cadascun dels fidels, els comunica la filiació divina, incorporant-los en la gran germania de què Crist és hereu. Sant Pau fa referència freqüents a aquesta ànima del Crist social, dient, per exemple, que els qui són menats per l'Esperit són els fills de Déu ⁶, que qui s'adhereix a Déu és un sol esperit amb Ell ⁷. És per aquesta unitat física d'esperit que la santedat és possible en tots els graus i en tots els oficis de l'Església, que en aquest organisme immortal no hi ha membres innobles, per humils que siguin llurs funcions. Sant Pau enumera les principals que existien en aquelles esglésies naixents: apòstols (els enviats a

⁶ *Rom.*, VIII, 14.

⁷ *I Cor.*, VII, 17.

predicar la Bona Nova), profetes (els qui en les reunions sagrades parlaven inspirats per Déu), doctors (els qui ensenyaven la doctrina de salut als catecúmens), virtuts (els qui tenien el do de fer miracles), i especificant, gràcies de curacions, de socorsos, de governaments, de diversitat de llengües.

Així, doncs, l'Església no és solament la Societat fundada per Jesucrist, sinó el seu cos místic (místic, no per oposició a real, puix que és realíssim, sinó per referència al seu caràcter de símbol del Crist individual), la socialització, amb tendència invencible a esdevenir universal, de la seva Persona, de les seves virtuts morals, de la seva llum orientadora, dels seus mereixements salvadors, de la seva eficàcia santificadora perpetuada per mitjà dels sagraments i fins de la seva Passió sagrada continuada i acomplida en els seus membres. En aquesta Església, Crist, el seu Cap, posà diferents oficis, com els que hem esmentat i els que han vingut després, i el fi d'aquesta diversitat és "el perfeccionament dels sants (*per tal que cadascun pugui beneficiar dels oficis de tots els altres, refosos en la unitat del Crist social*), per a l'obra del ministeri (*molt més perfecta amb aquesta col·laboració feta en unitat de vida*), per a l'edificació del cos (*social*) de Crist, fins que tots arribarem a la unitat de la fe i del perfet coneixement del Fill de Déu, a saó d'home perfecte, a la mida de l'estàtua (*o edat*) de la plenitud de Crist (*tant en extensió, ço és, que el Crist social compregui tota la humanitat, com en intensitat, ço és, que cadascun de nosaltres i la nostra col·lectivitat arribi a la perfecció de vida moral del nostre Cap i Model, el Crist individu*), per tal que ja no siguem infants malmenats per l'oratge i enduts per tot vent de doctrina, per la falsia dels homes, per l'astúcia a encaminar envers l'error; ans fermes en la veritat amb caritat, creixem en tota cosa en aquell qui és cap, el Crist, pel qual tot el cos ben ajustat i acordat, per totes les junctures del forniment (*ço és, per mitjà dels òrgans de connexió i comunicació que forneixen als membres la vida rebuda del Cap*) segons una operació a la mesura de cadascuna de les parts, (*proporció exacta que només pot ésser obtinguda per una vida única que presideixi la distribució*) produeix la creixença del cos per a la seva edificació en caritat" ⁸.

Aquesta doctrina del Crist social, organisme universal vivent amb unitat d'esperit, estableix la solidaritat entre Crist i nosaltres

⁸ Eph., IV. 12-16.

i entre les seves accions i les nostres que és l'únic que explica satisfactòriament l'aplicació de la redempció de Crist a tots els homes. Totes les teories imaginades manquen de sentit i d'aguant sense el complement d'aquesta. Així, segons la teoria del *rescat*, el Crist paga el preu de la nostra redempció. Prescindint de la impropietat de la comparança, a rellevar amb la sola consideració que el rescat se satisfà al possessor de l'esclau, i en el nostre cas hauria hagut d'ésser pagat al pecat o al diable, tenim encara que aquest nostre cas no era el d'un deute diferent de la persona, sempre transferible o satisfactible per un altre, sinó el d'una ofensa moral. Per això és més acceptable la teoria de la *substitució penal*. Crist passa la pena que mereixem nosaltres. Però llavors tenim que l'innocent és punit en lloc del culpable, en virtut d'una transferència impossible, per tal com la culpa no es pot transferir com el deute. La justícia exigeix que qui doni la satisfacció dol'orosa, si és exigida, sigui el mateix culpable. Per això altres teòlegs acudiren a l'explicació que el Crist va donar la *satisfacció per la nostra ofensa*. Però, així com en l'explicació anterior teníem l'absurd d'una transferència del càstig, ací tenim el d'una transferència del mèrit. Càstig i mèrit són inseparables de la personalitat. Merèixer per a un altre és tan impossible com ésser castigat per un altre.

Tot troba explicació i compactesa en el principi fecundíssim de la solidaritat entre Crist i nosaltres que davalla directament de la doctrina del Crist social. Déu no volgué perdonar la humanitat sense rebre una satisfacció condigna de l'ofensa, però al mateix temps li donava l'únic mitjà per a poder-la oferir: el seu Fill encarnat. Aquest Home-Déu podia pagar infinitament, expiar infinitament, merèixer infinitament, però com que qui havia de pagar, expiar i merèixer érem nosaltres, establí aquesta solidaritat sensibilitzada en un organisme universal i perfecte, animat d'un sol Esperit, amb tots els atributs, doncs, d'una persona moral. Des de llavors, la transferència ja no cal. Paga ell: paguem nosaltres. Expia ell: expiem nosaltres. Mereix ell: mereixem nosaltres. Llavors, encara, té un sentit ben copsador el gran dogma de la comunió dels sants. Qualsevol de nosaltres que pateixi, que pregui, que mereixi, acompleix una acció que té una ressonància col·lectiva i els mèrits de cadascun poden beneficiar a tots. L'Esperit que informa tot el cos, dóna a tot ell, Cap i membres, unitat de vida i intercanvi o *comunió* de sofriments i de goigs, de mereixements i de premis. L'únic que

els membres tenim d'exclusivament personal són els pecats, accions que no són fetes en l'Esperit que ens unifica.

Aquest Esperit que converteix la part més elegida del llinatge humà en òrgan de Déu no es val per a això d'altre aglutinant que la caritat. És per ell que aquesta virtut divina és infosa en els nostres cors ⁹. Sense caritat, doncs, no posseïm l'Esperit, no formem part de l'organisme cristià universal, del Crist místic, o en som membres morts, que no hi fem més que nosa i no ens manca més que ésser-ne tallats per la mort física per a ésser enterrats en l'infern, sepulcre de les ànimes mortes.

Per això Sant Pau, el revelador d'aquesta doctrina, no para de recomanar i de manar i d'urgir la caritat. "L'amor de Crist ens acuita, deia als Corintis ¹⁰, en considerar que un per tots morí, *i per tant, tots moriren*, i morí per tots, per tal que els qui viuen ja no visquin per a ells, sinó per a aquell que per tots morí i ressuscità."

I si aquesta caritat és sempre indispensable als cristians, ajudeu-me a dir quines urgències no tindrà la seva necessitat en temps de persecució, quan només una abnegació total de nosaltres mateixos pot salvar la nostra responsabilitat del moment i els sagrats interessos del nostre país encomanats a la nostra defensa. Aquesta caritat, que és amor encès a Crist i als germans i oblit total de si mateix, és l'única immunització eficaç contra la gelosia, corc de tantes obres bones. Qui, imitant els ambiciosos mundans, veu en les obres d'apostolat un monument a la seva glòria o una font de profits temporals, ni que sigui estimant el Crist i l'Església, no és un veritable soldat, sinó un mercenari perillós. Qui s'entristeix de la glòria de Déu perquè el seu reflex humà aureola el rostre d'un germà antipàtic, no estima Déu purament, ans el seu amor és ensutzat amb la ganga repugnant de l'egoisme. Sant Pau estava empresonat a Roma, i uns enemics seus (tothom que mena una vida pública intensa en té, i si no li'n fessin néixer els seus defectes, dot de tota persona nada, ja li'n faria néixer l'enveja) s'esmerçaren en la tasca ridícula d'anar a predicar el Crist als convertits de Pau, que li duïen un gran afecte, res més que per arrabassar-los-hi. Sant Pau ho sap, i de la presó estant escriu als filipencs: "Molts dels germans meus, refiats que jo estava engrillonat, s'han atrevit a anun-

⁹ Rom., V, 5.

¹⁰ II Cor., IV, 14-15.

ciar profusament la paraula de Déu sense temor. I alguns per cert, per enveja i competència; alguns, però, prediquen el Crist amb bona voluntat. Alguns, moguts de caritat, sabent que jo he estat destinat a la defensa de l'Evangeli. Però d'altres anuncien el Crist per fer la competència, sense sinceritat, pensant-se que així m'afegiran angoixa en el meu empresonament. Però, i què? Mentre de tota manera, o per pretext, o per dretura, el Crist sigui anunciat, àdhuc d'això em gaudeixo i em gaudiré, perquè sé que això tornarà per a mi en salut, per la pregària vostra i l'abundor de gràcies de l'Esperit de Jesucrist" ¹¹.

Així sent i així parla la caritat autèntica.

III.—*Necessitat del dolor*

Ara es comprèn el gran misteri de la necessitat del dolor per a tota obra d'apostolat. L'apostolat és una propagació de l'obra redemptriu de Crist, no solament del Crist individual o físic, ans també del Crist social o místic. L'apòstol és un cooperador de la redempció. La passió i mort del Cap és la que conquesta el mèrit infinit que, degudament aplicat, abasta per a salvar tots els homes passats, presents, futurs i possibles, però la passió dels membres és indispensable per a l'aplicació d'aquest tresor a ells mateixos i a cadascun dels altres i per a completar la passió del Cap, fent que esdevingui col·lectiva i perpètua. Com el Crist individual, també el Crist social ha de patir per poder entrar en la glòria del Pare. No ha d'ésser diferent la llei dels membres de la del Cap, ni seria possible la col·laboració pel plaer en una obra essencialment dolorosa. Per això Sant Pau deia amb una justesa esborronant que acomplia en el seu cos allò que manca a la passió de Crist ¹².

Si fos possible que la restauració humana es fes a base de castigar els culpables, només els dolents, i tant més com més ho fossin, patirien; però ara es tracta d'una substitució penal, d'una satisfacció per altri, que li aprofita gràcies al principi de la solidaritat, i com que el mèrit i la propiciació només poden ésser abastats pels innocents, i tant més com més ho siguin, és resultat natural que el Crist ha de patir més que tots, màxim innocent i màxim propiciador que és, i darrera d'ell han de patir fructuosament els membres

¹¹ *Philip.*, I, 14-18.

¹² *Colos.*, I, 24.

units a ell pel vincle de l'Esperit de caritat, en proporció també a la intensitat de la unió. Els grans dolors, sobretot morals, són el dot dels sants en aquest món, i és amb l'energia divina del sofriment que obtenen de Déu el perdó i la salut per als germans. L'Església perpetua en els seus sants el Crist sofrent.

Això prefigurava ja en l'Antic Testament el ritu, tan minuciosament recordat per Sant Pau, d'aspergir amb sang tots els objectes del culte i àdhuc el poble, perquè "sense efusió de sang no hi ha perdó" ¹³. Així ho exigeix la llei de l'equitat, la necessitat de refer l'equilibri moral romput per la culpa. Del moment que entre les creatures racionals s'ha produït aquesta monstruositat que és el pecat, rebel·lió contra Déu, la justícia reclama la reposició de l'ordre per mitjà del sofriment: o el sofriment expiatori del culpable, o el sofriment satisfactori i meritori de l'innocent que se li substitueix en virtut del principi de solidaritat.

Així podem dividir la humanitat en quatre zones: redemptora, redemptora i redimida alhora, redimida i irredempta per refús de la redempció. La primera és formada pel Crist tot sol. La segona pels sants, en tota l'extensa gradació d'aquesta paraula. La tercera pels pecadors salvats per la intercessió i els sofriments dels sants amb la mínima cooperació llur. La quarta és formada pels damnats.

S'equivocaria, doncs, l'apòstol que volgués ajudar a salvar el món amb èxits, lloances, prosperitats, ambicions satisfetes i esperit de domini. Tota redempció és essencialment dolorosa. Ja existeix una doctrina, o un procediment, que voldria salvar el món per mitjà del plaer: és el del món. La solució que dona ell al problema de la felicitat és refusar tota abnegació i tota renúncia i llançar-se a cor obert a la fruïció de la vida. De vegades dissimula aquesta doctrina abjecta, i fins i tot adopta les paraules cristianes d'abnegació i sacrifici, però traieu les clofolles verbals i aneu a esbrinar el residu pràctic de llurs sistemes i costums, i trobareu sempre l'affluixament de totes les brides morals. Entre el deure interpretat religiosament i la disbauxa, totes les posicions intermèdies són transitòries.

Si volem, doncs, seguir el nostre Cap i cooperar amb ell en la redempció del món, ens hem d'abraçar amb el dolor, tal com ell ens l'envia. Aquesta lliçó seria dura si els mundans es podien alliberar totalment de sofrir—si volien ésser sincers, sabríem com en resten lluny—, o si el dolor sofert en companyia del Crist no rebés del

¹³ Heb., IX, 22.

contacte amb la seva Persona adorable un sentit de dolçor celeste superior a tots els pressentiments dels sentits i fins del seny natural de l'home. Com voleu que ens aclapari una onada de dolor que primer ha passat pel Cor de Jesucrist? Com voleu que no ens dulcifi qui la vida molt més que totes les delectances terrenes?

Tota eficàcia està vinculada en aquest dolor que sentim com a membres del Crist social, conformant-nos amb la llei del Cap. Així com ell, morint en Creu, fou la causa meritòria de totes les elevacions espirituals del llinatge, igualment els sofriments dels sants obren la resclosa de les gràcies de Déu damunt les ànimes temptades, vacillants o caigudes. Santa Teresina de l'Infant Jesús, molt propera a la seva agonia, mentre sofria fins a un punt que el seu metge hauria cregut impossible, exclamava: "Ah! Com cal sofrir i i pregar pels agonitzants!" Ella mateixa ens recorda aquestes belles paraules de Dom Guéranger: "Sobre la terra no hi ha fecunditat sense sofriment: patiments físics, angoixes secretes, proves conegudes de Déu o dels homes. Quan, tot llegint les vides dels sants, germinen en nosaltres els pensaments piadosos, les resolucions generoses, no ens hem pas de limitar, com en els llibres profans, a retre un tribut qualsevol d'admiració al geni de llurs autors, ans encara pensar en el preu amb què, sens dubte, han pagat el bé sobrenatural produït per ells en cadascun de nosaltres."

Una empresa que només ens doni satisfaccions ens ha d'ésser suspecta. Només amb el sofriment passat amb esperit de membres de Crist abonarem les nostres obres perquè puguin produir fruits de salvació i de regeneració del món, i àdhuc podrà esdevenir-se que quan haurem caigut en la suma aflicció del fracàs i del ridícul sigui quan mereixem per a l'obra així provada la més gran benedicció de l'eficàcia religiosa. Un fracàs més gran que el de Jesucrist no és possible: després de tres anys de predicar i de guarir i d'escampar el bé pertot, només pot recollir un breu nombre de deixebles, que l'abandonen a l'hora de la persecució; un d'ells el nega i un altre el traeix i el lliura a mans dels seus nombrosos i rancuniosos enemics que el fan finar al pal de la suma dolor i de la suma ignomínia.

Ah! però aquesta dolor i aquesta ignomínia són justament les dues grans forces que l'aixequen gloriós del sepulcre i l'imposen a l'adoració de totes les ànimes pures.

IV.—*Esperit de tolerància*

Aprenuem del gran Mestre d'apostolat aquesta lliçó que daval·la tan naturalment de les anteriors.

De pretesos apòstols, el món n'és ple. Entre altres senyals, els coneixereu de seguida per l'urc amb què volen que els altres homes, àdhuc els seus catequizats, s'acomodin a llurs punts de vista, a llur criteri personal no sempre obligatori i fins i tot a unes rigors inflexibles que no s'acostumen a aplicar a ells mateixos.

El veritable apòstol es guarda tota la rigor per a ell, i és condescendent amb els ignorants, els errats i els febles. S'apuja amb els grans, s'abaixa amb els petits i té envers els caiguts i els vacillants aquella comprensió indulgent que prepara el cor a tota confiança i a tota penitència. Escoltem-ho de boca de Sant Pau, aplicant-ho a ell mateix: "Essent lliure de tothom, de tothom m'he fet servent, per tal de guanyar els més. I he esdevingut com jueu entre els jueus, per guanyar els jueus; i per als qui són sota llei (*els jueus*), com essent sota llei, tot i que jo no sóc sota llei (*el baptisme afranquant-lo de la llei mosaica*), per guanyar els qui són sota llei; i per als qui són sense llei (*els gentils*), com essent sense llei, no essent jo sense la llei de Déu, ans dins la llei de Crist, per guanyar els qui són sense llei. He esdevingut feble per als febles, per tal de guanyar els febles; ho he esdevingut tot per a tots, per tal, de totes maneres, de salvar-ne alguns" ¹⁴.

Hi ha un passatge en les Lletres de Sant Pau on aquesta indulgència envers els petits arriba a renunciar a drets i gairebé a respectar escrúpols en esguard de llur ignorància. És la qüestió dels idolotites, o sigui la carn de les víctimes immolades als ídols que era servida en els àpats dels gentils.

L'escrúpol s'havia estès entre els cristians poc aciençats que menjar d'aquesta carn era sempre il·lícit. Consultat l'Apòstol sobre aquest cas, dóna una contesta admirablement matisada. El principi general és que "l'ídol en el món no és res, i que ningú, sinó un, no és Déu; puix que, ni que alguns es diguin déus, sigui en el cel, sigui en la terra, com talment hi ha molts déus i molts senyors, però per a nosaltres hi ha un sol Déu, el Pare, del qual provenen totes les coses, i nosaltres som per a ell, i un senyor, Jesucrist, pel qual són to-

¹⁴ I Cor., IX, 19-22. Traduïm el text grec fixat per Vogels. Alguns còdexs grecs diuen *per tal de salvar-los tots*, que és la lliçó adoptada per la Vulgata llatina.

tes les coses, i nosaltres per ell" ¹⁵. Conseqüència d'això és que pel fet d'ésser alguns animals immolats als ídols, llur carn no adquireix cap qualitat extraterrena que la faci abominable. Per tant, els cristians poden menjar carn immolada als ídols, a no ésser en un àpat sagrat, que, essent un acte ritual de la religió idòlatra, incorporaria els que hi prenguessin part en aquella secta. Però fora d'aquest cas, "mengeu tot el que hom ven a la carnisseria, no esbrinant res per raó de consciència. Car del Senyor és la terra i tot allò que l'omple. Si algun dels infidels us convida, i voleu anar-hi, mengeu tot el que us presenti, no esbrinant res per raó de consciència" ¹⁶.

Però a seguit d'aquesta llibertat, ve la indulgència envers els ignorants. Els cristians senzills s'escandalitzaven de veure els més autoritzats menjant idolotites, i enduts pel seu exemple, en menjaven amb mala consciència. Cal evitar aquests pecats de la simplicitat, aquest *scandalum pusillorum*. Per això Sant Pau afegeix: "Però si algú diu: Això és sacrificat, no en mengeu, per aquell que ho ha indicat i per la consciència. La consciència, vull dir, no la pròpia, sinó la de l'altre. Car, per què la meua llibertat ha d'ésser judicada per una altra consciència? Si jo participo amb agraïment, per què he d'ésser blasmat per allò de què dono gràcies? Tant, doncs, si mengeu, com si beveu, com qualsevol cosa que feu, feu-ho tot a glòria de Déu" ¹⁷. I abans havia dit: "Però no en tots hi ha ciència. Car alguns, amb la idea, ara i tot, de l'existència de l'ídol, en mengen com cosa immolada a l'ídol, i llur consciència, essent flaca, es macula... Guardeu que aquesta lleguda vostra no sigui ensopec per als flacs, perquè si algú et veu a tu, que tens ciència, assegut a la taula consagrada als ídols, tal volta la consciència d'ell, que és flac, no serà formada per a menjar carns immolades als ídols? Així depereix per la teua ciència el flac, el germà per qui morí el Crist. Per això jo, si un menjar escandalitza el meu germà, no menjaré carn per un mai més, per tal de no escandalitzar el meu germà" ¹⁸.

Ací tenim, doncs, la ciència humiliant-se als escrúpols de la ignorància en cosa que no ofèn Déu, el fort fent-se feble amb els febles en tot fora el pecat. No és la ciència el que salva el món, sinó la caritat. "La ciència infla, però la caritat edifica", ha dit Sant Pau com a introducció a la llarga exposició d'aquesta resposta. I ja

¹⁵ I Cor., VIII, 4-6.

¹⁶ I Cor., X, 25-27.

¹⁷ I Cor., X, 28-31.

¹⁸ I Cor., VIII, 7-13.

a punt d'acabar-la, diu: "Tot és lícit, però no tot convé; tot és lícit, però no tot edifica. Ningú no cerqui el seu bé, sinó el d'altri"¹⁰.

Allò que dona unitat a l'Església, i per tant el seu distintiu, no és la ciència, sinó l'amor. S'assembla més a una família que a una Acadèmia, tot i que la ciència no li és estranya. Val més sacrificar la ciència a l'amor que l'amor a la ciència.

Aquest és el primer i principal manament de Jesucrist; això és el que Ell va demanar per nosaltres al Pare en el sermó de la Cena, hores abans d'emprendre la seva Passió. Per això fa consistir en aquest amor el senyal distintiu dels cristians.

Sant Pau sacrificant la ciència a la flaqueza dels ignorants és el comentari viu d'aquesta oració de Jesús, ben diferent de qui esqueixés el teixit religiós de la caritat a pretext de controvèrsies en coses opinables, i fins gosariem a dir en matèries dogmàtiques, perquè la caritat no ha d'esqueixar-se per res. La condescendència envers els ignorants, els flacs, els allunyats, avui que n'hi ha tants sense gaire culpa seva, ens ha de fer circumspectes en la nostra conducta moral, privant-nos, si cal, àdhuc dels nostres drets, i generosos en la comprensió de llurs necessitats i de llurs flaqueses.

No deixem caure mai en terra cap engruna de la nostra veritat, però tampoc del seu dret a què els sigui facilitada. No estiguem orgullosos de posseir-la, puix que és un do gratuït de Déu, que comporta una terrible responsabilitat, i guardem-nos de fer-la servir per a barrar el pas de la justícia, quan la justícia pledeja a favor dels humils. L'oposició aparent entre la justícia i la veritat ha estat un dels grans escàndols de l'època contemporània, el que ha provocat la caiguda quasi total del poble treballador en la incredulitat.

Ara que s'inicia amb pas ferm la reconquesta d'aquest estament interessantíssim del poble cristià, una meditació de la doctrina i del sistema apostòlic de Sant Pau seria molt avinent. Així com en la qüestió dels idolotites ens ensenya de sacrificar els drets dels savis al dels ignorants, en altres ens ensenyaria la servitud dels rics envers els pobres, sota el signe del Crist del qual tots són membres.

Sant Pau era tolerant envers els febles, es feia tot amb tots, gaudia amb els qui gaudien i plorava amb els qui ploraven, i mai les seves estranyes de caritat no s'entendrien tant com quan havia de reptar defectes i corregir abusos.

¹⁰ I Cor., X, 23-24.

V.—*Apologètica constructiva*

Sant Pau se les hagué d'heure amb molts enemics, i refutar molts errors, i en la doctrina, el sistema i fins l'estil de la seva polèmica, ens dóna una lliçó que condensem en les dues paraules d'aquest epígraf. En lloc de limitar-se a refutar o ridiculitzar els errors, cerca en cada error i més encara en cada home, aquell puntet inflamable de veritat que enclou, per tal de fer-hi l'alçaprem que esberli l'escorça deformadora. Encenent aquest nucli de veritat, fa esclatar l'error per dintre.

L'error absolut no pot existir. Tot error és el paràsit d'una veritat, damunt la qual congria excrescències contagioses i mortíferes. Es poden seguir dos sistemes de guariment: anar rasant les excrescències morbosos amb l'esperança d'arribar a destruir el paràsit; o vigoritzar la veritat sofrent sota elles per tal que la seva reacció vital mati l'hoste importú.

Aquest segon sistema és el que seguia Sant Pau, i també, diguem-ho de pas, i amb extraordinària elevació de to, el nostre doctor Torras i Bages.

Sant Pau arriba a Atenes, on troba més ferma que enlloc la resistència pagana. Tota la ciutat és plena d'idols. Un dia s'adona d'una ara amb aquesta inscripció: "Al déu desconegut", i el llamp de la inspiració travessa la seva pensa. Descobreix al fons del paganisme aquella punyida d'inquietud—nucli de veritat—en la ferida de la qual es pot empeltar la proposició de la Revelació. Se'n va a l'Agora, lloc de reunió d'aquella societat plena de totes les elegàncies frívoles d'una llarga decadència, i, invitat a pujar a l'Areòpag, davant d'aquell públic delirós de la sensació de la novetat, explota hàbilment el desig escèptic de l'*interessant* amb aquest exordi: "Hommes atenesos, en tots aspectes us miro com excessivament religiosos. Car, tot passant i contemplant les vostres imatges sacres, he trobat també una ara, en la qual era escrit: Al déu desconegut. Això, que vosaltres, doncs, no coneixent, venereu, això us anuncio"²⁰. I començà la predicació del Déu únic i del seu únic Fill Jesucrist.

La controvèrsia amb els judaïtzants, la més llarga i ardent de la seva vida, ens pot donar un altre exemple d'aquest temperament de polemista constructiu. Els judaïtzants eren uns cristians conver-

²⁰ Act. Ap., XVII, 23.

tits del judaisme que sostenien que la llei mosaica, sense exceptuar la circumcisió, obligava tots els batejats, àdhuc els procedents dels pobles gentils. Pau, jueu, ex-fariseu, tot ell amarat de Bíblia i de tradicions israelites, s'oposa de bell principi amb gran energia a aquesta imposició, però el tema constant de la seva argumentació és que aquella justificació que els judaïtzants volien pouar en els ritus tramuntats de la llei mosaica, el cristià la trobava a ple doll en la fe en Crist i en la llibertat que ella dóna respecte a tota servitud sota elements del món i pràctiques estantisses.

Així la seva refutació de la tendència judaïtzant, que hauria clos l'Església dintre les fronteres estretes de la nació jueva, no consisteix en un aïrament contra el judaisme, ni contra el judeo-cristianisme, sinó en un acte d'amor a Crist i a la llibertat que ens ha conquerit.

El seu refús de la llei mosaica no és una rebel·lió, sinó una superació. "La llei, diu, fou el nostre pedagog envers el Crist, perquè fóssim justificats per la fe. Però arribada la fe, ja no som sota pedagog. Perquè tots som fills de Déu per la fe en Crist Jesús" ²¹. L'edat anterior al Crist fou la infància de la humanitat, que havia d'ésser conduïda pels elements naturals o per la llei mosaica—equiparada a ells—, com l'infant que l'esclau—anomenat pedagog—duia a estudi, envers el Crist, únic en qui havíem de trobar per mitjà de la fe en ell, la llibertat de fills grans. Arribat el Crist, totes les fórmules infantívoles han de retirar-se per a donar el pas a la fe vivificant.

És innombrable la quantitat d'arguments i d'al·legories de l'Antic Testament que l'Apòstol emprà per a provar i afermar aquesta doctrina de la caducitat acompanyada de la llei mosaica, que posposà a la prometença feta a Abraam, però sempre acaba superant la divergència entre llei i fe amb l'amor a Crist i la llibertat que ens dóna. Talment que en Sant Pau podríem trobar el moll de la controvèrsia moderna sobre la llibertat. Els nostres revolucionaris, des de 1798, invoquen i reclamen la llibertat amb una insistència que fa sospitar que mai en el món no n'hi deu haver hagut tan poca. Nosaltres també la reclamem. En això convenim tots. Ja digué Lleó XIII ²² que la llibertat és el màxim bé de la natura humana. La diferència entre ells i nosaltres és que ells volen arribar a la

²¹ Gal., XIV, 24-26.

²² Encíclica *Libertas*, començament.

llibertat per la rebel·lió contra la llei, i nosaltres per la nostra identificació per amor amb la llei. La llei és tirànica quan és externa a l'home que ha de complir-la, però quan l'home està enamorat de Déu, la llei moral, tant la natural com les positives que legítimament en davallen, no li són externes, ans neixen en el seu cor com un postulat espontani de la seva natura. El cristià incorporat a plena consciència en el Crist social i rebent la vida sobrenatural de l'Esperit diví que l'informa, arriba a una identificació moral amb el Crist, indefinidament perfectible, que el converteix en certa manera en legislador d'ell mateix. La llei moral adquireix cert caràcter psicològic. Però no oblidem que l'aglutinant que uneix i vivifica aquest cos és l'amor. L'amor identifica els amants. Quan l'home ama Déu amb gran intensitat, la voluntat de Déu que preceptua i aconsella és la màxima delícia de l'home, perquè és l'expressió insuperable de la seva pròpia voluntat. L'esforç esdevé insensible; la dolor, deliciosa i tota arduïtat desapareix davant l'abrivada de l'ànima atreta irresistiblement per aquell Déu que és la sublimació d'ell mateix i la seu de la seva felicitat. Aquesta és la llibertat del cristià que viu plenament en aquest Crist col·lectiu, establert i vivificat perpètuament pel Fill de Déu encarnat damunt la terra.

Disteses són les nostres paraules i pobres de sentit per a expressar realitats tan altes. Sant Pau té un episodi en la seva vida, relatat en la Lletre als Gàlates, on la flama de la paraula vivificada per l'Esperit s'enlaira meravellosament damunt l'incident fugisser. És l'incident que tingué amb Sant Pere a Antioquia.

Entre els jueus de la darrera època s'havia establert la prohibició de menjar amb els gentils. L'Assemblea apostòlica de Jerusalem, reunida principalment per a tractar l'assumpte de l'observància de la llei mosaica pels cristians, els havia alliberat de totes les prohibicions legals, llevat de la de menjar sang i carn ofegada. Sant Pere, en una anada a Antioquia, en ús d'aquesta llibertat legítima, menjava amb els cristians de la gentilitat. Arriben en això de Jerusalem alguns deixebles de la banda de Jaume, judaïtzants fanàtics, i Pere, per no escandalitzar-los, o per temença a llurs reptes, es retira de menjar amb els gentils. D'altres cristians jueus l'acompanyaren en aquesta conducta. Des de llavors, els cristians gentils eren posats pràcticament en l'alternativa de o circumcidat-se i sotmetre's a la feixuga i minuciosa legislació mosaica, o abstenir-se de

seure a taula amb els cristians jueus. Sant Pau se n'adona i increpa Sant Pere.

“Quan vaig veure—diu—que no procedien dreturerament segons les veritats de l'Evangeli vaig dir a Cefas (*Pere*) davant de tots: Si tu, essent jueu, vius a la gentil i no a la jueva, com obligues els gentils a judaïtzar? (*Altrament, no haurien pogut conviure amb els judeo-cristians*). Nosaltres som per naixença jueus, i no pas pecadors, fills de les nacions. Tanmateix, sabent que no és justificat l'home per les obres de la llei, sinó per la fe de Jesucrist, també nosaltres hem cregut en Jesucrist, per tal d'ésser justificats per la fe del Crist i no per les obres de la llei, car per les obres de la llei, cap carn (*cap home*) no serà justificada. I si, cercant d'ésser justificats en el Crist, som trobats pecadors també nosaltres (*puix que això significaria la necessitat de complir la llei mosaica en cerca de justificació*), és, doncs, per cas, el Crist ministre del pecat? (*puix que ens hauria ofert com a justificadora una fe que no justificaria*). Ben lluny! Perquè si allò que he enderrocat, altra vegada ho edifico, em constitueixo transgressor jo mateix. (*La redempció pel Crist deixant caducada l'Antiga Llei, si després tornem a imposar-la, declarem que fòrem transgressors, o en adoptar la fe del Crist, si ella no és justificadora, o en tornar a la llei mosaica, si ho és*).

Fins ací l'argumentació directa de Pau contra la simulació. Però el seu esperit ardent no sap limitar-se a refutar, i d'una embranzida s'enlaira a les altures de l'amor de Crist que el fa viure de la mateixa vida d'ell: “Car jo per la llei (*de Crist*) vaig morir a la llei (*de Moisès*), per tal de viure per a Déu: he estat crucificat amb el Crist (*ha esdevingut membre del Crist sofrent*), i ja no visc jo, ans viu en mi el Crist (*identificació que dona l'única llibertat possible*); i la vida que tinc en la carn, la visc en la fe del Fill de Déu, que m'estimà i es lliurà ell mateix per mi. No rebutjo la gràcia de Déu, perquè si per la llei (*mosaica*) ve la justícia, doncs el Crist morí endebades”²³.

Aquesta elevació que acabem de llegir ens ensenya que el cim de la doctrina de Sant Pau, com de Jesucrist, és la caritat, única virtut alliberadora, única font de sacrifici, única dispensadora de tota llei, perquè les té totes eminentment encloses en la seva flama celeste. La caritat és la nostra garantia de lleialtat absoluta a Déu i al proïsme, perquè només qui ama Déu es menysprea ell mateix

²³ Gal., II, 14-21.

i no compta per res els seus interessos. Quan l'home no estima, els ideals només són palanques per a alçar beneficis, honors o lleures. I si així no se serveix cap ideal, molt menys l'ideal religiós que tants servidors dreturers i abnegats necessita ara a la nostra terra. L'elogi de la caritat, resum i cimeral de totes les virtuts de l'apòstol, no l'he de fer jo, perquè el tenim fet amb paraules inspirades divinement pel mateix Apòstol de qui hem après tantes lliçons, totes convergents en aquesta. Escolteu-lo, que és una de les pàgines cims que han sortit de ploma d'home, sobrepassant tot sentit terrè i tota literatura. És contingut en el capítol XIII de la primera lletra als Corintis:

"Ni que parlés les llengües dels homes i dels àngels, si no tingués caritat, seria bronze sonant o címbal retrunyent. I si tingués profecia i sabés tots els misteris i tota la ciència, i si tingués tota la fe, talment que traslladés les muntanyes, però no tingués caritat, no sóc res. I si distribuís tots els meus béns entre els pobres, i si donés el meu cos a ésser cremat, però no tingués caritat, no em fa cap profit.

La caritat és pacient, és benigna, no enveja, no s'envaneix, no sobergueja, no obra amb inso'ència, no cerca el seu interès, no s'irrita, no imputa el mal, no s'alegra de la injustícia, ans es complau en la veritat; tot ho cobreix, tot ho creu, tot ho espera, tot ho suporta.

La caritat no cau mai; tant que siguin, però, profecies, s'acabaran; com que siguin llengües, cessaran, com ciència, finirà. Perquè és en part que coneixem i és en part que profetitzem; però quan arribarà el que és acomplert, el que és en part passarà. Quan era infant, parlava com infant, jutjava com infant, discorria com infant; però quan vaig esdevenir baró, em vaig deseixir de les coses d'infant. Ara talment mirem per espill en enigma, però llavors cara a cara; ara conec en part, però llavors coneixeré perfectament, tal com he estat conegut. Ara, doncs, resten fe, esperança i caritat: aquestes tres coses: però la major d'elles, la caritat."

Aquesta caritat és l'ànima de tot apostolat. Qui no la té, conscientment o inconscientment se cerca ell mateix, i sota la capa de zel, li neixen ambicions, enveges, gelosies, microbis morals que cuiden esterilitzar tota bona obra. Qui la té, no sent més ambició que la d'amar i sacrificar-se per la glòria de l'Amat. Aquesta glòria és la seva felicitat i no en vol d'altra. Que sigui ell, que sigui el germà, que sigui àdhuc l'enemic, qui la procuri i l'assoleixi, per a l'amador

és enterament indiferent, perquè la mirada de la seva ànima és tota ella una irrupció envers l'Amat i amb ella se li'n va tot el cor i tota la capacitat d'amar i de desitjar, de fruir i de patir, de viure i de morir. És tan puixant el drenatge de tot l'ésser en aquesta flama emportada cap al cel, que les potències de l'ànima i fins les energies del cos en són sublimades a unes intensitats i perfeccions que sobrepuigen tota mesura natural. Sant Pau, frèvol de salut, va prodigar energies que en un home sa serien miracle.

Quan l'home és més ell mateix i prova allò de què és capaç, és quan viu fora de si, arravatat per un ideal que el transfigura. L'heroi, en qualsevol ordre, és això; però en l'ordre religiós, és el sant, l'encès en un foc baixat del cel, l'únic l'eficàcia del qual és veritable, perquè és l'única eterna.

Aquesta flama de caritat és la que us desitjo a vosaltres, amics d'*El Matí*. Oidà la tinguéssim tots. No hi hauria cap poder al món que ens resistís. Dotze o tretze homes com Sant Pau van transformar el món pagà en món cristià. No se n'haurien de menester més per a canviar el món d'avui.

CARLES CARDÓ, *prev.*

LA SANTA DE FLORENCIA *

(Continuació)

VII

L'OFICI PROPI DE SANTA MAGDALENA DE PAZZI.—Fins ara havem anat resseguint els diversos panorames on principalment ha dominat i domina encara la Santa. Hora és ja d'anar-nos acostant a ella mateixa fins a esguardar-la fit a fit, a ella, i als flums lluminosos vessats per la seva altíssima boca. Però la nostra progressió ha d'ésser ordenada. Pujant ara un altre graó, arribem al divinal platxeri amb què l'Església triomfant i la militant celebren ensems la festivitat de la gran Santa.

En efecte: a l'hora de les primeres Vespres de Santa Magdalena de Pazzi, mentre la pobra humanitat, ajeguda en tenebres i ombres de mort, resta com envaïda per l'aclaparament, davant la Llum que s'esfondra, un crit vastíssim, lent i profund d'aheliues—novell brunzir d'una vida que no coneix la lassitud, sinó eternes i immenses rebrotades—esclata alhora a l'Església militant i a la triomfant, per a començar la celebració d'una altra magna festa. Si al món les hores són així com el seny de les activitats humanes, dins la Immensitat del Senyor, una nova canviant, ensems divina i humana, esclatant de Llum i de Foc, és produïda avui en tot l'abast de la Trinitat altíssima, com a signe i realitat d'una solemnitat nova.

Veus insonores, potentíssimes, innúmeres, d'espècie novella cada una, retronquen insensiblement per l'univers amb aquest inici: *A ell la glòria i l'imperi pels segles dels segles. Amén.*

A la Faç de l'Inefable—hom ens permeti aquesta expressió—dreta, divina en el sentit místic del mot, i dominadora, apareix la gran Magdalena de Pazzi. Deixada la profètica espasa que, per haver estat *contemplativa* en el món, branda ara com a *activa* capitana entre les cèliques milícies que aiden la pobra humanitat contra els

(*) Vegeu el fascicle d'octubre últim.

assalts de l'enemic, les seves mans, obertes, són vistes com a dos brolladors que vessaran avui a dolls sobre la terra les gràcies de l'Onnipotent amb el qual és unida.

La magna festa del Cel és simultània a la de l'Església militant. Un mateix Esperit impulsa ambdues i en duu el ritme, fent vessar ací baix, i particularment als jardins del Carmel de l'Observança, sobiranes harmonies. Tan bell és l'Ofici *propri* de la Santa, que anem a transportar-ne ací, traduïts al català, els textos peculiars. El lector fruitirà de debò resseguint el magnífic teixit de melodies que el constitueixen.

ANTÍFONES DE PRIMERES VESPRES.—Del torrent de la Passió de Crist en el camí beurà, i per això aixecarà el cap. *Aleluia*.

Va fer remembrança de les meravelles de Déu: la seva justícia roman pels segles dels segles, *Aleluia*.

Va donar menjar als pobres: el seu poder ha estat exaltat amb glòria. *Aleluia*.

Alt és el Senyor i veu les coses humils: la va posar amb els prínceps del seu poble. *Aleluia*.

Li va anunciar el Senyor la seva paraula i li va manifestar els seus judicis. *Aleluia*.

CAPITOL.—Jo, en la meva estada, de nits, cerco el que la meva ànima estima! El cerquí i no l'encontrí!

Em llevaré, doncs, donaré tombs per vila: per les places i pels vials cercaré a qui la meva ànima estima ¹.

Eixiu i contempleu, filles de Sion, l'esposa amb la corona amb què l'ha coronada el seu espòs, el jorn del seu esponsori, el jorn del goig del seu cor. *Aleluia*.

Posava damunt la testa de la seva esposa una corona d'espines, que va ésser posada damunt la seva testa. El jorn del seu esponsori, el jorn del goig del seu cor.

Glòria al Pare, i al Fill, i a l'Esperit Sant. El jorn del seu esponsori, el jorn del goig del seu cor.

HIMNE.—Celebra, o cimell del Carmel, la bella i venerable festa de la verge santa, l'ínclita glòria de la qual tot l'univers canta.

¹ Els textos del *Càntic dels Càntics* són transportats de la traducció de Mossèn Clascar.

Cobrint les espatlles amb alba capa, passa tots els dolors de Crist. Vetllant venç totes les insídies del furiós dimoni.

Entre ortigues i dures espines la que és innocent brilla amb pura sang; per les sagrades mans de Maria és embellida amb blanca vestidura.

Del cor humà els secrets penetra, anuncia esdeveniments futurs de l'orbe, mana a les malalties, guareix les febres, guareix les plagues.

Mai no va seguir el seu propi voler, havent de morir en el novè lustre de la vida, va retenir l'esperit per manament del pare espiritual, vençant així en la lluita.

En el llac de l'infern resisteix al dimoni durant cinc anys; i es mor no sabent pas què ensutza els sagrats lliris del cor virginal.

Durant la nit mostra horror al jove deshonest: en vida i en mort resplendeix en prodigis; del seu cos incorrupte surten avui perfums admirables.

Lloança al Déu summe, i al Generat del Pare: a l'Esperit Sant sigui honor perenne: a Déu Tri venerem sempre amb un sol honor. Amén.

Pregueu per nosaltres, Santa Maria Magdalena. A fi que siguem dignes de les promeses de Crist. *Alleluia*.

ANTÍFONA DEL MAGNIFICAT.—Aigües moltes no poden apagar amor, ni torrencials la submergiren, car forta com la mort és amor. *Alleluia*.

ORACIÓ.—Déu, amador de la virginitat, que agençàveu amb dons celestials la benaventurada verge Maria Magdalena, encesa en el vostre amor, concediu-nos que imitem la puresa i la caritat d'aquella la festa de la qual avui celebrem. Pel Senyor nostre Jesucrist, etc.

INVITATORI DE MATINES.—A Jesús, espòs de les verges, al qual molt amava Magdalena: veniu, adorem-lo. *Alleluia*.

HIMNE.—Aquesta és l'etrusca Màgdala, mestre del veritable Esperit: va escollir la millor part que mai no li serà arrabassada.

A l'edat de deu anys, promeses cèlicament sagrades noces amb el Rei, espera amb inextingible torxa el venerable espòs.

El qual, per la seva pròpia mà, la dota amb Creu, flagells, plagues, Cor, anell, espines, menges Eucarístiques.

Llegeix en el seu cor gravat per mà de l'escriptor Sant Agustí. *Verbum caro factum est*, i el magne Verb capeix.

Sota l'admirable figura de foc, de columna, de riu, de llengua, de coloma, de vent, rep l'Esperit Sant.

Duta per l'estre de l'amor, fa brandar les campanes, a fi que tot l'univers s'apressi i el Déu amor estimi.

A Vós, Jesús, Espòs de les verges, adorin els Beats Ordres i amb nupcial càntic lloïn per tots els segles: Amén.

ANTÍFONES DEL PRIMER NOCTURN.—De la boca de la donzella heu fet sortir la lloança, Senyor: perquè va conèixer quant admirable és el vostre nom. *Alleluia*.

El Senyor va atorgar la saviesa a la petita donzella, desitjable més que l'or i que molta pedra preciosa. *Alleluia*.

Va rebre la benedicció del Senyor perquè era innocent i pura de cor. *Alleluia*.

Vessa la gràcia en el vostres llavis. Per això el Senyor us ha beneït per a sempre. *Alleluia*.

LLIÇÓ PRIMERA.—Jo, en la meva estrada, de nits, cerco el que la meva ànima estima! El cerquí i no l'encontrí! Em llevaré, doncs, donaré tombs per vila: per les places i pels vials cercaré a qui la meva ànima estima: El cerquí i no l'encontrí. M'encontren els guaites que ronden ciutat. Hauríeu vist el que la meva ànima estima? Just passava jo de l'indret d'ells, si n'encontro el qui la meva ànima estima: Jo l'he fet pres i no el deixaré anar, fins emmenar-me'l a casa de la meva mare, a la cambra de la que em concebia.

Responsori.—Flor del camp és el meu amat Jesús, amb la presència del qual gaudeixen els ànge.s. Els benaventurats són apeixats de la seva beutat, amb el seu odor els morts reviuén. *Alleluia*.

Com la pomera entre els arbres del bosc, així el meu amat entre els donzells.

Els benaventurats són apeixats de la seva beutat, amb el seu odor els morts reviuén.

LLIÇÓ SEGONA.—Oh, qui fes de tu així com un germà per a mi, com qui ha xuclat les ubres de la meva mare! Trobadís pels carrers, jo et besaria i no se'm reprendria, jo et duria a la casa de la meva mare, t'amenaria a la que em concebia: et daria a beure del vi adobat, del most de les meves magranes. La seva esquerra davall el meu cap, la seva dreta em doni abraçada! Jo us conjuro a vosaltres, filles de Jerusalem, ¿per què deixondiríeu l'amor fins que tindrà albir?

Responsori.—L'esposa de Jesús és encesa de caritat, bull de desig: arravatada pel foc de l'amor no sap vers on girar-se ². AHeuia.

Retorni'm amb herbes, conforti'm amb pomes, car malalta d'amor sóc jo.

Arravatada pel foc de l'amor no sap vers on girar-se.

LLIÇÓ TERCERA.—¿Qui és aquesta que puja del desert recolzada en el seu amat? Sota aquella pomera jo et deixondia: allí dolia per tu la teva mare, allí dolia per tu la deslliuranta. Posa'm, així com el segell, sobre el teu cor: posa'm, així com una anella, en el teu braç! Cert: forta com la mort és amor, dura com el Pregon és gelosia: guspíres de foc són les seves guspíres: la seva flamera, flamera de Iahvé; aigües moltes no poden apagar amor, ni torrentades la submergirien. Si donava hom tot el bé de la seva casa, per l'amor, ¿li en faran retret?

Responsori.—Oh benaurada Magdalena, l'ànima de la qual tan encesa era dels ardors de la caritat que, malalta d'amor, fallava. AHeuia.

El meu cor i la meva carn falleixen, oh Déu del meu cor, i la meva herència és Déu per tota l'eternitat. AHeuia.

Que malalta d'amor, fallava. AHeuia.

ANTÍFONES DEL SEGON NOCTURN.—Magdalena va oblidar el seu poble i la casa del seu pare, i el Rei va enamorar-se de la seva beutat. AHeuia.

Déu, defensor en les tribulaciones, fou amb Magdalena: per això no va témer en ésser transportada al llac dels lleons. AHeuia.

Sobre la Muntanya del Carme era Magdalena fundada, i el Senyor més la va amar que tots els tabernacles de Jacob. AHeuia.

Amb la vostra dignitat i la vostra beutat. Esteneu [el vostre arc], avanceu pròsperament i regneu. AHeuia.

LLIÇÓ QUARTA.—Santa Maria Magdalena, de la il·lustre família dels Pazzi, nada a Florència, gairebé des del breçol, va viure allunyada de tota vanitat. Primer va aprendre d'orar que d'enraonar.

² Aquest text fa recordar aquell passatge de la vida de Sant Agustí, segons el qual, trobant-se el Sant davant Jesucrist d'un costat i la Verge Santíssima de l'altre, i oferint-li el primer la sang del seu costat i la segona la seva divinal llet, va exclamar: *In medio positus quo me vertam nescio: hinc pascor a vulnere, hinc lactor ab ubere.*

Des del seu naixement va anar creixent amb ella la misericòrdia, car, molt petiteta, apeixava els pobres amb menjar que li era destinat, i, sojornant en el camp, alliçonava la mainada de la classe humil en els rudiments de la Fe. A l'edat de deu anys, va prometre virginitat perpètua, i deia sovint als seus pares, els quals tenien el propòsit de maridar-la, que abans sofriria la mort que tornar enrera en la seva resolució. Per fi, amb llur consentiment, va rebre l'hàbit de l'Orde del Carme en el monestir de Santa Maria dels Angels de Florència, on va aparèixer com a exemplar de totes les virtuts, i tan pendent del voler dels Superiors, que ni el que, estant en èxtasi, Déu li comandava, acomplia sense llur consentiment. Tan era casta, que no sols hauria vençut tota o la més lleu escomesa contra la puresa, ans la va desconèixer absolutament. Li era un martiri d'anar al parlador i no s'hi presentava pas sinó forçada per l'ordre del Superior. Per comandament del Senyor, va passar cinc anys seguits amb sols pa i aigua, llevat dels diumenges, en què prenia menjars quaresmals. No tan sols amb dejunis, ans encara crucificava constantment el seu malalt, feble i migrat cos amb tot gènere de mortificacions, amb flagells, amb una cadena de ferro, amb una corona d'espines, amb dejunis, anant per la neu amb els peus nus, amb gotes cremants d'una candela encesa.

Responsori.—Essent encara noi vaig cercar la saviesa amb les meves oracions: vaig adreçar la meva ànima vers ella i la vaig rebre. Al·leluia.

El teu esperit, que és bo, em va conduir a la terra de la rectitud: i em vàreu ensenyar de fer la vostra voluntat.

Vaig adreçar la meva ànima vers ella i la vaig rebre. Al·leluia.

LLIÇÓ CINQUENA.—Tan encesa era del foc del divinal amor, que sovint exclamava: *Oh amor, no et puc més suportar*, veient-se obligada a refrescar-se la sina aspergint-la d'aigua. Molt freqüents eren els seus èxtasis, durant els quals força vegades exposava els arcans de la Santíssima Trinitat d'un mode sobrehumà. Va experimentar les dolors acerbíssimes de Crist en la passió; per Ell va ésser-li donat una anell com a penyora; per Ell era encara coronada amb corona d'espines; per la Verge Santa coberta amb un vel blanquíssim, i per Sant Agustí fou gravat dues vegades en el seu cor: *Verbum caro factum est*.

Una vegada, mentre brodava, estant fora de si i essent les finestres tancades, amb els ulls clucs anava continuant la tasca, deixant-

la perfectíssima. Des de la vigília de Pentecosta fins a la festa de la Santíssima Trinitat, dia i nit, va estar en èxtasi, rebent cada jorn l'Esperit Sant en diverses formes: i enfortida amb aquestes mercès, una lluita de cinc anys—que el Pare Etern li comandava—va ella començar amb el príncep de les tenebres, durant els quals anys va sofrir la sequedat, la desolació, ésser deixada de tothom, cruelment flagel·lada pels dimonis, turmentada amb tota mena de temptacions, i gairebé destituïda de l'ús de raó, quedant sempre victoriosa.

Més puixant amb tals victòries, millors gràcies va obtenir; meravellós domeny sobre els dimonis; el coneixement dels misteris del Cel i de l'estat de les ànimes en l'altra vida, i encara l'esperit de profecia, mitjançant el qual veia i predeia esdeveniments futurs. Ni amb tan grans favors va deixar de viure en profundíssima humilitat, per la qual es pensava ésser la més imperfecta de les criatures.

Responsori.—L'ha feta entrar en un fort combat a fi que vencés i sabés que la saviesa és més puixant que totes les coses, i va davallar amb ella a la fossa; i no va deixar-la. Al·leluia.

Segons la munió de les meves dolors els vostres conhortos varen alegrar la meva ànima.

I no va deixar-la.

LLIÇÓ SISENA.—Tan gran era la seva caritat envers el pròxim, que les monges l'anomenaven Mare de la caritat. Moltíssimes nits passava sense aclucar l'ull, adés lliurada a diverses tasques de les monges, adés servint les malaltes, havent guarit una vegada, llepant-la, una plaga pútrida i virulenta d'una d'elles. Major era encara la seva sol·licitud per les ànimes, car tots els dies encomanava l'Església a Déu, i tan amargament deplorava les tenebres dels heretges i dels infidels, que no podia empassar-se res, i confessava d'ésser tothora disposta a qualsevol turment per la salvació de les ànimes. Molts anys abans del seu traspàs, amb heroica caritat, va renunciar totes les dolçors del Cel de què amb tanta abundor fruïa, repetint amb freqüència: *Patir, no morir*; fins que passada una llarga malaltia, perseverant, però, en la seva pristina austeritat de vida, i havent, per ordre del confessor, durant l'agonia, retingut l'esperit per un cert temps, va lliurar-lo en mans de l'Espòs el dia 25 de maig de l'any 1607, a l'edat de 41 anys. Abans i després de la seva mort, va resplendir amb molts miracles; i el seu cos, sebollit en un lloc hu-

milíssim, al cap d'uns anys va ésser trobat, i és encara avui, incorrupte. De les seves cames va sortir per molt de temps un líquid d'admirable olor que guaria els malalts. El Papa Climent IXè. va canonitzar-la l'any 1669.

Responsori.—Que Déu em guardi de gloriar-me sinó en la Creu de Nostre Senyor Jesucrist: pel qual el món és mort i crucificat per a mi, com jo he sóc per al món. *Aleluia.*

Jo visc, però no jo, sinó que Crist viu en mi.

Pel qual el món és mort i crucificat per a mi, com jo ho sóc per al món.

Glòria al Pare, i al Fill, i a l'Esperit Sant.

Pel qual el món és mort i crucificat per a mi, com jo ho sóc per al món.

ANTÍFONES DEL TERCER NOCTURN.—Va entrar en els atris sants de la Religió i va oferir al Senyor l'hòstia del propi voler. *Aleluia.*

De les mans del dimoni va alliberar el Senyor Magdalena: i tots els pobles varen veure la glòria de la seva santificació. *Aleluia.*

Exulti el Mont Carmel en la presència del Senyor, que meravelles feia en Magdalena. *Aleluia.*

Déu la va cridar amb el seu rostre. És Déu amb ella; no serà commoguda. *Aleluia.*

LLIÇÓ SETENA.—Del Sant Evangeli segons Sant Mateu (XI, 25): En aquell temps va exclamar Jesús dient: Jo et glorifico Pare, Senyor de cels i terra, perquè has servat escondides aquestes coses als savis i prudents i les has revelades als pàrvuls.

Homília de Sant Agustí, bisbe (Serm. IX De Verb. Dom.).—L'amor fa absolutament fàcil i gairebé nul tot el cruel i ferotge. Amb quanta, doncs, més certitud i facilitat emmena la caritat a la benaurança que no pas la cobejança, en quant pogué, conduïa a la misèria! Quant fàcilment és suportada tota adversitat temporal per tal d'evitar la pena eterna i d'obtenir l'eternal repòs! No pas sense raó deïa aquell vas d'elecció amb ingent gaudi: Els sofriments del temps present no són pas dignes de la glòria esdevenidora que serà revelada en nosaltres. Heu-vos ací perquè aquell jou és suau i la càrrega lleugera, i si estreta és per als pocs qui l'elegeixen, fàcil però a tots aquells qui amen. Deïa el psalmista: A causa de les paraules dels vostres llavis he seguit durs viaranys.

Responsori.—He amat la beutat de la vostra casa i el lloc on sojorna la vostra glòria: he preferit d'ésser abjecta a la vostra casa, més que no pas de sojornar a les tendes dels pecadors. AHeuua.

Com són amables els vostres tabernacles, Senyor dels exèrcits! La meua ànima cobeja amb ardor i s'esllangueix en els atris de la santa Religió.

He preferit d'ésser abjecte a la vostra casa, més que no pas de sojornar a les tendes dels pecadors.

LLIÇÓ VUITENA.—Però el que és dur per als afadigats, suau els esdevé llavors que amen. Per la qual cosa, així per dispensació divina ha estat dit que l'home interior, que és renovat de dia en dia, no com abans posat sota la llei, sinó ja sota la gràcia, exonerat de les càrregues d'innombrables observances, la qual cosa era, cert, un greu jou, però que convenia que fos imposat al coll dur: amb la facilitat de la simple fe, i de la bona esperança i de la santa caritat, se li fessin lleus, amb el gaudi interior, totes les incomoditats causades des de l'home exterior, per aquell Príncep que va ésser foragitat.

Responsori.—Un pom de mirra és el meu amat per mi: entre les meves sines ell fa nit; el vaig posar, així com a segell, sobre el meu cor i sobre el meu braç. AHeuua.

Jo us conjuro, a vosaltres, filles de Jerusalem, si trobàveu el meu amat, què li diríeu? que malalta d'amor sóc jo.

El vaig posar, així com a segell, sobre el meu cor i sobre el meu braç.

LLIÇÓ NOVENA.—Car res no és tan fàcil a la bona voluntat com ella mateixa a si mateixa, i amb això ja en té prou el Senyor. Puix, cruel que sigui aquest món, amb tota veritat els Angels, una vegada nascut el Senyor en carn, varen exclamar: Glòria en el més alt dels cels, i pau en la terra als homes de bona voluntat. Car el que havia nascut, jou suau és, i lleu càrrega. I tal com diu l'Apòstol: Fidel és Déu que no permetrà que siguem temptats sobre les nostres forces, sinó que de la mateixa temptació ens farà traure profit perquè puguem sostenir-nos.

Responsori.—Eixiu i contempleu, filles de Sion, l'esposa amb la corona amb què l'ha coronada el seu Espòs, el jorn del seu esponsori, el jorn del goig del seu cor.

Va posar sobre el cap de la seva esposa una corona d'espines, que va ésser posada sobre el seu cap.

El jorn del seu esposori, el jorn del seu cor.

Glòria al Pare, i al Fill i a l'Esperit Sant.

El jorn del seu esposori, el jorn del seu cor.

Pregueu per nosaltres, Santa Maria Magdalena. A fi que siguem dignes de les promeses de Crist. *Aleluia*.

ANTÍFONES DE LAUDES.—Admirable va ésser el Senyor en Magdalena, a la qual va revestir amb la beutat de les seves plagues, i contra les insídies del dimoni va revestir de fortaleza. *Aleluia*.

Deixades les vanitats del segle, en la presència del Senyor va entrar Magdalena, a la qual Ell va donar la seva anell com a penyora. *Aleluia*.

En la terra deserta de les temptacions va aparèixer Magdalena, a fi de veure la vostra virtut i la vostra glòria. *Aleluia*.

Al Pare i al Fill amb l'Esperit Sant la donzelleta beneïa, ensenyant als pàrvuls la fe de la Santíssima Trinitat. *Aleluia*.

Amb el tambor i amb el chor, amb instruments de corda i l'orgue, tot esperit lloï el Senyor, el nom del qual exaltat és en Magdalena. *Aleluia*.

CAPÍTOL.—Jo, en la meua estrada, de nits, cerco el que la meua ànima estima. El cerquí i no l'encontrí. Em llevaré, doncs, daré tombs per la vila i per les places i pels vials cercaré a qui la meua ànima estima.

HIMNE.—Rompent avui els lligams del cos, plena de virtuts, carregada de mèrits, Magdalena, acompanyada de l'Espòs, munta a les seues eternes.

Escondida en l'ocult recés de l'úter, no afeixuga el si de la mare, ni mai no va gravar la seva ànima amb l'ingrat pes del pecat.

Vesteix els nus, alligona els ignorants, visita les presons, aida tothom: vesant llàgrimes allunya moltes ànimes de l'infern.

Deixant el món, cricificada amb Crist aflagiex el cos amb pregaries, cadenes, fèrries disciplines, fam, fel, espines, fred, foc.

Canta les Hores amb els seus Patrons: sovint sofreix èxtasis i raptés, revifada amb el bes de l'Espòs, duu Jesús als braços.

Ara, doncs, compadida, vulguis donar-nos socors, a nosaltres

que gojosos cantem els teus triomfs: il·lumina la ment, reflueixi en nosaltres la Flama perenne de l'Amor.

Lloança al Déu summe, i al Generat del Pare, i a l'Esperit Sant, sia honor perenne, i a Déu Tri venerem sempre amb un sol honor: Amén.

Va elegir-la el Senyor i va preelegir-la. I la féu sojornar en el seu tabernacle. AHeuïa.

ANTÍFONA DEL BENEDICTUS.—Magdalena verge va escollir la millor part que no li serà arrabassada: puríssima en vida, àdhuc després de la mort roman immune de tota corrupció. AHeuïa.

* * *

Al través de tot aquest teixit de melodies, hom veu ben destriats els dos camins espirituals pels quals el Senyor va fer passar la gran Santa. Un d'extraordinari i sublim, que atrau la nostra admiració; un altre que, aidats per la gràcia, podem també seguir nosaltres. Aquesta doble trajectòria era assenyalada pel Papa Pius Xè, de santa memòria, en la breu lletra que l'any 1908 va escriure amb motiu del III Centenari del traspàs de la Santa. Diu així:

"La vida de Santa Magdalena de Pazzi no és solament un prodigi d'estèril admiració, sinó un viu model que tots podem i hem en part d'imitar. Tots som seguidors de Jesucrist, tots militem sota la senyera de la seva Creu: a tots, doncs, ens cal brandir les armes de l'evangèlica milícia i lluitar amb Ell.

"Humils, castos i penitents, seguim les petges de Magdalena, la qual per les senderes de la humilitat, de la puresa i de la penitència, servant tothora viva en el cor la flama de la divina caritat, ens és guia en el Cel.

"Només així seran preats els homenatges que li oferim en el III Centenari del seu traspàs, obtindrem el seu valuós patrocini i arribarem en el Cel a participar de la seva glòria. Del Vaticà, el 9 d'abril de 1908. Pius, PP. X."

(Continuarà).

PERE M. BORDOY-TORRENTS

ELS POBLES I ELS ESTATS

LES MEMORIES DE MASARYK

QUAN en acabar-se la guerra europea les negociacions preliminars del Tractat de Versalles posaren de manifest el trasbals que havia sofert Europa durant el període de les hostilitats i començaren a dibuixar la nova carta política dels seus territoris, des del primer moment va ésser reconegut que la formació del nou Estat de Txecoslovàquia, o sigui la resurrecció de l'antic regne de Bohèmia, amb les terres de Moràvia i la Silèsia Txeca, que antigament el formaven, era deguda, de manera decisiva, als treballs de Masaryk.

El reconeixement era tan ben fonamentat, que va ésser general, dins i fora del país txec, i el professor Teodor G. Masaryk va passar de cap de la revolució i de ciutadà austríac perseguit a mort, a president de la nova República i president excepcional, perquè tot i tractar-se d'un Estat jove, d'esperit eminentment democràtic, que ha pres per norma de conducta d'ésser-hi estrevadament fidel, ha deixat en suspens l'article de la seva Constitució que impedeix de personalitzar la presidència de la República, només perquè Masaryk pugui continuar-hi, àdhuc vitaliciament, si li escau.

Masaryk, doncs, és un dels pocs homes que ha arribat a realitzar triomfalment l'ideal de la seva vida: que després d'ésser perseguit, de sofrir l'exili, de posar a contribució tot el que moralment i materialment un home pot sacrificar per una idea, i de lluitar amb greu i cansada fatiga contra dificultats en aparença invencibles, ha vist coronats els seus esforços amb un èxit total, de més a més acompanyat de l'agraïment d'aquells per als quals treballava. Ara, al cap d'una dotzena d'anys de governar, amb l'experiència que dona haver d'afrontar a diari les responsabilitats presidencials en uns anys d'estabilització, ha publicat les seves *Memòries*, que qualifica de "records i reflexions", perquè més que una freda exposició de fets, són un esplai del cor en el qual posa de manifest raons, normes de conducta, incentius, experiències i la quotidiana lliçó de la realitat. Més que un enfilall de dades són com una història interna

de "la resurrecció d'un Estat" (aquest és l'epígraf amb què les encapçala), i resulten d'un evident interès, no sols per als ciutadans de Txecoslovàquia, sinó per als d'aquelles terres que, salvant totes les diferències anecdòtiques, es troben en una situació semblant a la de Bohèmia abans de la guerra, o travessen un període en alguna forma constituent.

Adhuc prescindint d'aquest aspecte subjectiu de la qüestió, ha d'ésser profitós de conèixer els resultats d'una experiència com la seva, i per aquesta causa no serà desescaient de donar-ne un tast ací.

* * *

La primera cosa que crida l'atenció del lector, en agafar el llibre, és que Masaryk, primer magistrat de l'Estat i, per tant, representant suprem en ell, de l'autoritat i de l'ordre, no hi escrigué les Memòries del president de la República, sinó les del conspirador i del revolucionari.

És tan diversa la posició del governant de la del qui, de grat o per força, es llança a l'acció revolucionària, tan antagònics els seus objectius i tan distintes les seves responsabilitats, que, per regla general, l'home que viu la del governant després de passar per la del revolucionari, en haver fet el camí enterra la seva gestió anterior i s'esforça a aparèixer als ulls dels governats enemic dels procediments en què recolzava la vigília els seus actes revolucionaris.

Masaryk fa el contrari, fins al punt que l'esquema del seu llibre podria ésser un tractat pràctic de l'art de fer una revolució. Explica planerament com va actuar a cada avinentesa, per a anar endavant en la tasca de conseguir que fos reconegut el nou Estat, o sigui, ni més ni menys, en la de destruir el règim constituït, des de feia segles, sobre el seu territori, i, per si això no fos prou, en dóna la raó, no una raó circumstancial i immediata, sinó una raó objectiva que es transforma en consell o mestratge aplicable a totes les situacions similars. És a dir, fa el contrari del que solen fer els homes que senten la responsabilitat del poder.

Aquesta desacostumada i aparentment antigovernamental posició, no s'entreté a explicar-la, però el lector la veu justificada des de les primeres pàgines pel concepte que l'autor té del revolucionarisme; és un concepte expressat tot ell en la següent frase: "La revolució no era un problema polític, sinó moral".

No lluitava per desfer una organització pública i substituir-la per una altra; no anava a destruir un Imperi; la qüestió de monar-

quia o república li era secundària; treballava per reparar una injustícia secular, mare i generadora d'aquella altra sèrie de quotidianes i irritants injustícies que sol comportar una dominació aconseguida i emparada per la força.

Per aquesta causa, en haver aconseguit el restabliment, no tenia perquè amagar les seves vies. Els seus procediments, saturats de la raó moral final i enterament supeditats a ella, eren, a l'avançada, inútils per al qui volgués pledejar a profit d'una causa injusta, com hauria estat la restauració del desordre dominador que acabava d'anorrear.

L'honestetat de la seva concepció revolucionària, o millor es diria, la moralitat del seu objectiu, traspua en tota la seva gestió; probablement va ésser un dels motius que més contribuïren a imposar-lo, quan va arribar el moment oportú, i la força que li sostingué l'energia per a lluitar durant tres o quatre anys amb dificultats que eren més que sobrades per a portar al fracàs un intent com el que es proposava.

* * *

El punt de vista dels seus treballs que es refereix a les dificultats és un dels més alligonadors de la seva obra.

Masaryk, fill d'una modesta família, que s'hagué de guanyar els estudis exercint un ofici manual, que va fracassar en les primeres oposicions que intentà, i, a la fi, va aconseguir una plaça de professor, no tenia fortuna pròpia suficient per a viure renunciant la seva posició, ni molt menys disposava de diner per a afrontar les despeses d'un moviment revolucionari.

Va topar de seguida amb la distracció o amb la indiferència d'una gran part del país txec: amb els qui no s'interessaven en la qüestió, per incultura o per simple ignorància; amb els benavinguts amb el règim dominador, i amb l'altra falange dels esporuguits. Per a desvetllar l'opinió va fundar un periòdic en llengua txeca, el *Na Zadar*, i va morir al quart número; en va publicar un altre en francès, *L'Indépendance Txeque*, i morí a l'onzè.

La premsa del país li va fer la conspiració del silenci: l'oficial i austròfila pel compte que li tenia, i l'altra per temença.

Més enllà de les fronteres del país txec, sobretot en les representacions dels Estats, trobà de bon antuvi un aclaparador desconeixement del que l'impulsava. Adhuc els presoners de nacionalitat

txeca, per vestir l'uniforme austríac, eren tinguts i tractats com a austríacs.

Quan, fugitiu, es dirigeix als nuclis de compatriotes residents a l'estranger, les dificultats se li multipliquen per una altra banda. En aquests nuclis, l'enyorament de la pàtria mantenia el sentiment de nacionalitat més viu que en la massa general dels qui no s'havien mogut del seu territori; però, en canvi, eren d'un patriotisme minat per tres particularitats que els constituïa en un destorb en lloc d'un ajut: els personalismes, un radicalisme descabellat i les influències de cada un dels països on vivien, que els induïen a mirar les coses per un caire inadequat a les necessitats de Bohèmia. Els obstacles majors a les seves negociacions varen ésser posats per aquests compatriotes seus esdevinguts radicals o extremistes, sigui per la pretensió que veien millor les coses per viure en més amples horitzons, sigui pel contacte amb les tendències del país d'estada, com succeí, per exemple, amb els emigrats a Rússia.

Les pàgines més adolorides de les seves *Memòries* són aquelles en les quals parla dels seus contactes amb aquests agrupaments. Llavors, ell, que maldava per arribar a la més radical de les solucions polítiques, que és la separació i independència d'un país, té un seguit de frases de condemna del radicalisme en la doctrina i en el procediment, que són de més valor precisament perquè va triomfar.

L'aversió per les estridències i les actituds descordades se li resol en un consell, que matisa les pàgines del llibre com un *leit-motiv*, i és resumit en aquesta frase: "Si voleu redimir un poble sigueu pacients, sobretot pacients. La democràcia és l'art de la paciència; ésser demòcrata no essent pacient, és impossible".

* * *

A aquestes dificultats, que es poden qualificar de genèriques, perquè són possibles a totes les latituds, se n'afegia una d'específica que li va complicar el problema fins al punt de posar-lo al caire del fracàs.

Va ésser el sentiment pan-eslavista del poble txec, eslau de raça, que veia en Rússia la seva metròpoli espiritual i que en la pràctica es traduïa en una accentuadíssima russofilia. Era un sentiment tradicional, arrelat al fons de l'ànima de la majoria de les gents per la reacció contra el domini austríac, i en venir el moment en què s'albirava la desfeta de l'Imperi i la possibilitat d'alliberar-se'n, va es-

clatar amb la ingenuïtat i la indiscutibilitat pròpies dels moviments populars.

Els mateixos col·laboradors entusiastes dels seus treballs se'n sentien influïts, i àdhuc ell mateix, en els primers moments, en tingué algun en què es parà a considerar els avantatges que podien resultar de decantar-se cap a una solució russòfila. Bohèmia podia ésser una unitat autònoma dins una Rússia federal, un principat unit amb Rússia per la persona del sobirà encarnat en un Gran-Duc rus, o un Estat lliure sota l'hegemonia russa.

Quan, després de dos anys llargs de treballar, aconseguí d'ésser rebut pels representants de les Potències Aliades, l'objecció al projecte d'independència va ésser la russofilia tradicional del seu poble, ventejada, de sobrepuig, pels soldats txecs de l'exèrcit austríac fets presoners pels russos, que foren en nombre que s'acostava molt als 100.000.

Succeí, però, que Masaryk, en convèncer-se que era estretament vigilat per la policia imperial d'Austria, que caure en les seves mans equivalia a ésser executat, i que li calia expatriar-se, va passar la frontera russa, es va posar en contacte amb el món oficial rus, amb l'intel·lectual i amb el que conspirava contra el tsarisme, i el va impressionar tan profundament la descomposició de l'Imperi i el nivell de l'alta i de la baixa societat, que es va convèncer que el somni txec pan-eslavista sols podia menar a una nova catàstrofe.

A la fi, diu en un dels capítols, vaig aconseguir que els meus col·laboradors es covencessin que un Gran-Duc a Praga consistiria en *du champagne et des maitresses françaises*.

Llavors, descartada la solució monàrquica que hauria transportat a Bohèmia les que, sense cap eufemisme, anomena l'abjecció i podridura tsarista, ell i els seus amics estudiaren la possibilitat d'una solució republicana, o francament democràtica dins el mateix marc russòfil, i arribaren a la conclusió que la ignorància de les masses russes, l'anarquia intel·lectual de l'anomenada *intelligència*, el servilisme de la jerarquia eclesiàstica i, en una paraula, la descomposició de totes les classes socials, la feia impossible.

Els socialistes russos, diu, ens menyspreaven per xovinistes i es declararen enemics nostres, perquè tenien una concepció de la nacionalitat incompatible amb les nostres aspiracions. La *intelligència* no comprenia el nostre esperit liberal, i confonent-lo amb el catolicisme del poble txec, decantava l'opinió avançada i l'ortodoxa alho-

ra a considerar-los esclaus de segona classe, degenerats per les influències occidentals.

Recolzant-se en la història del tsarisme, Rússia, diu en altre lloc, és el país dels usurpadors, aquell en què l'autoritat ha caigut més vegades a la mà d'un successor que s'ha investit de la legitimitat per la violència, i tot l'idealisme políic rus està amarat de les influències absolutistes d'aquest sistema. Lenin, de bones a primeres, li imposà la condició que els txecs (que, en aquell moment, fins havien aconseguit ja d'organitzar un exèrcit) fessin immediatament la pau amb el Kaiser; és a dir, la condició de lliurar-se a l'enemic tradicional de les aspiracions txeques.

Quan, arribat a Itàlia, es posà en contacte amb l'ambaixador rus a Roma, encara del règim tsarista, va quedar tan convençut de la seva incapacitat, que escriu en el seu llibre: "Aquell dia vaig resoldre no perdre més el temps visitant personatges oficials, si no tenien altre valor que la seva oficialitat".

Masaryk, intensament demòcrata, va considerar la independència del seu país, i àdhuc el seu simple millorament polític i social, incompatible amb les orientacions russes, i a causa de la incompatibilitat, li va quedar plantejat un conflicte de solució difícil: el que representa haver de basar la redempció d'un poble en un esperit divergent del que, per sentiment i per tradició, creu que és el que la hi ha de dur.

* * *

Tot i la gravetat, que no cal ponderar, de l'entrebanc, a la pràctica se li va resoldre en un ajut, per una causa completament estranya a la seva voluntat, a la del poble txec i a la dels mateixos representants de les Potències Aliades, que de bon principi veien la solució més planera del problema de Bohèmia a derivar-lo cap a un enfortiment del seu aliat el Tsar. Aquesta causa va ésser l'espectacle de la podridura russa. Cal emprar aquesta paraula *podridura*, no sols perquè correspon al to en què parla Masaryk, sinó perquè desgraciadament és la que salta a flor de ploma en els comentaris dels aliats i dels partidaris d'aquesta solució des que els fets els posaren cruament la realitat davant dels ulls.

Tothom pot recordar que, en començar la guerra europea, Rússia va ésser l'esperança de les Potències Aliades; l'Estat Major del Tsar prometia llançar sobre els Imperis centrals, milions i més mi-

lions d'homes, i es va fer famosa la idea del *rouleau* que havia de passar per sobre Austria i Alemanya deixant-les triturades.

França reclamava insistentment la tramesa al seu front d'algunes de les unitats que els havien d'ésser sobreres; en resposta, Rússia no els lliurava més que paraules i nous anuncis de recrutaments fantàstics, i quan, per haver-se fet insostenible aquesta falsa situació, arribà a terres franceses el primer petit contingent rus de 17.000 homes, la seva irrefrenable indisciplina va posar al descobert l'estat de coses de l'Imperi.

Masaryk va viure intensament el desengany, el seu personal, el dels Aliats i el de la societat txeca; hagué de passar el dolor de comprovar personalment d'on venia el daltabaix i quins eren els seus efectes, i en les *Memòries* fa un documentat judici de la Rússia tsarista i de l'actual, que explica en bona part l'orientació que han pres les coses a Europa en els anys posteriors a la guerra i que, per tant, no serà sobrer de reproduir.

Des de feia segles—ve a dir, en resum—, l'únic ideal que hi havia a Rússia era el tsarisme; tot havia estat absorbit per ell i convertit en instrument seu, des de la religió al més insignificant ofici burocràtic. El tsarisme, encarnat en un enfilall d'usurpadors que se substitueixen cada poques generacions, només concep el govern per la força, i per a salvar les aparences, degenera en un sistema polític-religiós: l'autocràcia i l'ortodòxia es fan consubstancials; l'esperit de violència s'infiltra a tots els estaments socials, des de la *intelligència* al moujik; la religió s'evapora i queda substituïda per la superstició i un desordre místic repugnant; la venalitat corromp fins el sentiment pan-eslavista, i les virtuts socials són la hipocresia i el cinisme.

Jo no crec en la revolució russa—escriu Masaryk, com a síntesi del seu pensament—. Rússia no la pot fer, perquè ningú no està preparat per a fer-la. Recordi's que per a ell la revolució no és una qüestió política, sinó moral, que per a realitzar-la són necessàries una finalitat positiva i les virtuts antagòniques a la degradació espiritual russa, i es compendrà el seu judici.

Els bolxevics, segueix dient, han mort el Tsar, però no el tsarisme; són el mateix tsarisme amb la lliurea girada al revés, ensenyant els vicis congènits que amagaven els galons daurats. El poble rus és inorganitzat i inorganitzable, i els seus actuals dirigents, d'una estreïtor d'esperit, d'una manca de cultura i d'un fanatisme que els inutilitza per a la reconstitució que el país necessita.

El tsarisme els va obligar a romandre fora del territori rus, i no coneixen el seu propi país, ni tampoc el món occidental, perquè viuen en ell aïllats de la societat que els acollia. Aquest estat d'esperit que anà constatant en les seves relacions amb Lenin i els seus ajudants, ha acabat d'incapacitar els bolxevics per a dur a terme la regeneració del país, però, en canvi, els ha fets singularment aptes per a la pràctica del comunisme maximilista pur.

El règim comunista, diu en un dels paràgrafs, sols és possible entre pocs i amb una base moral. El lector, amb els antecedents transcrits, pot comprendre que el sentit d'aquesta base moral és el de base positiva, altruista i de sacrifici, o sigui, en resum, d'amor; i heus ací, amb les seves mateixes paraules, quina apreciació fa del bolxevisme: "El centralisme comunista és particularment rígid; és un règim abstracte, deduït d'una tesi i posat en pràctica per mitjà de la violència. El bolxevisme és la dictadura absolutista d'un sol home i dels seus auxiliars; és un règim d'infalibilitat i d'inquisició, i heus ací precisament perquè no té res de comú amb la ciència i amb la filosofia científica; la ciència i la democràcia no poden existir sense llibertat".

En un altre lloc, el defineix dient que és el fruit de l'anarquia moral i intel·lectual, i subratlla la definició citant alguns fets reveladors de la més estrident característica seva, paradoxalment innecessària i consubstancial al règim, que és el cinisme. A aquest efecte, descriu alguns enterraments: els cadàvers són portats amb els braços o les cames pengim-penjam, de manera repugnant; abans, els forfollen i roben el que porten a sobre, o, si els escau, els mutilen. Varen arribar a l'extrem—diu—de proposar a Alemanya d'armar els presoners dels Imperis centrals internats a Rússia, i els presoners txecs, per tal que lluitessin entre ells i es destruïessin com les feres. Alemanya, obrant amb més correcció, va refusar la idea, però, amb el refús i tot, ho varen fer, i noranta mil txecs es varen trobar a Sibèria deseparats, perseguits per l'exèrcit vermell, i hagueren de defensar la vida lliurant veritables batalles que després Lenin va aprofitar per a produir no poques complicacions.

Després d'haver explicat la identitat essencial del tsarisme i del bolxevisme, en un incís, referint-se al primer, se li esmuny aquesta exclamació: "Era necessari que aquesta Sodoma i Gomorra fos destruïda pel foc i pel sofre".

* * *

L'amarg judici que exterioritza sobre el règim rus, en fer-li vibrar l'esperit, eminentment demòcrata i honest, de contracop li fa escriure les pàgines més interessants de les *Memòries*, que són aquelles que, en essència, contenen el que es podria anomenar un tractat per a conduir un poble a la situació pública que li correspon.

És un tractat, en bona part, d'aparença anecdòtica, perquè apareix difós en l'explicació de les etapes del moviment revolucionari dut per ell a terme; però que, en realitat, de circumstancial en té sols l'aparença, perquè el concreta exposant les directrius que, al seu entendre, ha de seguir qui vulgui sortir airós en la tasca de conductor de multituds.

Queden ja apuntades anteriorment, en certa manera, dues condicions prèvies: l'impertorbable constància i l'aversion als radicalismes. Ambdues les expressa al través de reiterades anotacions. Una d'elles és aquesta: no us entesteu mai a ocupar el lloc primer, deixeu-lo per als qui necessiten l'estímul de la notorietat, i colloqueu-vos entre els de segona i tercera fila.

Quan al·ludeix l'extremisme, s'esforça a posar de relleu la seva eixorquia o els seus efectes contraproductius. Així, no sap deixar el tema del bolxevisme sense dir que ha fet un bé innegable, que consisteix a demostrar la insuficiència de les dictadures i, sobretot, a fer néixer en els moujiks el sentiment de la llibertat i el convenciment de la necessitat de l'esforç i del treball.

Procureu—diu en un altre lloc—fugir del patriotes verbalistes, sense altre fons que un arborament sentimental a base d'ignorància i d'exaltació. En referir-se a Praga, afegeix que hi ha nombre de patriotes d'aquesta mena que arriben al punt d'ignorar fins el nostre rondallaire; i els considera, més que un pes mort, un destorb.

En referir-se als extremismes és on fa l'única al·lusió a Espanya de tot el llibre. Segons ell, Espanya és el país de les solucions radicals, i diu: "Per a comprendre el destorb i la negació que són, fixeu-vos en què els països radicals no progressen, i ací teniu Espanya com a exemple".

Els extremistes—diu—són orbs: ho són tant com els reaccionaris; els uns i els altres fan el contrari del que fan els seus adversaris; és a dir, tenen per norma de conducta una negació; no es mouen per una idea pròpia, sinó per l'obsessió de no deixar-se passar en-

davant. Masaryk en diu, també, que són gent que viuen de la consciència dels seus adversaris.

El paràgraf en què expressa aquest judici és seguit d'un altre en què afegeix que el patriotisme i el nacionalisme d'aquesta mena de polítics són d'un abstraccionisme i d'una estretheit de mires que els fa, ben sovint, perjudicials per a la nació que es creuen defensar.

Transpuant una continguda indignació contra aquests malaguanys auxiliars i contra l'inguarible verbalisme amb què es produeixen, exposa la norma de conducta que, al seu entendre, ha de seguir l'home que vulgui servir amb profit el seu país.

És en aquest moment quan diu que l'art de governar és l'art de la paciència, que la paciència és una de les essències democràtiques, i quan puntualitza algunes regles de bon govern, que són les que l'han fet triomfar a ell.

Aquestes regles, precisament per aquesta causa, mereixen d'ésser conegudes.

"Sigueu homes de la vostra llar i reposeu-hi", ve a dir en la primera; encara ho consigna en aquests termes: "Sense la meua dona—per cert, de nissaga originàriament catalana i que s'anomena Garriga—, no hauria comprès ni sabut sostenir la meua missió".

"Llanceu tot exhibicionisme i tot egoisme", és la segona. "Amb tota la meua energia, puc dir en consciència—escriu—que mai no he portat a cap una actuació política sense ésser-ne pregat. No vulgueu mai ésser el primer, ni el segon, sinó el tercer. Heus ací—afegeix—una cosa que bon nombre de gentes no sabran comprendre".

Una altra regla és aquesta: "Cal estudiar molt bé els homes, llur manera d'ésser i llurs actuacions, abans de confiar-hi i ajudar-se'n".

En una altra, diu: "No tanqueu mai la vostra qüestió nacional dins els límits sempre estrets del vostre territori; si ho feu, empetitireu, és a dir, debilitareu els seus problemes en un grau injust i sobretot perillós; la petitesa o grandesa d'una qüestió nacional no ha d'ésser mesurada per la geografia, sinó per la moral, i tancant-la dintre els límits geogràfics, l'enxiquiu més que ells; feu-la forta per la moralitat dels seus ideals i per l'honestetat dels seus procediments". I insisteix repetidament que, per a sostenir-la, convé no perdre mai de vista la conveniència d'internacionalitzar-la, ni deixar passar en va cap oportunitat de fer-ho.

L'altitud de mires d'aquestes normes és confirmada per una altra, que resumeix en una cita de Shakespeare, tret del cinquè acte del seu *Hamlet*. Shakespeare posa en boca del Príncep de Dinamar-

ca aquestes paraules: "La nostra indiscreció sovint ens fa un bon servei, quan les nostres mires fracassen; i això ens ha de recordar que hi ha un Déu que dirigeix els nostres actes, qualsevulla que sigui la nostra intenció".

Feta aquesta cita, Masaryk resumeix el seu pensament en aquests dos paràgrafs escrits ben a prop l'un de l'altre. Diu el primer: "Del fet que la Providència pren cura de nosaltres, i del món, no n'hem de concloure que ens podem deixar caure en el fatalisme i en la inacció, sinó, pel contrari, a l'optimisme i al treball més intens, perquè sols aquesta cura providencial ens permet de confiar en les preteses *felices casualitats*, en la lògica interior de la vida i de la història i en l'ajut de Déu".

En el segon, diu: "I passi el que passi, no perdeu mai de vista que ni nosaltres, ni el nostre poble no som l'única mira de la Providència".

Més avall, formulant un altre consell, diu: "L'home pràctic en política es convenç aviat que sota la capa del cel hi ha poques coses noves, i que ell mateix hi basteix ben poc de nou; tots volem ésser un petit Napoleó, però, per a obrar profitosament i ésser un home normal, cal obeir i fer-ho amb gust". El paràgraf acaba amb aquesta paraula, però no cal oblidar que en els anteriors ha dit a què calia obeir: a una norma infranquejable de moralitat i d'honestedat personal i política.

La necessitat de sotmetre-s'hi constitueix un dels *leit-motifs* del llibre; en parla àdhuc en referir-se a minúcies de procediment. Heus-en ací un exemple: "La psicologia de la propaganda—escriu—ens dóna una important lliçó: és un error de creure que per a recaptar l'adhesió de les gents a un programa polític és suficient de defensar-lo amb energia i entusiasme; la propaganda ha d'ésser honesta; l'exageració i la mentida no fan més que mal".

L'honestedat la porta a l'extrem que, instituït President vitalici del seu Estat, i amb una força moral sobre els seus conciutadans que pocs homes a Europa han assolit, escriu el que segueix, que expressa el seu concepte d'Estat:

"Jo no amo pas l'autoritat de l'Estat en més del que val; no em puc col·locar al costat del nostre Chelcicky, però tampoc no puc posar l'Estat i la seva força tan alts, que els deïfiqui. Quan vaig acceptar la càrrega presidencial, vaig veure clarament quina seria la meva tasca de cada dia en la direcció dels negocis de l'Estat, a l'interior i a l'exterior, però també tenia, consciència que un Estat

i una política són insostenibles sense una base moral. Sant Pau, a la segona epístola als Corintis, diu: "*Per aquesta causa, tenint el meu ministeri, segons la misericòrdia que ens ha estat feta, no defallim. Rebutgem les coses vergonyoses que es fan en secret, no ens conduïm amb artífici ni alterem la paraula de Déu. Publiquem la veritat i fem apel·lació a la consciència dels homes davant de Déu*". Heus ací el programa de la República i el de la democràcia *sub specie alternitatis*".

Amb aquesta concepció de la política, i aquestes normes, Masaryk ha arribat on és i ha salvat el seu poble.

F. MASPONS I ANGLASELL

CRONIQUE DE L'ESTRANGER

DE FRANÇA

PASCAL, DAUDET, "L'EMINENCE GRISE", I LA FE

L'AVOISIER sostenia que no es perd res. Sens dubte hi ha escampada pel món, entre els diversos esperits, una quantitat fixa de misticisme que, talment un gas, no augmenta pas, sinó que es comprimeix o s'escampa més o menys; evoluciona, en fi, sense desaparèixer mai, i sobretot canvia terriblement de color. Quants noms, sidients nous, no haurà pres l'etern misticisme! Allí on hom l'ha cregut desaparegut, s'ha—per dir-ho així—submergit per reaparèixer millor de seguida. Els russos actuals, que pretenen d'haver suprimit el xovinisme, l'han substituït per una solidaritat en un ideal aparentment internacional, però d'una concepció de l'internacionalisme tan personal, que arriba a no poder ésser sensible més que als russos, els quals, per consegüent, acaben per unir-se al voltant de la defensa d'un prejudici nacional. La seva suposada supressió de la religió que voldria suggerir a cada individu l'alliberament de tota idea d'una potència superior a ell mateix, ha acabat en la idolatria d'un nou sant, però un sant laic: el culte a Lenin i a la supersticiosa i complicada idolatria d'un super-socialisme. En altres països, que es consideren alliberats de la religió, se'ns vol demostrar la decadència dels confessors. L'home i la dona estarien tan segurs d'ells mateixos, que no tindrien necessitat de consultar un director de consciència, ni de deslliurar-se del pes de llurs faltes, manifestant-les en l'acte de la confessió. Resulta, però, que molts d'aquests exclaustrats del penediment no han deixat de buscar-se una pròpia excusa a llur feblesa, ni tampoc han renunciat a aprofundir-la. El nou confessor s'anomena Freud i, per aquests qui han tingut ja necessitat d'una mena de Reforma d'aquest nou catolicisme, queda com una espècie de protestantisme de la nova religió: el lliure examen d'aquesta interpretació de la inconsciència, que pren el nom de ciència dels somnis. De la mateixa manera que altres vegades hom ha practicat exercicis espirituals pr tal de familiaritzar-se amb el més enllà diví, avui hom practica exercicis super-espirituals (la denominació de surrealisme em sembla que haurà de desaparèixer des del dia que aquest moviment voldrà prendre una orientació positivament espiritual), i aquests exercicis consisteixen a perseguir un auto-examen en l'abís d'on surten els vapors creadors de les nostres idees. Aquests exploradors d'un inconscient actiu, anomenat somni, podrien molt bé posar-se d'acord amb els creients que no cessen de practicar l'examen de consciència. Sense tenir la pretensió de voler conciliar dues religions enemigues, res no impedeix de suposar que el descendir fins als secrets de l'origen dels nostres pensaments pugui fer-

se a la llum divina. Deixo de banda l'associació d'imatges, per massa realista, entre aquest professional del somni, que es fa despertar en plena nit per poder analitzar millor els seus somnis, i el cartoixà que també surt de la seva cella a mitja nit, per anar a meditar a l'església. Però si aquests devots de la psicoanàlisi, tan interessats per llur examen del subconscient, persegueixen aquesta recerca només per procurar-se informacions sobre el mecanisme cerebral, res no els impediria de servir els creients instruits que, perquè es proposen de conèixer l'home a fons, acaben per trobar Déu una mica més lluny que la comunitat dels mortals, o sigui més prop del mateix misteri diví. En resum, cap prejudici no pot impedir-nos d'imaginar els perseguidors de l'inconscient, tenint al mateix temps la Fe... Aquesta importància donada al somni no data d'ahir. Les "Editions Forcade" publiquen, traduït per Albert Beguin, un *Choix de Rêves* de Jean-Paul que, a finals del segle XVIII, dedica la seva activitat intel·lectual a l'observació de les seves visions, somnis nocturns o il·lusions en ple dia. Hom no deixarà de comparar les il·luminacions d'aquest nòrdic i europeu Jean-Paul amb les d'una meridional i ja gairebé oriental Santa Teresa. Ja he exposat en altres bandes aquesta idea, que la representació divina és funció de la latitud. Per exemple, un mediterrani atribuirà a un ésser diví, més o menys semblant a ell mateix, però un ésser al cap i últim, la seva pròpia descoberta del sobrenatural. Al contrari, un septentrional, i en especial un germànic, atribuirà el seu pas cap a la Virtut a un coneixement més aprofundit i com una revelació inesperada del seu jo. Tornem aquesta diferència de concepcions a una comparació de climes, i ens representarem molt bé els Déus tangibles, humans en el seu superhumà, dels grecs, i els Déus (quan els nòrdics han tingut necessitat d'encarnar el seu jo) ideològics, misteriosos com una noció psicològica, dels septentrionals. Igualment, quan el pensament metafísic no arriba a una concreció de divinitats, en el període de tanteigs de recerques, la diferència entre les dues mentalitats i les dues sensibilitats esdevé visible. La iniciació mitològica és ben diferent en el nord i en el sud. Però tornem allà on el nòrdic no porta les seves recerques fins a la deïficació. Llavors hom constatarà que el seu gust i la seva necessitat de misteri li fan divinitzar la seva pròpia recerca i no l'objecte de la seva recerca. Adora el mitjà. Així, Jean-Paul fa el seu culte del mateix somni. Es per això que el seu llibre té cada dia més actualitat i que ens interessa.

Aquesta separació entre el diví i el temporal és, com s'ha dit, a l'aire. Només Mlle. Jehanne d'Orliac s'emprèn la desdivinització de Pascal. En un llibre (*Le Coeur Humain, Inhumain, Surhumain de Pascal*, Baudinière, éditeur), que se surt del que jo qualificaré de crítica literària policíaca, l'autora preté que Pascal no esdevingué aquest quasi-sant que s'ha dit per altra cosa, que per despit d'un amor i d'una ambició irrealitzades. En resum, una pedra petiteta, però tan perfectament rodona i dura, que esfondra la piràmide dels grossos llibres vells seriósament i una mica monòtament acumulats a la glòria religiosa de Pascal. El nostre detectiu de les lletres, treballa al marge de la policia; però: dels capitosts oficials, i contra la mateixa Justícia literària. Com en una

obra o una novella policíiques, la instrucció del sumari s'origina menys en l'aportació de fets inèdits i de peces de convicció ignorades, que en un raonament. El mitjà d'acció dels detectius privats és més generalment d'ordre deductiu que d'intuïció. L'autora ha utilitzat ací meravellosament només els documents diguem-ne interns del procés. Es pel mateix Pascal, per la família Pascal, que enderroca Sant Pascal. Des del primer moment confesso d'haver experimentat certa repugnància i enuig en llegir les pàgines en les quals, amb un denigament sistemàtic, la jove crítica presenta la família de Pascal com una societat d'ambició i d'encensament mutu. Que la celebritat és el fruit d'una *capelleta*, ningú no ho ignora. Ben content quan la celebritat és justificada. El que fa desagradable la primera part del llibre de Jehanne d'Orliac és el seu acarnissament a voler fer antipàtica la constitució cel·lular de la família Pascal, que no té altra finalitat que la de fer arribar tan amunt com sigui possible, i tan de pressa com pugui, tots els seus membres. A despit seu, es fa un paral·lel amb l'arribisme contemporani de tal individu o de tal grup, que no és forçosament una associació de sensibilitats idèntiques. Davant determinades personalitats o congregacions d'arrivistes contemporanis, que no tenen altra finalitat que la lucrativa, hom troba redundant la indignació de l'autora contra la família Pascal, la qual, a tot estirar, fou d'aquesta bona petita burgesia, de la qual l'ambició i l'estalvi dels mèrits i del treball féu els fonaments del gran edifici francès. Hi ha una mica d'injustícia en les censures de l'autora a l'ambició de Pascal. Que la vocació monàstica ens sigui presentada com el màxim del confort, ens sembla una mica exagerat. Quan es comprèn que aquesta descripció de la família Pascal no va destinada a altra cosa que a crear un ambient, hom va volenter més lluny. Els Pascals, havent ben vist Blaise, li van proposar, naturalment, de contreure una aliança avantatjosa. Les barreres nobiliàries impediren aquesta unió. La ràbia de veure-la frustada apartà Pascal del món, i tota l'empenta amb què s'havia emprès aquest suposat casament es transformà, per contra, en l'aliment de les seves imprecacions contra el segle. Tanmateix, aquestes revelacions de la vida íntima de Pascal no perjudiquen gens la grandesa dels seus pensaments i de les seves prédiques cristianes. Volent anar més lluny en aquesta destrucció, l'autora declara que Pascal fou devorat tota la seva vida per un amor purament terrenal, que ell *refusà* també. Aplicant la teoria de Freud, retrospectivament, s'acabaria per demostrar que els àngels són dimonis refusats. M'excuso d'aquesta manca de respecte, però res no ens impedeix de preveure'n la justificació en el pròxim llibre d'una crítica més destructora i tafanera que no pas constructora i reveladora. No és pas que negui per a l'art de pensar i d'escriure la utilitat de les seves investigacions. Al contrari, trobo admirables l'enginy, la paciència, l'habilitat, la seguretat de semblants descobertes. Però, si l'autora s'acontentés exposant únicament els fets, se'n deduiria que, com Sant Agustí, que passà en el segle abans d'esdevenir Sant, Pascal estimà el món. És perquè l'autora, al mateix temps, se les emprèn contra els convents, i contra la sinceritat de Pas-

cal igualment quan estima la germana del seu amic que quan inventa aparells científics, que hom se sorprèn que no prengui partit davant el prodigi. És a dir, que precisament Mlle. d'Orliac opina que hi ha entre el Pascal del món i el Pascal divinitzat pura mentida i no esforç lloable, meravellós, de transmutació d'ell mateix. Pascal, l'únic que ens interessa, el de les obres, no preté de cap de les maneres, enganyar-nos. Els seus comentadors, els seus admiradors, pretenen que tingué sempre una vocació religiosa? Doncs, segons Mlle. d'Orliac, és tot el contrari. Bé. És agradable i curiós que per una col·lecció de recerques enginyoses, l'autora ens faci veure la veritat, però, ¿per què amagar al seu torn que Pascal en surt encara més gran, ja que converteix en or el vil plom? Seria, certament, més bonic que tota la seva vida hagués estat orientada vers el Diví. És tan difícil d'ésser pur! Si, pel contrari, Mlle. d'Orliac s'hagués proposat de demostrar que Pascal fou en tots moments un sant (en el qual cas la crítica afirmaria tot el contrari), no estic segur que aconseguís de demostrar la gràcia del místic. Car els mateixos sants, segons les crítiques modernes, no són altra cosa que col·leccions d'irresponsables i de malalts. Admetem, encara, que el fet d'ésser sant participa d'un estat psíquic especial. No tinguem d'aquest fet més que un reconeixement i una admiració relatives per als Sants. Almenys llavors, crítics negadors, sigueu lògics fins al final. I admeteu que els déus moderns que ens proposeu, és a dir, escriptors de costums contra natura, apòstols d'evangelis destructors de civilitzacions, no ens semblin forçosament uns messiés, i que apliquem al seu torn les vostres regles de psiquiatria, sobretot quan sabem els vostres herois afectats, generalment, de malalties més evidents i menys especialment mentals que els nostres Sants. Ens comença, veritablement, a repugnar que se'ns vulgui provar que talent, geni, heroisme, no són altra cosa que efectes dels nervis, al mateix temps que hom preté de fer-nos adorar uns inspirats que no són altra cosa que uns tarats.

Amb quin altre sentiment d'equilibri hom troba la declaració del dolor i de la malaltia destructora de l'home, en aquest *Doulou* (el dolor, en provençal), (Charpentier) d'Alfons Daudet! S'hi mesura amb exactitud la diferència entre la generació d'avant-guerra i l'altra. Afectat, ell també, d'aquesta malaltia que han patit tots els caps dels temps actuals: Wilson, boig que bastí un món irreal, Lenin, etc..., i de la qual estan afectats també molts capdavaners de la literatura, Alfons Daudet, per contra, pren el seu dolor per fonament, i desitja, com un bus, rebentar-ne el paviment per poder-se elevar. Cal llegir aquesta observació quotidiana d'un esfondrament físic per un esperit sa. I llatí. És una mística nòrdica aquesta d'adorar el seu mal i de censurar-ne l'absència a les persones sanes. Breument: només hi ha dues actituds davant el dolor: o cristiana (Huysmann, Daudet), o anarquista. I ací, poseu-hi els noms que vulgueu d'entre els boigs que en Art, Lletres, i Política, pretenen, des de fa alguns anys, governar el món de les persones equilibrades. Hi ha els qui, davant el dolor, aquest abecés de fixació de desigs mundans, proven de reaccionar, d'ennobrir el seu mal:

Pascal, Alfons Daudet. I els qui desitgen comunicar llur mal als altres, fent-ne un culte.

Amb quin altre esperit i amb quanta grandesa hom sabia en altre temps superar i ennobrir el dolor! M. Henry d'Yvignac, dedica un llibre en tots els seus punts remarcable, a *L'Eminence Grise* (Llibreria del Delfí), fent justament menció dels errors intencionats d'un pseudo-cronista, René Richard, que ha publicat una falsa història del Pare Josep. L'autor de *L'Eminence Grise* recorda al mateix temps la vida del que humilment, però amb noblesa, inspirà i ajudà el Cardenal de Richelieu i el fundador de les Dames Benedictines del Calvari. És perquè coneixia a la perfecció el grec i el llatí (fins al punt de parlar i escriure l'espanyol i l'italià), fill de nobles d'origen burgès, és a dir, a aquesta França que hom no sabia prou repetir equilibrada i instruïda; és perquè estava inspirat d'un amor al mateix temps llatí i catòlic de l'Europa, que el Pare Josep pogué esdevenir, en el sentit intelligent, és a dir, no utòpic del mot, i amb esperit de caritat, el diplomàtic d'una grandiosa Europa catòlica i llatina. Un dels salvadors del Catolicisme, el Pare Josep, estrateg ensems que diplomàtic, triomfa dels Reformats a La Rochelle. Però, responent a les crueltats dels protestants amb una generositat catòlica, evità i prohibí el pillatge i les violències que els vencedors volien imposar en represàlies als vençuts. El més admirable de tots els treballs del Pare Josep fou el de provar d'acabar d'una vegada amb Turquia. Preparà, i estigué a punt de portar-la a terme, una immensa i darrera croada franco-hispano-italiana contra els turcs. La petitesa de mires i l'orgull de la casa Reial Espanyola, que vivia constantment fora dels corrents d'idees de la veritable Europa, ignoradora dels interessos reals del Catolicisme, feren que Espanya refusés (també, diguem-ho, per una eterna gelosia contra França) el seu concurs a la croada. ¿Cal, en 1931, en el moment que una conjuració turco-hel·lènica es prepara, analitzar el que hauria estat l'afortunat guariment d'Europa, si hagués sabut escoltar els savis consells del Pare Josep tres-cents anys abans? El llibre de M. Henry d'Yvignac és admirable en això, que sense cap xovinisme, demostra que uns dels millors diplomàtics de França estigué inspirat per l'amor ben entès i catòlic de l'Europa. Em manca espai per a afegir que, com sempre—almenys en altres temps—, el diplomàtic i gran cristià era un perfecte humanista, un poeta que feia pensar sovint en Malherbe i... el veritable creador del periodisme a França, que, seguint el seu habitual costum, França atribueix al realitzador Renaudot. *L'Eminence Grise* és una explicació, que tothom hauria de conèixer, de les causes llunyanes i hispano-religioses de la crisi política actual, en aquest sentit en el qual la seva manca de pla definit i d'acció catòlica determinada posa en perill l'equilibri europeu, és a dir, mundial.

ADOLPHE DE FALGAIROLLE

LLIBRES & REVISTES

ELS LLIBRES

En aquesta secció es faran recensions crítiques de totes les obres que ens siguin trameses en doble exemplar.

COSTUMS POPULARS DE BARCELONA, per Joan Amades.

Diu l'autor, a guisa de pròleg, en obrir el llibre, que una forta onada de modernisme i un estrany sentit d'universalitat fan perdre per moments les característiques pròpies de ciutats i viles, i els costums patriarcals dels nostres avis; alguns d'ells, practicats durant segles i segles, són deixats de recó i suplantats per altres usos generals a tots els pobles, mancats de color típic i que res no diuen de la personalitat pròpia. El vent de l'universalisme ens ho arrabassa tot, i aviat el món tindrà un mateix matis, dolorosament molt pàlid i gris, i haurà desaparegut de pertot la preciosa nota típica, plena sempre de deliciosa frescor i de genial caràcter... De molts dels costums vells, propis de les nostres festes tradicionals, ja solament resta un llunyà record, i ben aviat fins aquest s'haurà esborrat de la memòria de la nostra gent vella.

Aquest plany, formulat per Joan Amades al pòrtic del llibre, que estíam com es mereix, és un plany formulat per molts d'altres, així que tracten d'algun tema d'aquests. Es veritat que hi ha una pila de coses que desapareixen de mica en mica després de moltes d'altres ja desaparegudes completament. Ara: ¿és això, un fet d'avui, o ha estat un fet de sempre? La veritat és que si llegim autors de mig segle enrera, veiem que es planyen de costums que desapareixen; i trobem consideracions semblants en obres o escrits d'un segle enrera, i de dos i de tres. Així és que el canvi de costums i la desaparició d'aquests ha estat un fenomen constant. Altrament, potser tampoc no podríem comptar avui un seguit de costums que no s'haurien produït si, tal vegada, no n'haguessin desaparegut d'anteriors. És a dir, que amb el pas dels temps, uns en desapareixen mentre d'altres s'inicien i es donen fets nous que donen origen a costums nous.

Em sembla que l'existència de costums, més o menys típics, és una cosa a la fi assegurada per la mateixa condició de l'home, volem dir per la seva psicologia. La raó psicològica del costum deu ésser pariona a la raó psicològica del colleccionisme, per exemple. No que siguin una mateixa cosa, no; vull dir que així com deu ésser una mena d'exigència vital allò que, per un cantó o altre, empeny i estimula l'individu a colleccionar, d'una manera o altra, objectes, els més distints, i en forma que de vegades ateny gairebé l'excentricitat; així també deu ésser una exigència vital allò que empeny l'home, l'home col·lectiu, a produir, afaïonar i estilitzar motius i esdeveniments en forma que se'n deriven o se'n produeixen costums.

Els costums no són—com no ho és res d'aquest món—una cosa esporàdica o desvinculada del teixit de la vida; en fi, els costums no són pas una cosa arbitrària, sinó que obeeixen a fets, més ben dit, a les reaccions psicològiques davant els fets de la vida. Si el canvi successiu de totes les coses de la vida fa que alguns fets es modifiquin o desapareguin, aleshores no és estrany que la costumística que es creà al seu volt, també o bé desaparegui o almenys es modifiqui. Sovint, en realitat el que hi ha més és modificació, no pas desaparició d'un costum; el que és que l'aparença externa, ens fa, de vegades, oblidar el fons. Així, per exemple, observem la festa de Sant Antoni del Porquet i la de Sant Cristòfol. Si la festa de Sant Cristòfol té per objecte, com a festa popular i costum, l'automòbil com volem que es produís si no fos aquest instrument de locomoció modern—modern, avui? Al mateix temps, no estranyeu tampoc que la festa popular o el costum en la diada de Sant Antoni del Porquet s'afebleixi; car aquest afebliment és explicat en el fet de la minva de l'ús de la tracció de sang. Però repareu que si una part externa del costum és canviada (ara jo fins vull suposar, per exemple, que el dels animals és desaparegut del tot), en fons el canvi no és pas tant, si us hi fixeu; ans podríem dir que el fons és el mateix.

Que el canvi dels costums és un conseqüència dels canvis dels fets és una cosa claríssima, en general. Podríem citar l'exemple de la Quaresma. Abans, la Quaresma era, entre nosaltres, una cosa molt pronunciada en el sentit de l'abstinència i dejuni, i en altres aspectes. L'home, com que no es pren els fets a la passiva, sinó que els interpreta, els estilitza, diríem que hi juga a la seva manera, per una costumística: vingueren les cobles, certa mena de reunions i actes, certa què tendeix sempre a dominar els fets, en féu una literatura, una representació, imatgeria, per exemple, la de la dona dels set peus (les set setmanes de quaresma), amb un bacallà. Com diu l'autor, "aquesta estampa, popularíssima, era coneguda per la *Bacallanera*, nom popular que també es donava a la quaresma". I era "molt estès el costum de penjar aquest ninot d'algun balcó o finestra, a la mercè del vent que la fes bandejar". La rigorositat externa, més parençosa, de la quaresma perdé la seva antiga tensió, i la costumística que s'havia congriat al seu entorn, també s'aflluixà i es desdibuixà. A la fi, es produeix, en aquest ordre, un estat de coses nou, en el qual els costums d'abans a penes tenen raó d'existir i ve allò tan fatídic per als enamorats: que *es perden*. En definitiva: a uns fets *perduts*, uns costums *perduts*.

Recollir aquests costums, en el sentit d'assegurar llur documentació i coneixença, perquè no es perdin del tot, és a dir, perquè no siguin una cosa tan absolutament perduda, que ni un ròssec no resti de llur coneixement, heus ací una feina molt lloable i meritoria. La cosa de plànyer més seria, per nosaltres, no la desaparició del costum, sinó la desaparició del seu document, la desaparició o inexistència del seu coneixement; que no ens deixaria copsar la vàlua intrínseca, la valor humana essencial, allò que és permanent, el gust, l'enginy, l'esperit, ço que resta en definitiva, que no passa, no mor, no *es perd*, al fons de cada costum, traducció de l'esperit immortal.

És la feina, molt meritoria i recixida, acomplerta per l'eminent tractadista Joan Amades, en el seu llibre recull: *COSTUMS POPULARS DE BARCELONA*, que un hom llegeix amb complaença. Un llibre molt ben documentat en què es recullen i es descriuen costums vells de Barcelona, segons una distribució per mesos, din-

tre dels quals es succeeixen les diades i les festes, les estacions, els fruits i els productes. Aquest llibre és una visió joiosa i animada d'una Barcelona, que, veritablement, no podem dir vella ni desapareguda; car a la fi no deixa d'ésser un tros de la nostra Barcelona, la nostra mateixa Barcelona, la qual no seria el què és—seria una altra cosa!—, de no haver viscut aquelles etapes anteriors, bo i llegant a nosaltres el suc vital de l'ametlla, després d'esventar-ne la clofolla ja inútil.

Joan Amades: heu fet una tasca bona. I Déu sigui servit que us vegem planyent-vos dels costums que es perden; car així vós feu que no es perdin pas. Seguiu, seguiu amb els planys vostres, que no són eixorcs, no són fills de la ploràneria per la ploràneria, sinó que són accents fecunds. Seguiu aquesta tasca que Catalunya us agrairà.—L. B. i P.

OBRAS COMPLETAS DE DON JUAN VÁZQUEZ DE MELLA Y FANJUL. Volúmenes I, II y III. Casa Subirana, Puertaferri, 14, Barcelona, 1931.

Les lletres espanyoles exulten de joia amb la publicació dels tres primers volums de les obres de Joan Vázquez de Mella, de tant de temps esperades. Diguem, d'antuvi, que l'expectació, en el nostre cas molt legítima, dels admiradors del primer orador espanyol dels nostres temps no s'ha vist defraudada: tan encertada trobem l'ordenació dels profusos discursos i escrits de l'oracle del tradicionalisme, i tan esplèndides les condicions tipogràfiques dels primers volums, que podríem anomenar de mostra.

El primer volum, prologat per l'eminent arquebisbe de Santiago, conté una selecció d'eloqüència i d'història que, tot convergint envers una finalitat apolo-gètica, abarca temes d'indole preferentment religiosa, moral, política i sociològica.

Els volums segons i tercer, prologats per Víctor Pradera i per Marín Làzaro, són els dos primers de la sèrie titulada "Ideario". La ingent tasca de destriar i ordenar, bo i estructurant-lo degudament, el *corpus* doctrinal de l'insigne tribú, es fa ben albirable en aquestes pàgines que donen una completa idea de les doctrines professades per Mella amb una constància que no aconsegueixen d'empallidir alguns episodis d'escassa transcendència. Fóra tanmateix injuriós a Mella de comparar-lo a aquell cèlebre orador espanyol del segle passat que, tot retent tribut a un doctrinarisme d'importació, es mostrà esclau tostemps d'una versatilitat mental sense precedents. El lector ja haurà endevinat que ens referim a Emili Castelar.

La tasca més difícil i enutjosa ja està feta. Això ens permet d'esperar que els volums que resten se succeiran amb una normal periodicitat, i que en res no desdiran d'aquests tres primers, tan esperançadors.

C. MONTSERRAT, Prev.

MEDITACIONS AFECTIVES I PRACTIQUES SOBRE L'EVANGELI, pel Canonge Beandenom. Vol. I. Foment de Pietat. Barcelona.

El prestigi indiscutible que l'autor d'aquest llibre ha aconseguit en la literatura piadosa ens predisposa a emetre un judici enterament favorable, ja abans de fulle-

jar-lo. Tanmateix, una lectura pausada de les meditacions incloses en aquest bell volum ens mou a ratificar amb coneixement de causa les nostres apreciacions i a reconèixer les singulars dots que, tant en l'ordre doctrinal com en el literari, exornen el Canonge Beandenom.

En aquest primer volum són explanades les meditacions referents a la infància de Jesús. No cal dir, per tant, que la tendresa és llur nota predominant, entorn de la qual es desvetllen aspiracions i afectes que demanen traduir-se en resolucions pràctiques.

Aquesta és, precisament, la finalitat que l'autor es proposava en redactar el text de les meditacions. Aquest és, a més, l'originalitat que el llibre ofereix, responent adequadament als qualificatius que llegim en els subtítols.

Desvetllar piadosos afectes suggerits pels episodis de la infància de Jesús, i pels ensenyaments que hom hi copsa, heus ací l'efecte immediat de la utilització d'aquest llibre com a manual de meditacions. Aprofitar l'esponjament de l'esperit per determinar en ell un millorament progressiu, d'acord amb les normes i els principis que l'illustre prebendat descabdellarà en les diverses obres que han brollat de la seva ploma infatigable; heus ací l'objectiu ulterior però primordial d'aqueixes pàgines de saborosa i estimulant lectura.

Mossèn Avinyó ha dut a terme la versió catalana amb una fidelitat que, sense arribar al servilisme, no s'avé a comportar el més lleu escamoteig del text original.

C. MONTSERRAT, Prev.

LA JOVEN CRISTIANA EN LA ESCUELA DE SANTA TERESITA DEL NIÑO JESÚS, pel P. Remigi de Papiol. E. Subirana. Barcelona.

El P. Remigi de Papiol, religiós missioner, ret homenatge a una Santa tan eminentment missionera com Santa Teresina de l'Infant Jesús, escrivint la seva vida segons un pla més noblement ambiciós que el de servir una mera finalitat hagiogràfica. La simple narració de la vida de Santa Teresina resulta d'una alta exemplaritat per a tota classe de persones, i, en especial, per a les donzelles dale-roses d'emprendre una vida sòlidament piadosa. Tanmateix, aqueixa exemplaritat es fa molt més albiradora si una ploma destra, com ho és la de l'autor d'aquest dens volum, desgrana els episodis de la vida de la Santa traient-ne a cada moment les lliçons pràctiques, atraient l'atenció del lector vers alguns incisos de la *Història d'un ànima* que la simple lectura deixaria inexplorats, i deixant o glossant amb molt d'encert un bon nombre d'idees que comporten un comentari adient.

Aquesta ha estat la tasca del P. Remigi de Papiol. La vida en família, el conreu de la puresa i l'adquisició i augment de l'amor de Déu són els tres temes que marquen la divisió del llibre i que corresponen a tres estadis ben vists de la vida de la Santa de Lisieux. Aquesta vida, per si sola, constitueix una escola, en la qual han d'inscriure's com a alumnes les noies cristianes que aspiren de debó a fer honor a la seva preclaríssima condició de Filles de Maria. En ella cursaran la "infància espiritual", que Santa Teresina ensenyà teòricament i pràctica per tal d'assemblar-se més i més al diví model dels predestinats, Crist Jesús, qui, segons la dita de l'Evangelistà Sant Lluc, "començà de fer i d'ensenyar".

C. MONTSERRAT, Prev.

GUIA DE MONTBLANCH, per *Antoni Palau i Dulcet*, Barcelona.

Saludem molt complaguts la publicació d'aquesta GUIA DE MONTBLANCH. El títol, com veieu, és modest, i l'autor compleix a bastament amb el que hom pot esperar d'una "Guia". En realitat, és alguna cosa més, i conté una substància rica i sucosa, amb aspectes geogràfics, històrics, artístics, demogràfics i bibliogràfics. Ja voldríem que totes les "Guies" que es publiquen a casa nostra tinguessin l'envergadura de la que ens dona En Palau Dulcet.

Antoni Palau i Dulcet és un montblanquí enamorat de la seva vila i de tota la Conca de Barbarà. Anteriorment, en té estudis publicats, ben remarcables. Però ell, no content de la seva pròpia obra anterior, agullonat per ambicions noves, no ha deixat d'estudiar i d'arreglar dades i més dades, que enriquessin els estudis d'abans. Així, ell, que ja tenia publicada, alguns anys ha, una guia de la Conca, ara emprèn una altra publicació, molt més completa; d'aquesta nova publicació és el volum primer el relatiu a Montblanch, que sortí a les vigílies de les festes del XXV aniversari de la coronació canònica de la imatge de la Mare de Déu de la Serra, molt estimada i venerada a aquella població i per tota la rodalia.

Pel nostre gust, aquesta GUIA DE MONTBLANCH satisfà l'ideal que nosaltres voldríem veure realitzat a tot Catalunya, per l'abundor de material que conté: ja ens satisfariem de menys! L'autor ha complert, ha curullat i ha vessat la mesura, pròdigament. Hem dit que En Palau Dulcet era un enamorat d'aquelles terres; però, el seu treball no és d'un simple enamorat; qualsevol enamorat no podia fer el mateix, de Montblanch o d'allà on sigui, sense una cultura vasta com la que posseeix En Palau Dulcet, sense la seva alta qualitat de bibliògraf.

Si vols, lector, adelitar-te i alhora instruir-te tot llegint, adquireix aquesta GUIA DE MONTBLANCH. Hi trobaràs moltes coses que et plauran. No et pensis que es tracta d'una "Guia" només per a un dia que vulguessis visitar Montblanch. Es tracta d'un volum de 200 pàgines, amb moltes il·lustracions gràfiques i documentals, algunes d'elles peces d'art i amb il·lustracions literàries, com aquesta, per exemple:

*Quines mans que té més blanques
el nostre senyor Rector.
quines mans que té més blanques
per tocar Nostre Senyor.
Déu li doni zel i gràcia;
Déu li doni zel i gràcia,
al nostre senyor Rector;
ell que té les mans tan blanques
per tocar Nostre Senyor!*

Aquests versos, flor de poesia popular deliciosa, són una mostra de les anomenades "cançons de pandero" que es canten o es cantaven per aquells indrets. És un llibre, la GUIA DE MONTBLANCH, que no us farà recança d'haver-lo adquirit.—L. B. i P.

LES REVISTES

Les reproduccions i reduccions d'articles d'altri fetes en aquesta secció tenen només caràcter documental; la inserció d'elles no implica, doncs, conformitat plena amb llur contingut.

QUESTIONS INTERNACIONALS. EL PROBLEMA DE LES MINORIES, pel R. P. Ives de la Brière, a "La Documentation Catholique", de 24 de gener de 1931.

En el curs de la sessió del 31 de maig de 1930 de l'Acadèmia de Ciències Morals i Polítiques, va donar-se lectura de la comunicació següent del Rvnd. P. Ives de la Brière (*Sessions i treballs de l'Acadèmia de Ciències Morals i Polítiques*, setembre-octubre de 1930):

I.—Els termes del problema

Maximilià de Béthune, duc de Sully, en el capítol noranta-nou de les *Sàvies i reials economies d'Estat* (atribuïdes retrospectivament a Enric IV), en exposar el gran paper de República cristiana i d'Estats Units d'Europa, formula en aquests termes les idees directives del projecte:

"En totes les noves unions de pobles i nacions, ja sigui per forma de subjecció, inferioritat o superioritat, igualtat de drets i associació, cal procurar sempre de reconèixer bé els humors, complexions naturals i inclinacions particulars, d'uns i altres, per tal de no pretendre lleugerament d'unir-los i confondre'ls en un cos d'Estat, mitjançant qualsevulla de les formes de govern adés especificades, o d'altres, quan una aversió d'esperits o contrarietats de llengua, lleis i usatges puguin fer-ho incompatible."

El consell és d'una alta saviesa. Hom ha de deplorar que no hagi inspirat tot-hora els negociadors dels tractats internacionals en cada una de les grans distribucions de territoris de què fa esment la història diplomàtica. La recomanació, però, tot i ésser útil i assenyada en el segle XVII, ha de prendre un caràcter força més imperiós en el nostre segle XX, per raó de les diferències profundes que existeixen, en les idees i en les coses, entre l'Europa d'antic règim i l'Europa contemporània. Diferències que afecten alhora les concepcions polítiques dels governants i les disposicions psicològiques de les poblacions.

Efectivament, durant els segles XVII i XVIII, la incorporació d'una província a un Estat on prevalia una altra religió, una altra llengua, una altra legislatura

o d'altres costums, no suscitava les mateixes resistències, els mateixos litigis i les mateixes reaccions que en la nostra època, per tal com els Estats d'antic règim, a desgrat de llur absolutisme aparent, desconeixien una part de les exigències que han esdevingut gairebé generals en els Estats del segle XIX i del segle XX. L'Europa d'antic règim no considerava com a anormal ni molt menys que una mateixa sobirania reunís províncies i poblacions diferenciades per les lleis, hàbits i costums, per la llengua i fins i tot per la religió. Aquest darrer tret sembla d'allò més paradoxal en una època en què regnava el principi massa famós: *cujus regio ejus religio*. Però, en el cas d'anexió d'una província nova per tractat diplomàtic, el principi esdevenia objecte d'una derogació explícita i confessada, com succeí amb les llibertats religioses i la propietat eclesiàstica dels luterans d'Alsàcia, en la França de Lluís XIV, i això mateix amb les franquícies dels catòlics de Polònia en la Rússia de Frederic II, i la Rússia de Caterina II. Una dominació estrangera semblava, doncs, menys insuportable, per tal com no introduïa gairebé cap canvi en allò que es referia immediatament a la vida quotidiana de les poblacions. Llavors no existia ni llengua oficial obligatòria, ni uniformitat jurídica i legislativa, ni servei militar universal, ni escola pública creada o controlada per l'Estat.

Per contra, en l'Europa contemporània, la llengua oficial, la unitat jurídica i legislativa, el servei militar universal i obligatori, l'ensenyament creat per l'Estat, o controlat per l'Estat, són institucions a les quals la majoria de les comunitats polítiques concedeixen una importància suprema. D'això resulta, doncs, una gravetat encara inèdita per als litigis que puguin derivar-se dels grups de població la llengua, els costums jurídics, les tradicions ètniques i les creences religioses dels quals siguin diferents dels que té per a ells la majoria del país i que són preponderants en l'Estat.

Avui, el problema esdevé tant més delicat que les poblacions, a llur torn, manifesten exigències i susceptibilitats que no eren pas comunes en els segles precedents. El renaixement del sentiment nacional, aplicat a la gran i a la petita pàtria, la divulgació universal del principi de les nacionalitats, la proclamació absoluta i indistinta del dret dels pobles a disposar d'ells mateixos, donen una agudesia inèdita a les qüestions motivades pels litigis entre majoria i minoria d'un mateix país, a propòsit de la llengua, de l'escola, de la caserna, de la legislació religiosa o civil. D'aquesta manera han nascut conflictes irritants i generalitzats que amb prou feines hom hauria sospitat en altres èpoques de la història.

La solució de conjunt que els vencedors de la Gran Guerra han volgut donar al problema ha consistit a consagrar i aplicar, en tot el possible, el mateix principi de les nacionalitats a la delimitació de les fronteres i de sobirania. Han estat creats nous Estats, d'altres han estat desmembrats o reconstituïts per tal de fer concordar, moralment parlant, la frontera política de les sobiraniaes nacionals amb la frontera psicològica de les poblacions. La solució, però, no ha pas estat universalment eficaç, ni molts menys. El principi de les nacionalitats ha fet sorgir tantes qüestions noves com n'ha arranjades de velles. En primer lloc, les Potències contractants jutjaren impossible d'anar fins al darrer límit de les aplicacions concebibles del principi: adés a causa de temibles egoismes polítics que hom no gosava a contrariar, adés a causa de consideracions perfectament serioses, equitatives, de bé públic i d'interès comú. A més a més, en manta regió d'Euro-

pa i de l'univers, la compenetració dels diversos pobles es presenta tan enrevesada, que cap traçat de frontera no és imaginable entre dos Estats sense que subsisteixin, a dreta i a esquerra de la línia de demarcació, certs elements més o menys notables de població que, per la llengua, la religió o les tradicions històriques, difereixen del nucli principal de la població a la qual es troben incorporats. De bon grat o de mal grat, el principi de les nacionalitats sofrirà derogacions; de bon grat o de mal grat, existirà, en bon nombre d'Estats, una o algunes minories netament diferenciades. Aquest serà un dels problemes espinosos de la vida internacional en el món contemporani: el mateix problema, en substància, de què parlava ja Sully. Problema de fer viure sota una autoritat comuna "aquells que una aversió d'esperits o contrarietats de llengües, lleis i imatges fan incompatibles."

Es convenient, en un cas així, d'aconseguir que la situació no esdevingui ni massa dolorosa per a la població minoritària, ni massa perillosa per a la Potència sobirana. Caldrà, doncs, que hom garanteixi les franquícies i llibertats de la minoria en condicions que puguin satisfer-la útilment. Diversos tractats diplomàtics dels darrers segles contenien estipulacions a tal objecte, i fins i tot, de vegades, prefiguraven allò que avui anomenen una protecció internacional de les minories. Citem, per exemple, el cas dels comuns catòlics agregats al cantó de Ginebra i als quals l'Europa organitzada de 1815 procurà una útil salvaguarda per a la llibertat religiosa i el patrimoni eclesiàstic. Però, en la nostra època, allò que havia tingut precedentment un caràcter excepcional, ha trobat la seva aplicació força més estesa en un nombre important de nous Estats o d'Estats més o menys transformats en nom mateix del concepte i del dret de les nacionalitats.

II.—*Els textos en vigor*

Val a dir que, si els Estats i pobles sabessin comprendre assenyadament llurs propis interessos, podrien prescindir d'un règim de protecció internacional. Efectivament, la més elemental prudència política s'uneix a les consideracions d'equitat moral i de rectitud cristiana per invitar les Potències a respectar la religió, la llengua, les tradicions ètniques de cada grup de població que els és incorporat políticament, quan la religió, la llengua i les tradicions d'aquest difereixen de les de la majoria del país. Ara bé; aquest respecte a les franquícies legítimes de la minoria, hom pot garantir-lo mitjançant la llei nacional del mateix Estat a què és agregada la minoria, la qual cosa suprimeix tota complicació exterior.

La Confederació helvètica, en la seva condició actual, ens dóna, sota aquest punt de vista, un exemple memorable. Suïssos de llengua alemanya, de llengua francesa i de llengua italiana, suïssos de religió protestant, de religió catòlica, entre cantó i cantó, o a l'interior del mateix cantó, gaudeixen conjuntament de les mateixes exempcions legals, de la mateixa concòrdia cívica i religiosa, i professen una mateixa lleialtat envers la pàtria comuna. No tenen, doncs, cap necessitat de buscar tuteles estrangeres ni de recórrer als organismes internacionals. Cada grup de població, en el si de la comunitat nacional, exerceix la llibertat dintre la llei. Heus aquí quin fóra l'ideal que caldria desitjar pertot.

Cal confessar, però, que això és un somni encara ben llunyà. I és precisa-

ment perquè les disposicions mútues de la majoria i de les minories, dintre la nova Europa, estan lluny d'inspirar-se en la confiança i concòrdia exemplars que hom reconeix i considera indispensables per a establitzar la pau i procurar a un cert nombre de minories inquietes una salvaguarda internacional, un recurs possible contra l'Estat del qual depenen. La situació moral no pot comparar-se, per a elles, a les condicions polítiques a què ha pervingut Suïssa després de segles d'història i una laboriosa experiència.

També hem de considerar el règim de protecció internacional tal com és avui en vigor. No figura, quant al seu principi, en el pacte de la Societat de Nacions. És determinat per un cert nombre de tractats, convencions, declaracions, etcètera, que reconeixen les minories ètniques, religioses i lingüístiques, de setze Estats europeus, netament especificades. Fins avui, la protecció internacional serveix el caràcter d'un privilegi tutelar, o d'un règim d'excepció, o d'un remei per a situacions delicades i doloroses. No constitueix, malgrat la seva difusió, una regla universal del dret internacional contemporani.

Nou Estats hi ha lligats per les clàusules dels tractats de Versalles, Saint-Germain, Neuilly, Trianon i Lausana, que posen sota la garantia de la Societat de Nacions les llibertats promeses per aquestes mateixes Potències a llurs propis dependents, quan es tracta de persones que pertanyen a minories de raça (terme emprat ací en un sentit ampli, usual, no gens científic), de llengua i de religió. Aquests nou Estats s'anomenen: Àustria, Bulgària, Grècia, Hongria, Polònia, Romania, Txecoslovàquia, Turquia i Iugoslàvia. Cinc Estats més hi ha units per mitjà de declaracions sobre el mateix objecte i amb la mateixa garantia: Albània, Estònia, Finlàndia (per a les illes d'Aaland), Letònia i Lituània. Finalment, tres Estats, un dels quals no ha estat anomenat en les llistes precedents, estan units per via de convenció, sempre sobre el mateix objecte i amb la mateixa garantia: Alemanya i Polònia per a l'Alta Silèsia, i Lituània per al territori de Memel.

Adquisició de nacionalitat, drets a la vida, a la llibertat individual, a la llibertat de cultes, a la igualtat civil, a l'ús de la llengua minoritària, i, en fi, dret a participar en el benefici dels fons públics destinats a objectius d'educació i de caritat, tal és la matèria de les garanties contingudes en cada un d'aquests actes internacionals, sense perjudici d'algunes altres franquícies locals corresponents a situacions particulars.

Per importants i interessants que siguin les garanties promeses pels textos diplomàtics, dues limitacions essencials en circumscriuen l'abast. En primer lloc, cap text no esmenta les minories mateixes, sinó únicament "les persones" que pertanyen a minories de raça, de religió o de llengua. Hom evita, així, que pugui semblar que la minoria, com a tal, es considera com una llei de cos privilegiat, amb la seva activitat perfectament estranya a la de la comunitat política de la qual és membre. Segona reserva, encara més important: els textos diplomàtics de què acabem de parlar tenen per objecte cert de remeiar possibles abusos i facilitar així la incorporació de minories a la comunitat política, però no pas totalment d'afavorir l'irredentisme i preparar la secessió. Assegurar contra el temor de violacions eventuais del dret és precisament un mitjà de afavorir la lleialtat envers l'Estat on es troba cadascú políticament adherit. En 1922, la tercera Assemblea de la Societat de Nacions, que determinà i perfeccionà el procediment

per a la reglamentació d'assumpes d'aquesta mena, insistí d'una manera vigorosa "sobre el deure que incumbeix a les persones que pertanyen a les minories de raça, de religió o de llengua, de cooperar com a ciutadans lleials amb la nació a la qual ara pertanyen". El Secretariat General de Ginebra haurà d'ajudar el Consell, no solament a discernir els planys justos vinguts dels medis minoritaris, sinó també a controlar com els membres de minories "compleixen llurs deures envers els Estats respectius". Vet ací el sentit del règim actual de protecció internacional de les minories.

III.—*El procediment actual*

Quant a les diferències d'opinions relatives a l'abast d'aquella institució en el desenrotllament futur del dret de gentes, s'afermen, sobretot, a propòsit del procediment avui en vigor i de les modificacions o de les extensions eventuals que reclamaria (o no reclamaria) aquest procediment internacional.

Fins a la resolució adoptada a Madrid, el 13 de juny de 1929, la sèrie de diligències es presentava de la manera següent:

Els membres d'un grup minoritari que volen reclamar contra un greuge seriós, del qual no han pogut obtenir la reparació per les autoritats nacionals, adrecen al Consell de la Societat de Nacions, a Ginebra, una petició motivada.

Aquesta petició és sotmesa pel secretari general a l'examen de la secció de les minories, per tal que hom procedeixi a una primera tria entre peticions acceptables i peticions que no podrien, per raó del fons o de la forma, ésser decentment i raonablement comunicades al Consell de la Societat de Nacions.

Després d'aquest tràmit, tota petició acceptable és transmesa sense comentari al govern interessat, perquè aquest, en el termini de dos mesos, faci arribar a Ginebra les seves explicacions i justificacions pertinents.

Petició minoritària i observacions del govern interessat han d'ésser llavors sotmeses a l'examen del Consell en la seva més pròxima sessió. Per a cada assumpte d'aquesta índole, el president en exercici elegeix dos altres membres notòriament desinteressats en el litigi, els quals formaran, juntament amb ell, el Comitè dels tres. I aquest Comitè dels tres és el que tindrà per missió d'estudiar, apreciar i concloure. El Comitè dels tres, de fet, obra discretament, per via de conciliació, suavitzant els amors propis nacionals i suggerint al govern interessat les solucions que puguin fer desaparèixer els motius de les queixes minoritàries.

Finalment, a la sessió següent, el Consell examinarà les conclusions del Comitè dels tres, les adoptarà o les modificarà, segons el seu entendre, i, si cal, ordenarà les comunicacions i diligències oficials que semblaran oportunes per a obtenir, en nom dels textos diplomàtics, la reparació dels abusos constatats.

Aquest procediment ha aconseguit ben rares vegades algun resultat fàcil de comunicar al públic. La resistència dels governs és tenaç pel que es refereix a tot allò que podria humiliar poc o molt llur orgull nacional. Però s'han obtingut nombroses i saludables esmenes sense brogit, gràcies a l'acció discreta del Comitè dels tres i al seu procediment amical de conciliació. En efecte, no és pas

impossible, a diplomàtic experts, de fer comprendre a un govern que el seu interès evident serà de remeiar ell mateix abusos impertinents i evitar una publicitat perjudicial al seu bon nom en el món, mentre la solució no li sigui imposada per un requeriment mortificant. Hom podrà, doncs, procurar així veritables salvaguardes al dret públic, fent declarar pel Consell que l'incident és clos, i que la petició minoritària manca d'objecte. Aquest mètode és conforme als postulats diversos de la psicologia i de la saviesa internacionals.

Tot amb tot, i precisament en diversos medis internacionals, existeix un fort moviment d'opinió per considerar aquest procediment com a radicalment insuficient i per preconitzar un altre mètode que donaria satisfaccions força més eficaces a les reclamacions eventuais de les minories querellants.

L'objectiu seria, en definitiva, crear a Ginebra una Comissió permanent per tal d'acollir les peticions minoritàries quan es presentessin i, una vegada examinades, proposar al Consell les solucions pertinents. Davant d'aquesta Comissió, el procés esdevindria públic i contradictori, entre representants qualificats de la minoria querellant i delegats oficials del govern afectat. Llavors tot temor hauria desaparegut, per als grups minoritaris, de veure escamotejar llurs queixes legítimes gràcies a maquinacions misterioses i a algun arranjament diplomàtic entre diversos potentats curosos d'apagar les reclamacions considerades inoportunes.

Tal fou ja la tendència damunt la qual el Consell de la Societat de Nacions es trobà convidat a donar un parer decisiu quan es veié pres, en 6 de març de 1929, entre dues demandes: l'una del representant d'Alemanya i l'altra del representant del Canadà, respecte al procediment aplicable a les peticions minoritàries i a la manera de perfeccionar l'exercici de les garanties reconegudes a les minories. El Consell, després d'un seriós canvi de punts de vista, en els quals s'afirmà la diversitat dels sentiments, encarregà al representant del Japó, senyor Adatci, amb el representant d'Espanya, senyor Quiñones de León, i el de la Gran Bretanya, Sir Austern Chamberlain, d'estudiar amb maduresa i deteniment i de presentar a continuació un projecte nou que pogués reunir la unànime adhesió dels membres del Consell. Aquest programa fou acomplert, i la memòria de M. Adatci i els seus dos col·legues fou sotmesa els dies 6, 7, 8 i 11 juny de 1929, a les deliberacions del Consell, a Madrid, durant la 55.ª sessió. El debat tingué per desenllaç la resolució del 13 de juny de 1929, el qual fixa l'estat present del procediment internacional en matèria de protecció de les minories.

L'essencial és que el Consell haurà servat, quant a la substància, tot el procés ja en vigor, sense crear una comissió permanent i sense admetre cap debat públic i contradictori. Però ha perfeccionat el procediment existent amb tals controls, que hom ja no tindrà més el dret de sospitar raonablement un escamoteig deshonest o massa hàbil de certes peticions minoritàries estimades pertorbadores per les diplomàcies i els governs.

La resolució del 13 de juny de 1929 decideix, per exemple, que si una petició és refusada de primer antuvi com a inacceptable, el Secretariat de Ginebra haurà d'informar-ho al peticionari i indicar-li el motiu que no permet d'acceptar-la. Després d'informat el Consell de la petició minoritària i de les observacions del govern interessat, el President del Consell podrà, en certs casos, adjuntar-se qua-

tre membres més del Consell, i no solament dos, per examinar l'afer; hi haurà, doncs, en aquest cas, un Comitè de cinc en lloc del Comitè de tres. El Comitè de tres o de cinc és invitat a reunir-se fora de les sessions del Consell per tal d'activer sense retard les conclusions oportunes. Quan el Comitè de tres o de cinc haurà despatxat un assumpte amicalment, sense reclamar cap gestió pública del Consell, aquest resultat haurà de consignar-se, degudament documentat, en una lletra que hom adreçarà a tots els membres del Consell. Una vegada cada any, el Secretari general reunirà, en un recull de conjunt, tots els documents d'aquesta categoria. La comunicació oficial al públic de les conclusions motivades del Comitè de tres o de cinc per a cada afer no retornat al Consell tindrà lloc cada vegada que els governs interessats hi accediran. Finalment, cada any, el Secretariat publicarà, al *Journal Officiel* de la Societat de Nacions, una estadística recapitulativa; nombre de peticions rebudes a Ginebra; nombre de les que foren declarades inacceptables i de les que foren transmeses; nombre dels Comitès constituïts i de les reunions per aquests celebrades a l'objecte d'examinar les peticions; nombre de peticions l'examen de les quals ha estat ultimad pel Comitè de tres o de cinc i de les que han determinat una intervenció ulterior del Consell. Els partidaris de la comissió permanent i de la informació contradictòria no abandonen flurs reivindicacions, però confessen, almenys, que un gran progrés ha estat acomplert en el mecanisme en vigor, en el sentit d'assegurar-li un funcionament útil i honest.

IV.—La utilitat del sistema

A propòsit d'aquest règim de protecció internacional de les minories, l'observació que sembla que ha d'imposar-se a tot esperit no previngut és la diferència que hi ha, en la condició de minories de raça, de llengua o de religió, entre l'Europa d'avui i l'Europa d'avantguerra. L'Europa d'avantguerra no coneixia cap recurs internacional per a cap mena de minories descontentes, i, tanmateix, la proporció de grups minoritaris sotmesos a una dominació considerada per ells com a estranya i opressora era força més considerable que en l'Europa d'ara. Els exemples més memorables, entre molts d'altres, foren els dels alsacians i loreneses sotmesos a la dominació alemanya, dels polonesos subjectes a la dominació russa i a la dominació prussiana, dels finlandesos, dels estonians, letons i lituans sotmesos a la dominació russa, dels romanesos, croates i eslovacs sotmesos a la dominació magiar, i dels txecs i eslovens sotmesos a la dominació austriaca. A l'Europa actual, els casos d'aquesta mena no han desaparegut pertot, però han esdevingut incomparablement menys nombrosos. En setze Estats europeus funciona avui el recurs internacional que acabem de descriure. El seu principal avantatge és d'ordre preventiu. La possibilitat, per als elements minoritaris, de posar en moviment un procés d'aquesta índole, les molèsties que en resultaran inevitablement, amb més o menys gravetat, per al govern interessat, crearan forçosament, en no pocs casos, un respecte humà saludable, la preocupació legítima, en els dirigents de l'Estat, de no trobar-se exposats a queixes massa serioses i massa

evidentment justificades, i nombroses causes que tendeixen eficaçment a preservar les minories de vexacions veritablement doloroses i a procurar-los comunament un règim suportable.

Evidentment, hom no impedirà pas, en la compenetració entre poblacions diferenciades que experimenten una mútua antipatia, d'engendrar força sofriments per al grup minoritari. Dificilment hom imaginarà un procediment tutelar de tal manera eficaç que pugui ésser aplicat pertot amb èxit absolut. Massa influències conspiraran sovint per a esquivar-lo. Però la inevitable imperfecció de les coses humanes no és un motiu just de litigar la realitat dels notables progressos ja realitzats en les idees i en les coses. La diferència entre l'Europa de 1914 i l'Europa de 1931 demostra amb certesa que l'esforç acomplert per tal de remeiar el mal no ha estat del tot inoperant i que la protecció internacional de les minories no s'ha pas revelat una pura utopia.

V.—Una reforma indesitjable

Tot amb tot, es posa una qüestió. El feliç resultat que cal reconèixer, no esdevindria força més satisfactori si hom substituís el procediment discret i conciliador romàs en vigor pel sistema, rebutjat fins ara, d'una discussió pública i contradictòria davant una Comissió permanent?

Aquí la resposta sembla que ha d'ésser enèrgicament negativa. Lluny de servir útilment la causa de les minories, hom causaria un greu perjudici al bé comú i un greu perill a la pau pública en obrir la perspectiva permanent d'un procés públic on els grups minoritaris convertirien llur propi govern en acusat davant un areòpag estranger. No solament els governs no consentirien sofrir un afront semblant, sinó que aquest nou procediment, si hom el suposa realitzable i el posa en vigor, riscaria cada dia de degenerar en escàndol inadmissible. En els medis minoritaris, hi ha arreu grups i partits nacionalistes o irredentistes que no poden exercir un bon paper sinó en l'agitació i per l'agitació. La finalitat de tals partits no és d'apaivagar i acomodar les dificultats polítiques o morals entre governs i minories, sinó, contràriament, d'enverinar-les, d'exasperar-les i explotar-les a ultrança. Quina albada més atractiva fóra, per als partits nacionalistes o irredentistes, la possibilitat permanent de suscitar peticions i queixes contra la política regnant i de poder acusar públicament el govern de l'Estat. Quina ocasió sempre renaixent de requisitòries parençoses i d'incidents escandalosos, on s'exaltarien les passions populars! Cosa més greu encara: hi ha certs governs estrangers que són emparentats amb la minoria descontenta. La creació d'un organisme en el qual el govern rival podria ésser convertit en acusat sobre reclamació dels membres de la minoria constituïria, per a aquestes Potències estrangeres, la temptació continua de fer sorgir parençosament mantà queixa minoritària i de propagar la repercussió de l'assumpte en els medis internacionals.

Totes les condicions s'ajuntarien llavors perquè les peticions de la minoria querellant es multipliquessin sense mesura i perquè adquirissin de lluny una importància sense cap proporció amb llur gravetat real. Les més ínfimes querelles de poble esdevindrien matèria d'incidents sorollosos i renovats, a propòsit dels quals s'exasperarien cada vegada més, en els dos sentits, les passions nacionals. Pel mateix fet, això fóra un perill manifest per a la pau civil de l'Estat, per raó

del litigi desencadenat entre majoria i minoria. Així mateix fóra un perill no menys manifest per a la pau internacional en la comunitat de les Potències, per raó del conflicte esdevingut inevitable, inexpiable, entre nacions veïnes i rivals. Contràriament a la seva raó d'ésser original, la protecció internacional de les minories, amb Comissió permanent i procediment contradictori, conduiria a les perspectives de separatisme i d'irredentisme, en lloc d'afavorir la concòrdia i estabilitzar l'obra dels tractats de pau.

Breument; el procediment públic i contradictori davant un areòpag permanent desnaturalitza la protecció internacional de les minories fins al punt de suscitar inevitablement abusos i perills força més greus encara que els abusos i perills que hom pretén remeiar. Nou motiu de continuar amb el mètode actualment en vigor: mètode discret, mètode prudent i conciliador, mètode adaptat a les complexitats diplomàtiques i psicològiques.

VI.—*L'evolució que cal preveure*

En la sessió del 21 de setembre de 1922, la tercera Assemblea de Ginebra expressava l'esperança que les Potències a les quals no és imposada cap obligació legal pels tractats en matèria de protecció de les minories haurien d'observar, però, en el tractament de llurs minories de raça, de religió i de llengua, "almenys el mateix grau de justícia i de tolerància" que és exigit d'altra banda per les convencions relatives a les minories. Noble i delicada recomanació que hom voldria que resultés eficaç en cadascun dels pobles contemporanis on existeix una diferenciació entre majoria i minoria amb referència a la religió, la llengua o les tradicions ètniques. Llavors hi hauria pertot el mateix espectacle de concòrdia cívica que hem assenyalat amb elogi en la Confederació helvètica del temps actual.

Però, com que aquest ideal sembla encara lluny de realitzar-se, els Estats sotmesos pels tractats al règim de la protecció internacional de les minories consideren, no sense amargor, la desigualtat de llur condició present amb la dels altres Estats contemporanis la sobirania dels quals no és gravada amb la mateixa hipoteca. Les Potències que posseeixen en llur territori una minoria protegida han acceptat el control o el recurs internacional únicament per raó d'una necessitat política o diplomàtica a la qual no els ha estat possible de sostreure's. Aquesta novella forma de servitud internacional els sembla inoportuna i humiliant, i suscita en llurs dirigents el desig ben palès d'ésser-ne alliberats, llevat que la mateixa servitud, entrant en els costums de la comunitat internacional, s'apliqui indistintament a tots els Estats, des del moment que s'afermi en llur territori l'existència d'una minoria que reclami una mateixa salvaguarda. Hom planteja així el problema de la generalització del sistema de protecció de les minories, considerat com un progrés definitiu de l'organització internacional.

Davant d'una tal idea, hom té el dret de formular dues objeccions greus.

La primera és que almenys és inútil de proposar reformes innecessàries la realització de les quals topa d'una manera evident amb les més certes impossibilitats polítiques i amb les més grans inversemblances morals, en el present i davant d'un esdevenidor (humanament parlant) imprevisible. Ara bé aquest és el cas, certament, per a l'acceptació futura del règim de protecció internacional per les Potències contemporànies, les quals només poden ésser-hi constretes davant

de circumstàncies extremes i d'una manera imperiosa. És supèrflu d'insistir sobre una observació tan clara.

Segona objecció. El règim mateix de protecció internacional, allà on ha esdevingut possible i útil, servei el caràcter de mesura excepcional, en tant que s'aplica als membres d'una minoria ètnica, religiosa o lingüística, i només a aquests entre els qui depenen del mateix Estat. El recurs internacional que els és proporcionat apareix com un remei saludable a una situació dolorosa; però, en la presumpció que suposa en front del govern, sembla denotar un estat de coses anormal, ja sigui en les disposicions recíproques de la majoria i de la minoria, ja sigui en el caràcter polític i diplomàtic del procediment a què hom ha de recórrer en casa d'altri. Hem insistit més amunt sobre la necessitat moral de limitar i atenuar, pels mètodes de conciliació, l'aspecte oneros, per al govern que ha de sofrir-lo, d'aquest procediment polític i diplomàtic. Mentre un règim semblant s'expliqui per les circumstàncies de fet que l'han originat, allà on existeix, semblarà abusi de considerar-lo com un ideal en si i d'erigir-lo en norma universal de la comunitat de les Potències.

I, tanmateix, ¿cal pretendre que les institucions actuals improvisades l'endemà de la Gran Guerra són perfectes i representen per a sempre la darrera paraula del problema jurídic i internacional?—L'experiència humana dels vint anys darrers d'història ens ha immunitzat, afortunadament, contra un dogmatisme polític tan presumptuós.

Però la garantia civilitzadora que tendeix a realitzar, en certs països, la protecció internacional de les minories, ¿no podria ésser un dia absorbida per una garantia més alta, més universal i que pogués alliberar-se de les mateixes objeccions polítiques? L'Institut de Dret internacional, en la seva sessió de 1929, a Nova-York, obre, en aquest sentit, perspectives del més atractiu interès. La sàvia corporació adopta, efectivament, d'acord amb la proposició del senyor Andreu Mandelstam, la idea de fer reconèixer i proclamar un *cert nombre de drets universals i humans* com la carta suprema de tots els Estats civilitzats. Entre aquests drets, figurarien les llibertats de religió, de llengua i d'ensenyament, en els límits de la moral pública i de l'ordre públic, *però sense cap distinció entre majoria i minoria*. La qüestió es plantejaria, doncs, respecte a l'esdevenidor, en termes totalment nous, dintre la comunitat internacional entera.

Els abusos de poder que serien comesos contra les franquícies de religió, de llengua i d'ensenyament, esdevindrien un delict, no ja contra l'Estatut particular de tal o tal minoria, sinó un delict contra els drets universals i humans, expressament sancionats pel món civilitzat. En cas de violació greu i certa, les reaccions nacionals i internacionals tindrien llavors una oportunitat més seriosa d'oposar un obstacle eficaç a les pràctiques censurables i de deturar els abusos massa escandalosos de la força. Resultat ja digne d'ésser considerat com un progrés general de la civilització.

Un altre progrés ulterior de la comunitat internacional fóra d'instruir, no ja un recurs polític com el de Ginebra, sinó un recurs judicial, per a la salvaguarda dels drets universals i humans. En certes condicions limitatives i determinades, la Cambra de justícia internacional fóra habilitada per a dictar el dret sobre certs actes legislatius i polítics que constituïssin una opressió injusta i exorbitant; sota aquest concepte, el seu paper prendria alguna analogia amb el de la

Cambra suprema dels Estats Units en matèria d'inconstitucionalitat de les lleis. Però, en semblant domini, tota concepció massa precisa fóra estranyament prematura o àdhuc innocent i temerària. Deixem el lloc que els correspon a les meditacions del pensament filosòfic i jurídic sobre el progrés eventual de les idees i de les institucions en la comunitat orgànica de les Potències. *Fata viam invenient*. Es evident que avui fóra inútil de formular conclusions explícites per a l'esdevenidor, per tal com no serien madures. Així i tot, no és defès de reconèixer el mateix sentit d'una evolució ja poc o molt discernible.

Allò que és ben positiu és que la protecció internacional de les minories no suscita solament problemes delicats de política europea, sinó que, a més a més, obliga a reflexions aprofundides sobre la moral social i la filosofia del Dret.

LES IDEES I ELS FETS

VIDA RELIGIOSA I MORAL

PROTESTA DEL SANT PARE CONTRA LA PERSECUCIÓ RELIGIOSA D'ESpanya.—*L'Osservatore Romano* del dia 17 d'octubre darrer publica aquesta nota oficiosa de protesta contra l'article 24 de la Constitució espanyola, aprovat el dia 14.

"El Sant Pare ha encarregat al Nunci Apostòlic de Madrid que, com més aviat millor, faci saber als Cardenals, Arquebisbes, Bisbes, sacerdots seculars i regulars i a tots els fills fidels de l'Església d'Espanya:

1) Que ha estat amb ells aquests darrers temps, i més que mai aquests dies compartint llurs penes i dolors presents i les amenaces i perills de l'esdevenidor.

2) Que amb tota l'energia exigida pel seu ministeri apostòlic protesta contra les múltiples ofenses fetes als sagrats drets de l'Església, que són els drets de Déu i de les ànimes.

3) Que en una Encíclica recent ha invitat l'Episcopat i els fidels de tot el món catòlic a pregar per les necessitats generals del moment, i que es proposa d'associar-se a les pregàries generals oferint a aquesta intenció el Sant Sacrifici a la Basílica Vaticana la diada de Crist Rei: per tant, invita tothom a unir-se mútuament i amb ell en l'especial intenció que cessi la gran tribulació que afligeix l'Església i el poble fidel de la dilecta Nació Espanyola. El Sant Pare confia que, amb l'ajut diví i amb el concurs de totes les bones energies i per les vies justes i legítimes, no sols seran reparats els danys ja soferts, sinó que serà conjurat el més greu de tots, això és, enfosquir-se i eclipsar-se les resplendors de la fe tradicional, única salvació en els perills que també a Espanya amenacen la mateixa societat civil."—M. R.

CONDEMNACIÓ D'ALGUNES OBRES.—El Sant Ofici, per decret de 22 de maig d'enguany, ha condemnat l'obra de Albert del Fante *A Padre Pio di Pietralcina, l'Araldo del Signore*. Amb aquesta ocasió recorda les disposicions sobre el susdit Pare i que els fidels han d'abstenir-se de visitar-lo i de mantenir-hi correspondència epistolar.

Per decret de 27 de juny ha prohibit algunes obres d'Eduard Le Roy que desenvolupen i porten a les seves darreres conseqüències els principis de la filosofia evolucionista i idealista de Bergson, ja condemnats anteriorment. Aquestes obres són: *L'exigence idéaliste et le fait de l'évolution*. — *Le problème de Dieu*. — *La pensée intuitive*. — *Les origines humaines et l'évolution de l'intelligence*.—M. R.

DECLARACIÓ DE L'EPISCOPAT FRANCES EN FAVOR DE LA PAU.—La Comissió permanent de Cardenals i Arquebisbes francesos, reunida a París el dia 14 d'octubre passat, ha publicat aquesta declaració:

“Per tal d'associar-se a l'obra de pau que persegueix el Sobirà Pontífex, l'Assemblea expressa el desig que els que formen part de l'Acció Catòlica es penetrin del caràcter propi d'aquesta pau, pau de Crist, i per tant, essencialment universal, i que:

a) *En el camp internacional*, estiguin igualment allunyats d'un nacionalisme a ultrança i d'un pacifisme exagerat, això és que, restant fidels al patriotisme com un deure sagrat, treballin, dins el respecte dels drets mutus, per establir una col·laboració fraternal entre els pobles, inspirada en la justícia i en la veritat cristianes.

b) *En el camp nacional*, que restin estranys a tota política de partit que els vela la visió del bé comú i els exposa a sacrificar-lo als interessos d'una classe o d'una idea.

c) *En el camp social*, que refusin la lluita de classes i es dediquin, sota la inspiració de la justícia i de la caritat, a promoure, conforme a les directives pontificies, la col·laboració dels diversos elements de l'ofici o professió.”

El Cardenal Verdier, en comunicar aquesta declaració als fidels de París, els exhorta a demanar a Déu aquest do de la pau la diada de Crist Rei, i mana que en ella, després de la Missa solemne i de Vespres, es canti a totes les esglésies i capelles de la diòcesi la antífona *Da pacem Domine*.—M. R.

UNA PROPOSICIÓ PROTESTANT SOBRE LA REIALESA DE CRIST.—Ara que tant es parla de revisionisme, serà bo de saber que els Presbiterians reformats dels Estats Units s'han adreçat al Parlament demanant l'esmena del preàmbul de la Constitució Nordamericana de manera que hi consti explícitament el reconeixement de Crist, com a Rei de les nacions. Heu-vos ací el text del susdit document:

“Al President, a la Cambra de representants i al Senat dels Estats Units:

“Considerant que la unitat, la justícia, la tranquil·litat, la defensa, el benestar i la llibertat de les nacions, que són els fins especificats al preàmbul de la Constitució dels Estats Units, sols poden assolir-se reconeixent l'autoritat de Jesucrist i obeint les seves lleis:

“Considerant que la entronització de Jesucrist com a Rei de la vida del poble dels Estats Units implica el reconeixement de la seva autoritat en la llei suprema del país;

“Presentem respectuosament aquesta petició amb la qual demanem que el preàmbul de la Constitució sigui reformat en aquests termes:

“Nosaltres, el poble dels Estats Units, *reconeixem devotament l'Autoritat i la llei de Jesucrist, Salvador i Rei de les Nacions*, i desitjant de formar una unió més perfecta, establir la justícia, assegurar la tranquil·litat interior, proveir a la defensa comuna, promoure el benestar general i garantir els beneficis de la llibertat a nosaltres i als nostres descendents,

formulem i establim la present Constitució per als Estats Units d'Amèrica."—M. R.

EL PROTESTANTISME AMERICA I LA RESTRICCIÓ DELS NAIXEMENTS.—Ja recordaran els nostres lectors—*La Paraula Cristiana*, fascicle de febrer de 1931—la decisió de l'episcopat anglicà, reunit al palau de Lambeth, favorable al neomaltusianisme. Enguany s'ha reunit als Estats Units el *Concili Federal de les Esglésies cristianes*, que és l'organització més important del Protestantisme a Nord-Amèrica, composta de 27 confessions o sectes, que apleguen uns 23 milions de fidels. La Comissió encarregada d'estudiar els problemes relatius al Matrimoni i la Família ha emès la decisió següent:

"La majoria de la Comissió opina que l'ús prudent i restringit dels mitjans d'impedir la generació de la prole, fet pels cònjuges, és legítim i moral. Els cònjuges recorren a aquests mitjans perquè creuen que cal posar un interval entre el naixement dels fills, i prendre les precaucions que exigeix l'augment de la família i la protecció de la mare i dels noutats, i perquè les relacions sexuals entre els esposos són intrínsecament legítimes, puix que són l'expressió de la unió de llurs ànimes i de llurs afectes. La Comissió opina que l'abstinència conjugal, llevat d'alguns casos excepcionals, no pot ésser considerada com un mitjà de resoldre aquests problemes i en la major part dels casos ni tan sols és aconsellable."

Aquesta decisió, com la de Lambeth, no ha estat presa per unanimitat: la Comissió constava de 28 membres; 22 dels quals votaren favorablement, 3 en contra i els altres 3 s'abstingueren.

De la mateixa manera que la decisió de la Conferència de Lambeth va suscitar a Anglaterra fortes protestes de membres autoritzats de l'Església anglicana, tant eclesiàstics com seglars, la decisió del Concili Federal de les Esglésies cristianes d'Amèrica ha estat objecte de dures crítiques de part d'altres grups protestants. Però aquestes crítiques ni aquelles protestes no podran impedir els desastrosos efectes d'aquests escandalosos documents sobre els protestants de bona fe que encara es mantenen fidels als principis de la moral cristiana.—M. R.

ENCÍCLICA PONTIFÍCIA SOBRE LA CRISI ECONÒMICA, LA VAGA FORÇOSA I ELS ARMAMENTS.—Amb data de 2 d'octubre passat, el Sant Pare ha tramès a tots els bisbes catòlics una breu encíclica que comença *Nova impendet*, motivada per la "crisi econòmica que pesa damunt els pobles i que ocasiona pertot arreu un augment constant i esgarriós dels obrers en vaga forçosa". Està corprès de veure "obligats a la inacció, i després reduïts a la indigència, de vegades extrema, amb llurs famílies, una munió d'obriers honrats i coratjosos que no desitgen altra cosa sinó guanyar honradament amb la suor de llur front, conforme el precepte diví, el pa de cada dia, que cada dia demanen a Nostre Senyor"; "la seva compassió es fixa d'una manera especial en la immensa multitud de

nens, víctimes innocents d'aquesta trista situació", sobretot ara que s'acosta l'hivern i que hi ha motius de témer que s'agreuï encara més el flagell de la vaga forçosa.

Per això el Sant Pare amb aquesta encíclica vol "adreçar una crida a tots els que tenen sentiments de fe i de caritat cristiana, per tal d'aixecar una mena de croada de caritat i de socors. Ensenms que alleujarà els cossos, aquesta croada revifarà les ànimes fent-hi nèixer la confiança i esvairà els funestos sentiments que la misèria acostuma d'inspirar." El Sant Pare posa de relleu aquest deure de caritat, imposat per la llei evangèlica i fa notar la seva força obligatòria i la seva sublim bellesa.

Remarca el Sant Pare que la lamentable situació actual és un efecte de la rivalitat de les nacions i que reporta enormes pèrdues a l'erari públic; contribueix també a agreujar aquests dos mals la cursa desenfrenada dels armaments respecte de la qual renova els advertiments de Benet XV i les seves pròpies declaracions anteriors, que dissortadament no han estat ateses: exhorta els bisbes a emprar tots els mitjans per il·lustrar les intelligències sobre aquest punt i educar els sentiments segons els principis de la recta raó i de la doctrina cristiana.

En la darrera part de l'Encíclica, el Papa suggereix als bisbes els mitjans de realitzar pràcticament aquesta croada de caritat: "Ens plau de pensar que cadascun de vosaltres podrà ésser el punt de confluència de la caritat i de la generositat dels seus fidels i el centre de distribució dels socors oferts per ells." El Sant Pare aconsella l'ús de tots els mitjans que els bisbes tenen a llur disposició: l'oració, la predicació, la premsa. Acaba adreçant a tots els fidels una xardorosa invitació a exercitar la caritat envers llurs germans dissortats, sobretot els nens. Demana també que, abans de la festa de Crist Rei, es celebrin a les parròquies triduums solemnes per a demanar a Déu el do de la pau.—M. R.

EL CATOLICISME PERSEGUIT A IUGOSLAVIA.—L'onada d'anticlericalisme—millor diríem d'antireligiositat—que passa pel nostre país no ens ha de tancar d'ulls als treballs que sofreixen els nostres germans en altres indrets del món. Un d'aquests llocs on els catòlics es veuen perseguits aferrissadament és Iugoslàvia, per bé que les agències d'informació oficiosos tenen cura d'amagar-ho a les mirades forasteres. La fracció dominant en el poder vol veure en el Catolicisme un obstacle a la unitat de la jove nació i oblida la lleial col·laboració dels pobles croates i eslovens a l'obra política de llurs germans eslaus, sols perquè es neguen a sacrificar llur i llur civilització. No hi ha molt que el rei de Iugoslàvia anuncià la fi de la dictadura, ço que, deia, havia de donar com a resultat de posar terme als sofriments dels catòlics. A desgrat de tan bell anunci, la realitat és tota una altra.

Les mesures que amenaçaven directament l'escola catòlica han estat, sota la dictadura, suspeses en part, mercès a la intervenció dels Bisbes prop del rei. Però la situació segueix essent precària. L'oposició als catòlics que volen entrar al magisteri oficial es manifesta sota totes les for-

mes. Una de les mesures més perilloses és la de dispersar-los per les regions ortodoxes (llegiu cismàtiques), mentre que a les regions fidels a Roma hom té cura de posar mestres pertanyents a la religió oficial. Tots els llibres de text, àdhuc els de les escoles privades i confessionals, són prescrits pel ministeri d'Instrucció pública. I hom no ha d'oblidar la influència racionalista en l'ortodòxia del país. Un llibre d'història nega obertament la divinitat de Crist; un altre presenta el Catolicisme com un impediment per a la unitat nacional. Hom tergiversa els fets en què es funda el primat del Romà Pontífex, i desfigura la Història, per tal de legitimar l'origen dels cismes. I el que és més greu és que està prohibit de contradir i àdhuc de discutir aquestes tesis, que tan audaciosament falsegen la veritat.

La censura, que no té existència legal, hi és, tanmateix, amb un rigor draconità i seguint una consigna obertament anticatòlica. Ni una ratlla de revista o de diari no escapa a la seva vigilància. La premsa catòlica, ja no cal dir-ho, en sofreix greus perjudicis, perquè de vegades ha calgut llançar edicions senceres i tornar-les a fer, car està prohibit que apareguin blanques en els punts censurats, i cal omplir-los amb altres coses. I també s'ha esdevingut moltes vegades que números que ja havien passat per la censura han estat refusats, una vegada fet el tiratge. A cada ciutat, té compte de la censura un advocat de l'Estat, i algunes vegades una oficina especial; i ai del funcionari que es distreu, o que es mostra massa indulgent i deixa passar un mot suspecte! La censura intercepta tota resposta als atacs dirigits contra la fe romana, i es mostra severíssima envers els qui volen reivindicar els drets de la família quant a l'educació dels fills, contra l'absolutisme de l'Estat.

Per l'agost de 1930, en ocasió del Congrés Eucarístic de Zagreb, la fracció racionalista s'espantà del gran èxit que assolí. Fou subvencionat un diari sectari, *Nasa sloga*, perquè en minvés la importància i la influència, i el diari féu una violenta campanya contra l'Església, l'Episcopat i la clerecia. I la censura prohibí tota rèplica! Els diferents articles de *Nasa sloga*, reunits en un volum, foren distribuïts als infants de les escoles, per ordre del ministre d'Instrucció pública. I ha calgut la protesta obstinada de l'Episcopat per a obtenir, a l'últim, la supressió d'aquell malvat llibre escolar, que tantes ànimes d'infants haurà malmès.

A Iugoslàvia, hi ha un 40 per 100 de catòlics contra un 45 per 100 d'ortodoxos. Evidentment, la fòbia anticatòlica, que posa mig país contra l'altre mig, no fa pas una obra d'enfortiment de la unitat de la pàtria!—
J. G.

MOVIMENT INTERNACIONAL

EL MOTÍ DE LA FLOTA BRITÀNICA.—Anticipant-se a la caiguda vertiginosa de la divisa anglesa, s'ha produït el fet—fins ara insòlit a la Gran Bretanya—de negar-se la marineria a secundar les ordres dels seus oficials. Tant pel que ha contribuït a precipitar l'esfondrament de la lliura esterlina, com per les derivacions i ensenyaments que se'n poden seguir d'ací en avant, convé no deixar passar, sense analitzar-lo, aquest incident de què ha estat teatre la marina més formidable—per la seva potència i ensem per la seva tradició—del món, fins ara considerada com una de les columnes incommovibles de la civilització occidental.

A Invergordon—on la flota estava concentrada—les dotacions de les respectives unitats es negaren, segons l'explicació de l'Almirallat, a aixecar les àncores i a altres treballs necessaris per a fer-se a la mar, on s'havien de realitzar les maniobres anuals, indispensables per a conservar la seva eficiència guerrera. Aquesta vaga de braços caiguts, s'apressa a afegir l'Almirallat, no tingué cap finalitat pertorbadora o, si voleu, revolucionària, sinó més aviat posar de manifest la protesta col·lectiva contra la reducció de sous—acordada pel Govern—a l'objecte de realitzar aquelles economies indispensables per a salvar les finances del més gran imperi mundial de la catàstrofe a què el seu quantios déficit pressupostari el portaria irremissiblement. Cal precisar, a l'objecte de fixar les característiques de la desobediència, les diverses fases del moviment. Tan prompte—per la premsa s'escampà la notícia—s'assabentaren els marins de les economies imposades en els seus jornals, cuitaren a reunir-se per a discutir la situació a què els seus familiars i ells mateixos es trobaven abocats. La seva protesta—unànime—fou comunicada reglamentàriament al Comandant en cap de la flota de l'Atlàntic, el qual la trameté immediatament a l'Almirallat. Tot amb tot, cal fer constatar que la marineria refermà la seva adhesió a les institucions tradicionals angleses, victorejant repetidament el monarca Jordi V en arribar el moment de salutació a la bandera. D'aquesta manera posaven de manifest que la seva negativa a llevar àncores era purament deguda a causes professionals, ben allunyades de tota mena de manifestacions subversives d'hostilitat al règim. El Comandant en cap de la flota no tingué altre remei que suspendre les maniobres i comparèixer a Londres, per a exposar la situació. El que després ha contribuït encara a posar de relleu aquesta indisciplina—per bé que sigui solament producte de reivindicacions professionals—ha estat el fracàs dels capitans de les diverses unitats a convèncer els marins de reprendre—suspeses ja les

maniobres—seguidament els serveis habituals. Cal examinar en quina proporció les reclamacions dels mariners, sobre la reducció de llurs salaris, són justificades. Ells argumenten que existeix una exagerada desproporció entre l'aplicació de les economies als senzills mariners i oficialitat i les petites reduccions imposades als alts càrrecs de l'armada.

En front d'aquests motius dels incidents, és ben evident que en mig de les dotacions navals es barrejaren grups d'agitadors, que s'esforçaren a agreujar el descontentament dels marins, amb una finalitat subversiva que salta a la vista. Aquests darrers tractaven d'exasperar-los llançant-los a una franca rebel·lió, intentant de fer-los creure que s'operarien noves economies sobre els seus sous complementaris així com, paral·lelament, se'ls exigirien més sacrificis en els seus modestos pressupostos, mitjançant la imposició de noves càrregues que gravitarien quasi exclusivament sobre les classes més pobres de la societat.

El fet brutal del moti posa el Govern en la situació difícil d'haver de tractar la reducció dels salaris en la situació desavantatjosa que l'amenaça de reproduir-se els incidents comporta. Que això passi precisament a Anglaterra—el país clàssic del respecte a la disciplina, després de Prússia—és el més inversemblant. Hom s'ha d'aturar a meditar que la quasi totalitat de moviments revolucionaris que s'han succeït després de la guerra han tingut el seu punt inicial en revoltes dels arsenals i llocs de concentració de les flotes i en la negativa de les dotacions navals a fer-se a la mar. I aquests moviments de què parlem s'han produït, no per a canviar la fesomia política d'un Estat, sinó que han donat lloc als canvis més transcendents en l'estructura orgànica dels pobles afectats, convertint, en el cas de Rússia, l'ex-Imperi dels Tsars en vast camp d'experiments de les, per ara, almenys, utopies marxistes.

La causa originària del relaxament que ha sofert la disciplina social a Anglaterra, la trobem en la desencertada tasca demagògica a què el "Labour Party" s'ha llançat des de la formació del Govern d'Unió Nacional, integrat per ministres conservadors, liberals i laboristes separats últimament del nucli central del partit. Els laboristes donen la impressió, fracassats els remeis infal·libles que preconitzaven per a normalitzar el pas un cop instaurats per segona vegada al poder, que no saben conformar-se a la desil·lusió del ciutadà normal envers el seu programa i mètodes de governar. Per això, en un darrer esforç, tracten d'aguantar aquesta deserció, mitjançant l'explotació del descontentament que les economies imposades provoquen en les classes més incultes de la Societat. Una tàctica fins ara completament inconeguda en la pàtria dels *gentlemen*, i on la política s'ha desenrotllat, en aquests darrers segles, d'una manera més normal i apartada de tots els extremismes nocius a la veritable democràcia, de la qual era un cristall on es podien emmirallar les altres nacions.

Aquest procediment de pertorbar la vida normal de la marina, l'exèrcit i les altres grans branques de l'administració de l'Estat modern, és un joc molt perillós, que comporta de vegades d'arribar a situacions extremes, que els mateixos provocadors no haurien sospitat mai. No és

aventurat tampoc d'afirmar la presència d'agitadors comunistes en els passats incidents. L'ull de la III Internacional està sempre amatent a aprofitar-se de la menor oportunitat de sembrar el seu virus subversiu. En aquest punt concret, al Reialme Unit troben els avantatges que l'existència de relacions comercials entre els dos països proporcionen. Disfressats els agents soviètics d'enviats i tècnics comercials, els és molt més fàcil d'immiscuir-se pertot arreu, sense provocar les naturals suspicàcies en aquest cas. Caldrà una política inflexible d'economies i d'ordre públic per a restablir el crèdit i el bon prestigi tradicionals de l'Anglaterra.—L. L. O.

LES ELECCIONS ANGLESES.—Un greu contratemps, en la seva marxa ascensional d'aquests darrers anys, ha estat per al socialisme continental l'enorme derrota experimentada pels laboristes anglesos. Tothom sap que, en certa manera, els resultats electorals d'Alemanya, Anglaterra i França donen la pauta als altres països europeus. En aquest aspecte, no és gens aventurat de preveure un retrocés de les forces socialistes a tot Europa, en les pròximes apel·lacions al sufragi.

Anglaterra s'ha trobat abans de la formació del Govern Nacional—ara farà tres mesos—en la impossibilitat de continuar mantenint el seu luxós pressupost, sense córrer l'imminent perill que la seva divisa s'esfondrés com qualsevol altra moneda, seguida de la desfeta absoluta de l'economia del país, conseqüència lògica de la caiguda de la lliura esterlina. Els milions i milions de lliures repartides entre l'enorme xifra dels sense feina—xifra doblada en poc més de dos anys de govern laborista—, els funcionaris i els beneficiats per les lleis de caràcter social, contribuïen a eixugar en una progressió atterradora les caixes que el Ministeri de Finances, amb una sèrie de nous impostos, maldava per conservar plenes. L'últim govern laborista es trobà en el dilema d'augmentar els impostos o reduir els socorsos. Dins el mateix laborisme les opinions estaven dividides. D'una banda, Mac Donald i Snowden opinaven que la creació de noves càrregues al país comportaria una fugida de capitals, amb la consegüent clausura de moltes indústries, esgotada ja la seva capacitat contributiva, amb la consegüent multiplicació dels sense feina i els seus anexos. De l'altra banda, els laboristes intransigents—pressionats pels Consells de les Trade Unions—sostenen que encara és possible d'exprémer més la llimona—grafisme que expressa la butxaca del contribuent; però Mr. Snowden sosté a peu i a cavall que la llimona no pot ja donar més suc. L'argument de l'ala esquerra laborista, que Anglaterra trobà en el transcurs de la conflagració mundial els ingressos que necessitava, i que també els trobarà ara, és rebutat pel mateix Baldwin, que diu: "La raó que ara no trobem diners és que durant la guerra gastàrem tot el que ens fou possible de trobar."

I, evidentment, cal consignar-ho així. Tot el desballestament econòmic actual pren la seva embranzida de la guerra europea. Els enormes deutes contrets per les nacions belligerants ens han portat a la bancarrota actual. Avui les xifres són ja tan astronòmiques, amb tan fortes

repercussions en tots els extrems de l'economia mundial, que ni l'anunci de moratòries més o menys llargues fa possible de pensar en un ràpid millorament del malestar actual. En la impossibilitat de crear noves càrregues fiscals, Mac Donald i Snowden adoptaren el procediment de portar a cap una política d'economies—de sacrifici nacional, ells diuen—en la qual des del Sobirà a l'últim sense feina, passant per totes les categories de funcionaris, sofriran una reducció més o menys elevada en la percepció dels seus emoluments. Mancats Mac Donald i Snowden de l'ajut dels laboristes ortodoxos, els han calgut els vots dels diputats conservadors i liberals per a portar a cap la seva política. D'aquesta coalició de forces nasqué el Govern d'Unió Nacional, que convocà els comicis perquè el poble anglès assenyalés quins dels dos camins vol seguir per a administrar-se.

La primera resultant de les eleccions del 27 d'octubre és la mort definitiva del sistema dels dos partits. Quebrantat ja des de l'aparició del laborisme, més d'un supervivent de l'època victoriana s'imaginava que amb la lenta, però continuada, decadència del partit liberal, s'arribaria, en un termini breu, a reviuire el sistema rotatiu dels dos partits, a base ara de conservadors i laboristes. L'excessiva fragmentació dels partits ha convertit aquesta aspiració en irrealitzable.

Els conservadors s'han presentat a les eleccions amb el seu programa tradicional. Reducció de despeses i proteccionisme aranzelari. Ha estat dels tres partits anglesos l'únic que es presentà a la competició electoral magníficament cohesionat. L'escissió registrada a darreries de l'any passat dels elements acabdillats per Lord Beaverbrook i Lord Rothermere—partit del Regne Unit—pactà una entesa electoral, prelude d'una fusió que no pot trigar a realitzar-se. Més que per la quantitat d'aquesta força, el seu ajut es qualifica pel gran nombre i força de difusió dels periòdics controlats per aquest grup polític.

El partit liberal es presentà a la palestra fraccionadíssim. D'una banda, el grup oficial. L'acabdillen Sir Hebert Samuel i Maclean. L'organització burocràtica ha seguit aquesta orientació. Menaren la campanya electoral a favor del manteniment del programa d'Unió Nacional. Sostenint també el Govern, s'ha fundat un altre grup liberal—escissió de la branca comuna—dirigit per Sir Jhon Simon. El seu rètol és liberal nacionalista. El seu programa és un garbuix de les antigues doctrines liberals i d'idees proteccionistes. El seu líder és el primer orador de la Cambra i un dels primers advocats d'Anglaterra. Ara com ara, la seva influència és escassa. Mantenint l'ortodòxia del vell partit, s'ha quedat sol el famós gallès Lloyd George. Però les seves trapelleries de tota la vida de res no li han valgut en els presents moments d'intensa crisi nacional. Amb ell s'han quedat els periòdics del partit, única resta del formidable partit polític que portà Anglaterra a l'hegemonia de quinze anys enrera. Punt de partida d'aquest sector reduïdíssim liberal ha estat el manifest de Churt. En ell deixa Lloyd George la seva forçada inactivitat política a conseqüència de la seva penosa malaltia última. El seu contingut, convertit en bandera electoral, proclama la necessitat d'o-

posar-se a tota mena de política de tarifes aranzelàries, fundant en els antiquats dogmes del liberalisme anglès el retorn a una època de major prosperitat. Al final d'aquest manifest, recomana que el bon liberal, en no trobar candidat del partit, ha de preferir les candidatures laboristes a les conservadores.

El laborisme, gràcies al contacte amb les Trade Unions, ha conservat durant la campanya electoral la unitat de les masses addictes. Dels caps ha perdut els tres més qualificats: Mac Donald, Snowden i Thomas. Fou un innegable triomf de la disciplina de partit el que només una dotzena escassa de diputats seguissin el camí que senyalava Mac Donald, malgrat que aquest, per la seva permanència en el poder, tingués la facultat d'atorgar empleus. Si és digne d'imitació d'avantposar l'interès nacional—cas Mac Donald—al de partit, també ho és de preterir les ambicions personals—cas diputats laboristes—als acords del partit. La decisió de Mac Donald i els seus amics de separar-se de les directrius del laborisme produeix de retop un desplaçament del Labour Party més a l'esquerra, desaparegut el fre de l'ala moderada. Prescindint del grup Mac Donald, existeixen encara—numèricament sense importància—dos grupets laboristes. El "Nou Partit", de Sir Oswald Mosley, barreja informe de feixisme, socialisme i imperialisme. És el punt pintoresc de la política anglesa. El seu líder realitza la campanya acompanyat d'un campió de boxa, i molt sovint els seus actes acaben convertint la tribuna en un ring qualsevol. L'altra branca del partit són els "laboristes independents", dirigits per Maxton. És l'extrema esquerra del socialisme anglès i els seus membres tenen per lema: "El poble o els Bancs", lema simplicíssim que és natural que no provoqui grans corrents d'opinió en un poble culturalment elevat com Anglaterra. A més, el poble està tip de sentir-se a dir i repetir que la culpa del malestar actual no està en les entitats bancàries, sinó en els anglesos, de tots els estaments i condicions, que retiren els seus capitals o els seus estalvis dels bancs.

Mac Donald i els seus amics, amb el nom de laboristes nacionals, presentaren batalla per 21 districtes. Més que per la importància numèrica d'aquest grup, el seu programa té una importància per representar aquell mínim d'aspiracions en què convenen tots els partidaris del Govern d'Unió Nacional. Els seus punts de vista són: confiança per a la lliura esterlina, acords internacionals que posin remei a les operacions de guerra, establiment d'aranzels prohibitius i acords econòmics amb els Dominis. Mac Donald és el prototipus de l'home bo. Tota la seva acusada personalitat respira una profunda simpatia. Els seus parlaments sobressurten més per la seva part emocional innata, que per la força dels seus arguments. Ha realitzat la campanya electoral al seu districte de Seaham explicant gràficament el perill de la inflació a aquelles pobres obreres, ensenyant-los colleccions de bitllets de banc alemanys, avui sense cap valor. Al costat de la bonhomia d'un Mac Donald es troba una figura tan càustica com Snowden. Raquític i nerviós, ell ha estat el qui ha clavat el cop de massa al partit laborista. Ell ha estat el denunciador

de la política contemporitzadora d'Henderson a favor de les tarifes i de la reducció de sous. Snowden fou el qui confirmà que el Govern laborista havia posat secretament mà en els fons de les caixes d'estalvi, per tal de no deixar desatesos els compromisos de tipus social.

El triomf del Govern d'Unió Nacional era de preveure. El que no havia calculat ningú és que la victòria fos tan sorollosa. Votà el 85 per cent del cens, i des de bon principi, les impressions acusaven el gran marge de vots a favor dels candidats del Govern. A tot arreu les personalitats de l'oposició quedaven derrotades. Amb prou feines si Henderson i Lloyd George pogueren salvar l'acta en districtes escollits. Verificat l'escrutini, donà els següents resultats, comparats amb les eleccions anteriors:

	1929		1931
Conservadors..	260		470
Liberals...	59	{ Liberals nacionals...	65
		{ " ortodoxos..	7
Laboristes ...	287	{ Laboristes nacionals ...	13
		{ " ...	51
Independents..	9	{ Independents nacionals ...	5
		{ " ...	4

Sostenen el Govern d'Unió Nacional els partits Conservador, Liberal nacional, Laborista nacional i els independents que també s'afegeixen l'etiqueta de nacionals, que reuneixen, aplegats, 553 diputats. Amb el títol de liberals nacionals acoblem les dues branques liberals separades del cabdillatge de Lloyd George.

Integren l'oposició 62 diputats, pertanyents als laboristes, liberals i independents.

La característica d'aquestes eleccions l'expressa el mateix Mac Donald en les següents paraules: "Es tracta d'unes eleccions del Govern Nacional, i no d'unes eleccions de partit."

Concreten l'esperit de la consulta electoral els següents paràgrafs extrets dels manifestos llançats pels líders a l'opinió pública en saber-se els resultats:

"Als meus ex-amics polítics—diu Mac Donald—que acaben de sofrir una gran derrota, els asseguro que no oblidarem en cap manera els interessos i el punt de vista de la classe obrera."

Baldwin remarca l'abast internacional de la derrota laborista tot dient: "L'efecte de la nostra victòria serà mundial i permetrà que reneixi la confiança en la tranquil·litat i la grandesa de la Gran Bretanya. L'amplitud de la nostra victòria ens imposa una responsabilitat corresponent a la seva grandesa i, a més, l'obligació de mostrar-nos dignes de la confiança que s'ha posat en nosaltres."

Herbert Samuel—líder liberal nacional—vol treure deduccions favorables a un ressorgiment del seu partit, manifestant: "El resultat d'aquestes eleccions permetrà al liberalisme de reprendre l'important paper que havia ocupat en la política, fins ara fa uns anys. Em cal també remarcar que l'aliança governamental d'avui no implica en cap manera abandó de política."

Per la seva part, Henderson no tracta de dissimular l'enorme derrota del laborisme, quan diu: "Seria inútil en aquests moments de negar que el laborisme ha sofert un gran fracàs i que, gràcies a les maniobres dels conservadors, el moviment laborista ha experimentat un retrocés important. L'esperit laborista es troba, tot amb tot, molt lluny d'ésser anorreat. El laborisme no s'ha desacreditat, com ho proven els nombrosos vots que ha obtingut. El partit sabrà reorganitzar-se i apareixerà més vigorós que mai."

Lloyd Gorge, per la seva part, posa el millor comentari a la seva desencertada actitud, negant-se rodonament a obrir la boca sobre els resultats electorals, tot i que no ha estat mai el silenci el tret característic de la seva personalitat.

Colofó de les anteriors declaracions són les següents paraules de Snowden, incisives com totes les seves, rabejant-se en la derrota dels seus ex-amics: "No tinc per què amagar la meva satisfacció pel triomf del bon seny sobre el laborisme. Per la seva falta de valor, de seny, per falta d'una direcció convenient, els caps laboristes han atret sobre el partit la derrota d'avui. Han volgut explotar, en benefici seu, els obrers parats i els electors de les regions industrials, en les quals l'atur forçós és molt accentuat; però aquests han desaprovat innegablement la tàctica seguida. La derrota soferta pel laborisme serà més tard, cal esperar-ho, la seva salvació."

Des del punt de vista internacional, les eleccions angleses presenten dos aspectes: un aspecte polític i un altre d'econòmic.

El punt de vista polític no pot ésser més afalagador. La derrota laborista—tot i la seva moderació, comparat amb el socialisme continental—contribuirà enormement a fer decreïxer els efectius socialistes a tot Europa. La seva influència, evidentment es farà sentir—com dèiem més amunt—en les eleccions legislatives que es realitzaran l'any vinent.

En l'aspecte econòmic, el triomf del Govern d'Unió Nacional, ensems que sembla que millorarà les finances d'Anglaterra, ajudarà, de retop, a augmentar la crisi industrial de les altres nacions europees i els Estats Units. La política proteccionista de la majoria conservadora, en crear aquesta nova barrera duanera, perjudicarà les exportacions d'Alemanya, França i la gran potència nord-americana. Sortosament per a Espanya, sembla assegurat que el nou govern pensa solament a recarregar la importació de productes manufacturats, deixant tal com ara està la lliure entrada dels productes agrícoles.

Encara, però, que aquesta mesura perjudiqui l'economia dels països afectats, ¿és lícit de protestar que una nació implanti el proteccionisme,

quan és l'única de les grans potències que ha mantingut el lliure canvi, lluitant amb les restants amb evident desavantatge?—L. L. O.

L'OFENSIVA CONTRA EL GOVERN BRÜNING.—Després del fracàs del plebiscit nacionalista demanant la dissolució de la Dieta prussiana, hom s'imaginà per un moment que el Govern Brüning tenia les mans lliures per a portar a terme la seva obra de salvaguarda del Reich. Els atacs de què Brüning era objecte, tant de l'extrema dreta com de l'extrema esquerra, el forçaren en el curs d'aquests darrers mesos a servir-se del famós article 48 de la Constitució per a governar per decrets-lleis, promulgats sense la sanció del Reichstag. Aquesta mena de dictadura legal, que l'esmentat article comporta, tenia al seu costat tots els partits que, per damunt dels interessos de secta, avantposaven la restauració del crèdit d'Alemanya, en evident perill d'enfonsar-se definitivament, en la catàstrofe econòmica a què el món occidental està abocat d'un temps ençà, si no es troba entre tots el remei que li cal. El patriotisme de Brüning—líder del Centre Catòlic—sembla que ha aconseguit—almenys per ara—d'ajornar aquesta fallida de l'economia alemanya.

El resultat no ha estat, però, aquest. Tres mesos després del fracàs del plebiscit, les extremes dretes alemanyes s'han aixecat a Bad-Harzburg contra la nobilíssima funció de govern que desenrotlla Brüning, per a recaptar pels procediments demagògics el lliurament del poder a les fraccions nacionalista i nacional-socialista, ajudades per les organitzacions del Casc d'Acer i el partit populista. L'objecte del Pacte d'Harzburg era proclamar d'una manera pomposa, que arribés a orelles de tots els alemanys, l'entesa de les extremes dretes per a assolir el Govern. Cercant una comparació en la història contemporània, la podríem trobar en el nostre Pacte de Sant Sebastià.

En el Manifest-convocatòria d'Harzburg es declara que l'oposició nacional està disposada a assumir la responsabilitat del poder, tant al Reich com a Prússia, que combatrà tots els Governos constituïts prescindint del seu concurs, i exigeix també la dimissió del Gabinet Brüning i del Gabinet prussià presidit pel socialista Braun, així com la supressió immediata dels poders dictatorials atorgats a aquests dos Governos. Com es pot veure per les precedents ratlles, el programa dels reunits a Bad-Harzburg no peca de modèstia. Tanmateix, com que encara hi haurà addictes que no estaran prou satisfets d'aquestes aspiracions, precisen els seus propòsits en una espècie d'apèndix, que diu, entre altres coses: "L'oposició nacional, en cas de disturbis, no defensarà més que la propietat, l'existència i el treball dels qui adopten francament el seu partit, amb el ben entès que les associacions adherides refusen de protegir el Govern i el règim actuals." L'amenaça de la guerra civil no pot estampar-se d'una manera més clara, sense vorejar els límits de la legislació penal. D'aquesta declaració demagògica, només se'n poden beneficiar partits i grups que, com el comunista, per la seva mateixa essència radiquen fora de les lleis.

En veritat, els conjurats de Harzburg no són menyspreables. Representen un fort corrent de l'opinió alemanya. Els seus efectius van des

dels prínceps de les velles dinasties germàniques fins als obrers de les ciutats industrials, desenganyats de les utopies marxistes i que ara es deixen arrossegar per les quincalles hitleristes. La joventut de les Universitats, la soferta classe mitjana, els sorruts mariscals d'avant-guerra i quasi tot—exceptuant el Centre Catòlic—el que a Alemanya representa una tradició, s'agrupa ara sota la bandera negra-blanca-vermella dels nacionalistes i el Casc d'Acer i els estendards de les formacions nacional-socialistes. A la demagògia roja ha succeït la demagògia blanca. Les masses es llancen sempre allà on se'ls prometen coses més absurdes i irrealitzables. Rarament s'aturen en el just mig. Davant el fracàs d'un mite, no l'abandonen sinó per llançar-se en braços d'un altre mite, en la majoria de les vegades completament antagònic del que han professat anteriorment. A la conjuració de Bad-Harzburg, cada partit hi aporta el que constitueix la seva característica. Els nacional-socialistes li presten dos factors inestimables: el mite nou—Hitler—i la massa popular que avui giravolta darrera el símbol. Els nacionalistes hi contribueixen amb el brillant estat major de prínceps i membres de les famílies ex-regnants, els clàssics “junkers” i les masses addictes a les antigues institucions germàniques que poblen els camps de la Prússia i la Pomerània i tot l'estol de ciutadans que el nou ordre de coses—de Versalles ençà—ha perjudicat en els seus interessos, i, per tant, en són enemics irreconciliables. A més, el partit nacionalista compta amb l'ajut eficaçíssim que el Trust Hugenberg—líder del partit—presta des de la premsa i múltiples organitzacions de propaganda, amb les quals ni remotament no hi ha cap partit que pugui comparar-se. Afegiu encara als aplegats a Harzburg, les agrupacions de combat del Casc d'Acer, que concentra l'esperit combatiu de les extremes dretes germàniques, i la puixança material dels populistes—el partit de l'alta indústria i la finança—sumats a darrera hora a l'ofensiva contra el règim simbolitzat per Brüning.

És interessant de seguir els parlaments pronunciats a Bad-Harzburg per a fer-se càrrec de la forma en què es produeix l'agressió al govern alemany. Hitler i Duesterberg—líder del Casc d'Acer—no han pas dissimulat els seus propòsits. Els seus discursos han estat els més simbòlics, per la categoria dels oradors i els grups que representen. Hitler, amb la seva paraula persuasiva que l'ha convertit en el nou mite de mig Reich, diu que no hi ha cap home que desitgi més la pau que l'oposició nacional, si bé afegeix seguidament “que cap poble no sabria renunciar a llançar les seves forces humanes i materials, els seus homes i els seus exèrcits en la balança, quan es tracta de salvar el país.” Duesterberg precisa més els objectius dels aplegats a Harzburg. En els seus parlaments es refereix diverses vegades a denunciar l'esperit agressiu de França i insisteix en la immediata necessitat de restablir la plena sobirania militar alemanya i la paritat dels armaments. Resumint, el programa d'Harzburg es concreta en l'ofensiva anti-Brüning (política interior) i anti-Versalles (repudiació de tota la política exterior de Stresemann ençà).

Un factor dissortat de la reunió nacionalista, l'ha constituït la par-

ticipació activa de Schacht. La seva actuació, examinant-la fins i tot desapassionadament, ha donat un fort cop al crèdit alemany, ben mal-mès ja de la guerra ençà. La seva oratòria demagògica—en la qual excel·leix des de fa un cert temps—preconitzava des de dalt de la tribuna la possibilitat per al Reich de realitzar una política sistemàtica de fallida per tal d'eludir així els compromisos econòmics contrets. La conducta de l'ex-President del Reichbank—que ha arribat a dubtar públicament de la sinceritat dels balanços del Banc de l'Estat—no té excusa des del punt de vista patriòtic. Les seves paraules contribuiran a enfonsar més l'economia d'Alemanya.

I bé, l'acte d'Harzburg ha tingut comentaristes ben oposats a una i altra banda dels Alps. La premsa francesa—sense distinció de matisos—l'ha blasmat unànimement. Ha presentat la reunió dels líders nacionalistes alemanys com una mena d'Apocalipsi de la Constitució de Weimar, en el qual s'ofegaria fins la mateixa unitat alemanya. El sector nacionalista francès s'ha aprofitat dels excessos oratoris d'Harzburg per a proclamar novament la imprescindible necessitat d'aplicar al peu de la lletra les draconianes impositcions de Versalles, i àdhuc de crear-ne de noves. En canvi, del cantó d'Itàlia, s'han llançat les campanes al vol, celebrant com un èxit propi la grandesa de les cerimònies d'Harzburg. La premsa feixista ha omplert les seves columnes, exigint la supressió de les absurdes traves imposades al Reich i la paritat d'armaments. Pel to emprat en ells, hom s'imaginaria una Itàlia desarmada, sotmesa als capricis dels veïns armats fins a les dents, si no coneguéssim la realitat bèl·lica del feixisme. Quant a Anglaterra, els mals-de-cap per què actualment travessa li impedeix de preocupar-se seriosament pels trencacolls dels Estats veïns.

En l'ordre interior, l'aliança pactada ha motivat acte seguit un afebliment de la força del gabinet Brüning al Reichstag. Per no gaire més d'una dotzena de vots de majoria, fou votada la confiança a aquest govern. Naturalment que als vots de l'extrema dreta s'afegiren els de la minoria comunista, àvida d'aprofitar-se—com totes les seccions nacionals de la III Internacional—de totes les circumstàncies per a contribuir amb el seu gra de sorra a tota obra de desgavell, en holocaust a les confuses utopies que professen.

L'augment de les dificultats de tot ordre a què aquest hivern sotmetrà els diversos països exigirà nous sacrificis a les respectives poblacions, que en algun cas no seran compresos. No és gens difícil de preveure un nou desplaçament de vots cap als partits extrems en certes nacions, entre elles Alemanya, la qual, per l'exigua diferència actual de forces, entre unes i altres agrupacions, es veuria llançada de ple a una perillosa aventura política. Un govern Hitler-Dusterberg-Hugenberg que mantingués al poder les seves prometenses dels temps d'oposició, plantejaria una situació ben delicada al Reich i a tota la civilització occidental.

—L. L. O.

LA SOLUCIÓ CATOLICA DELS PROBLEMES INTERNACIONALS.—A la secció *Vida religiosa i moral* del fascicle d'octubre hi havia una breu indicació sobre la tercera Setmana Catòlica Internacional celebrada a Ginebra, els dies 13-20 de setembre passat. Es desprèn dels seus ensenyaments la conformitat entre el pensament catòlic internacional i les temptatives d'organització mundial patrocinades per la Societat de les Nacions, que, lluny d'ésser innovacions atrevides, són extraordinàriament tímides mirades a la llum de la doctrina cristiana tradicional. Diu M. Reynold en les conclusions llegides a la sessió de clausura: "La nostra enquesta ens ha permès d'arribar a aquesta conclusió, que la Societat de les Nacions, malgrat les seves vacil·lacions i lentsituds, s'encamina poc a poc, en mig dels entrebancs de la política vers la implantació d'un dret positiu internacional de tendències generals en harmonia amb les exigències del pensament cristià i de la nostra filosofia tradicional."

Essent així, no hi ha dubte sobre l'actitud que han de prendre els catòlics envers la Societat de les Nacions: no pot ésser sinó de simpatia i de col·laboració. Aquesta idea és una novetat per a molts catòlics que no saben posar d'acord llur patriotisme amb l'esperit de col·laboració internacional. Perquè es vegi millor, donarem una breu idea de la forma en què varen ésser desenvolupats els temes estudiats en la Setmana.

Els fonaments filosòfics del Dret Internacional.—El ponent professor Renard, de la Universitat de Nancy, va demostrar la insuficiència de la teoria contractual per a fundar el Dret Internacional, això és, de la teoria que basa exclusivament aquest dret en el respecte als tractats, considerats com a simples contractes entre potències lliures i sobiranes, com si el contracte, que presuposa una regla de dret, pogués ésser el fonament d'aquesta mateixa regla. Aquesta teoria, que molts sostenen encara avui, dimana de la falsa concepció filosòfica segons la qual l'Estat és un poder absolut i sense límits, i tots els altres poders i la llibertat no són altra cosa que concessions precàries o delegacions discrecionals de l'Estat.

Per justificar l'obligació de respectar els pactes internacionals, cal retrocedir fins a una societat natural, anterior a la formació dels Estats i, per tant, a un règim jurídic natural, del qual els tractats no són més que una adaptació a la infinita varietat de les condicions històriques. Els tractats treuen llur valor i llur força obligatòria d'aquest dret natural preexistent. No són, doncs, els tractats els que creen el Dret Internacional.

La vertadera i sòlida base del Dret Internacional és el bé comú del llinatge humà, amb el qual han de coordinar-se, sense sacrificar-les, la independència i la sobirania dels Estats. El contrast entre aquests dos conceptes del Dret Internacional paralitza en gran part l'activitat de la Societat de les Nacions.

L'actuació de l'Església en pro de la pau.—El professor Halecki, de la Universitat de Varsòvia, va descriure la república cristiana de l'Edat Mitjana, va justificar les Croades i les Guerres Santes d'aquell temps, va parlar dels arbitratges de la Santa Seu i dels ensenyaments

dels Papes contemporanis sobre la pau internacional i va explicar la falta d'èxit d'alguns dels esforços de l'Església en favor de la pau. L'Església predica la pau, però perquè aquesta predicació sigui eficaç, ha d'ésser acceptada pels individus als quals s'adreça, i avui són molts els que s'aparten dels seus ensenyaments.

Durant la república cristiana de l'Edat Mitjana, l'Església volgué crear una societat orgànica de nacions, en la qual l'autoritat indiscutible de la Santa Seu féu els possibles per impedir tot conflicte. Sols va reeixir parcialment, però no se la pot fer responsable de les lluites entre el Sacerdoci i l'Imperi, suscitées per aquest. L'Església va aixecar també croades i guerres santes, però eren guerres defensives i no agressions: es tractava de defensar la civilització cristiana contra les escomeses de l'Orient musulmà.

Tots els que acusen l'Església de no haver extirpat el flagell de la guerra obliden que l'Europa, laicitzada a començaments del segle XVI, ha estat destruïda continuament per les lluites intestines i per les guerres promogudes per la reivindicació de la sobirania absoluta dels Estats i els antagonismes nacionals, causes principals de les guerres modernes.

Protecció de les minories nacionals.—Sobre aquest delicat problema ha versat la conferència del P. Delos, professor de Dret Internacional de la Universitat de Lille. Segons ell, els drets de les minories, que amb més exactitud s'haurien d'anomenar llur llibertat cultural, tenen la rel en el fet natural i providencial de la diversitat necessària dels grups humans diferenciats per un caràcter propi degut a la raça i a l'ambient social secular. Si hom admet que cadascú té el deure de fer donar el màxim rendiment als seus propis recursos, és injust de posar obstacles a l'expansió d'aquests valors culturals. Però la protecció de les minories no estarà assegurada mentre l'Estat no abandoni el seu concepte absolutista que l'empeny a l'assimilació forçada dels grups minoritaris, i mentre cadascun d'ells no es convenci del deure d'ésser col·laborador i no rival de l'Estat i no cessi de reaccionar amb l'irredentisme revolucionari o amb el separatisme anàrquic.

Cooperació intel·lectual.—Aquesta necessita l'intercanvi de serveis i la comprensió mútua dels que es dediquen als treballs intel·lectuals, de qualsevol mena que siguin. La Societat de les Nacions necessita, per tal de fer-se conèixer, fomentar el progrés científic i protegir els drets intel·lectuals. Però la Societat de les Nacions no pot valer-se d'aquest mitjà per unificar la vida intel·lectual, per imposar doctrines o idees, per dominar l'educació, per propagar teories contràries a la doctrina cristiana com la de la religió de la humanitat. Tal fou, en síntesi, la conferència del professor Reynold.

Solució dels problemes econòmics.—El P. Nell-Bruening, S. J., professor de l'Institut de Sant Jordi, de Francfort-sur-Mein, va demostrar la necessitat de coordinar les economies nacionals en una economia mundial, per tal de completar-se mútuament en bé de tota la humanitat. Però aquesta economia mundial no ha de pretendre dominar les economies dels Estats i imposar-los els seus punts de vista. La Societat de

les Nacions ha pres moltes i útils iniciatives en el camp econòmic i ha obtingut notables resultats, especialment en la negociació de tractats de comerç i el millorament de la situació financiera dels Estats.

La Societat de les Nacions i els problemes missioners.—El pensament cristià considera la colonització com el compliment d'una funció civilitzadora, que el dret natural imposa als Estats lliures i responsables, com una mena de tutela del més fort damunt el més dèbil, com un acte col·lectiu de caritat. La colonització, doncs, no ha d'ésser una empresa a profit exclusiu d'un sol Estat sobirà, sinó que ha d'ésser exercida en funció del bé comú de la societat internacional, ha d'assegurar a l'Església catòlica el lliure exercici del seu apostolat i ha de procurar l'organització de la societat indígena sobre les seves bases tradicionals.

Passant després a examinar la situació de fet, el conferenciant va dir que el règim de mandats establert pel tractat de Versalles assegura a l'Església la triple llibertat de consciència, d'ensenyament i de propietat eclesiàstica, que necessita per a la seva activitat missional; que la Societat de les Nacions ha procurat constituir la societat indígena sobre les bases cristianes tradicionals i s'ha preocupat de les condicions generals de vida de les poblacions indígenes, lluitant contra les causes de desmoralització, l'alcoholisme, els estupefaents i procurant de preservar-los de les malalties contagioses. Regna, doncs, una gran harmonia entre les Missions i la Societat de les Nacions, quant als principis i quant a les realitzacions immediates.—M. R.

EL NOU CENS DE POBLACIÓ DE TXECOSLOVAQUIA DES DEL PUNT DE VISTA RELIGIÓS.—Com que els catòlics txecoslovacs saben que no tindran altres drets que els que ells mateixos es guanyin, té molta importància llur nombre: per això ha suscitat apassionats comentaris l'aspecte confessional del cens de població de 1 de desembre de 1930. Els catòlics havien previst la disminució de llur nombre, i això per dues raons. Era la primera que durant el decenni 1921-1930 que va seguir la gran crisi religiosa de la post guerra es registraren nombroses apostasies entre els txecs i els rutens, fins a la fi de l'any 1926 en què es va arribar a una certa estabilització en les relacions interconfessionals. És l'altra raó que els apòstates del període 1918-1926 eren en gran majoria gent jove que ha tingut poques baixes en comparació amb els vells que restaven fidels a l'Església.

Heus ací els resultats del cens:

	1921	1931
Població total	13.613.172	14.726.158
Catòlics de ritu llatí	10.384.833	10.833.423
Catòlics de ritu oriental	535.543	585.439
Ortodoxos	73.049	145.583
Protestants	990.319	1.109.229
Església nacional txecoslovaca ...	525.333	793.092
Jueus	354.342	356.768
Sense religió	724.507	853.717

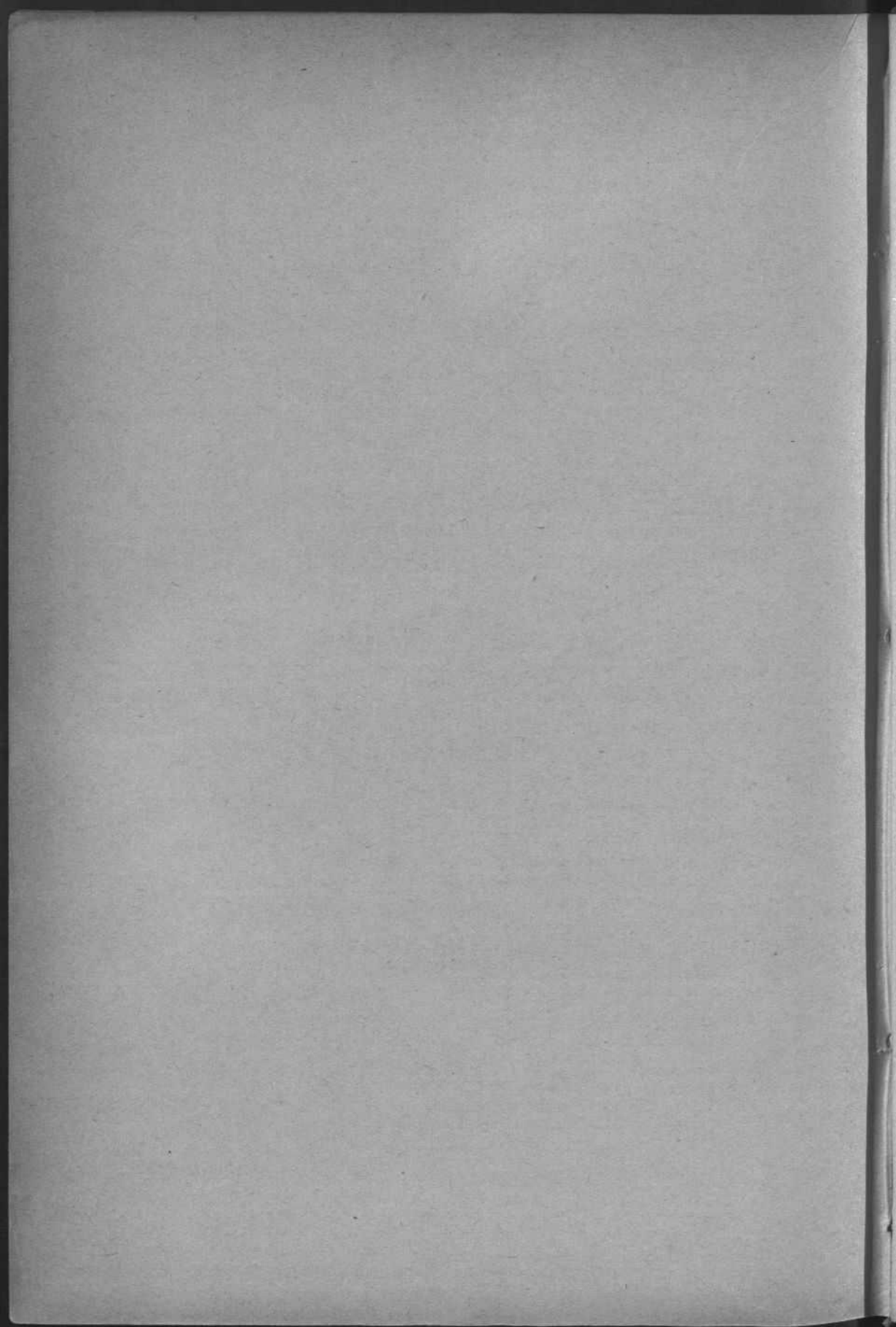
Abans de la guerra, el tant per cent dels catòlics en el territori que avui forma la Txecoslovàquia era el 89,5 per 100. L'any 1921, després de les pèrdues que precediren el primer cens de població, els catòlics de ritu llatí eren 76,29 per 100 i els de ritu oriental el 3,93 per 100, en conjunt, doncs, formaven el 80,22 per 100 de la població total. Segons les dades del cens actual, els catòlics llatins són el 73,53 per 100 i els de ritu oriental el 3,95 per 100: en conjunt el 77,44 per 100. La minva és, doncs, del 2,78 per 100. Praga, la capital, on les pèrdues eren ja molt grans en 1921 i havien fet baixar el percentatge dels catòlics al 59,39 per 100, té ara, segons el nou cens, 496.545 catòlics per a una població total de 848.768 habitants, o sigui, el 58,50 per 100.—M. R.

PREGUEM PELS NOSTRES DIFUNTS

A tots els nostres lectors demanem en el Crist una oració per aquests germans nostres que ens han precedit en el senyal de la fe i dormen el son de la pau: Rda. Mare Carme Sansa i López, religiosa de l'Ensenyança, germana del subscriptor Salvador Sansa; Manuel Profitós i Roca, pare del nostre subscriptor Joan Profitós, Sch. P., i Mossèn Josep Rull, Rector de Papiol, subscriptor.

Tots els mesos, *La Paraula Cristiana* fa dir una missa en sufragi dels seus difunts, amics, subscriptors i afavoridors i llurs propparents.

INDEX

INDEX

DEL VOLUM XIV

(JULIOL-DESEMBRE 1931)

PORTICS

COMMEMORANT LA "RERUM NOVARUM"	3
LA SEGONA "RERUM NOVARUM"	97
EL NOSTRE VOT PER L'ESTATUT... ..	193
ELS DOS CAMINS ENVERS LA LLIBERTAT	289
TRES CRITERIS	385
EL NUCLI DE VERITAT DEL SOCIALISME	481

ESTUDIS

ARAMON I SERRA, R.

Un llibre sobre el València	312
------------------------------------	-----

ARBOLEYA MARTÍNEZ, M.

Com fou rebuda per uns i altres l'Encíclica "Rerum Novarum"	30
--	----

BORDOY-TORRENTS, PERE M.

La Santa de Florència	133, 323, 506
------------------------------	---------------

CARBONELL, ANGEL

L'emancipació dels assalariats dins l'Encíclica "Rerum Novarum"	22
Esperit de tolerància... ..	196
La tesi i la hipòtesi... ..	388

CARDÓ, CARLES

Les funcions de la propietat privada segons la "Rerum Novarum"	6
Socialisme i catolicisme enfront de la qüestió social	100
Sant Pau, model d'Apòstols	484

FERRAN, ENRIC

De Marx a Henri de Man	125
-------------------------------	-----

MANYA, JOAN B.

El talent i l'escola única	212
Un argument del laïcisme escolar	405

MASPONS I ANGLASELL, FRANCESC DE P.	
Les memòries de Masaryk	517
MÚNERA, J.	
Eulaliana	304
PUIGDESSENS, JOSEP	
Cinquanta anys de Psicologia experimental	297
SALVAT, JOZEP	
Elogi de Joseph Anglade	415

CRONIQUE DE L'ESTRANGER

STEINBRINCK, OTTO (<i>Alemanya</i>)	
Les dificultats polítiques d'Alemanya i els catòlics	225
FURGER, JOHANN (<i>Austria</i>)	
La situació política religiosa... ..	143
LUGAN, A. (<i>Estats Units</i>)	
Alguna cosa a favor dels Estats Units	35
BARCLAY CARTER, B. (<i>Gran Bretanya</i>)	
El cinquè centenari de Santa Joana d'Art i la "St. Joan's Alliance"	331
FALGAIROLLE, ADOLPHE DE (<i>França</i>)	
Pascal, Daudet, "L'Eminence grise" i la fe	529

LLIBRES & REVISTES

ELS LLIBRES

DICCIONARI CATALA-VALENCIA-BALEAR, de Mossèn Antoni	
Alcover, Tom I, per J. C.	41
EL MATRIMONIO. EXPLICACION DIALOGADA DE LA ENCICLICA	
"CASTI CONNUBII", del Dr. Gomà, bisbe de Tاراçona, per C.	147
JUSTICIA SOCIAL. EDICIÓ POPULAR DE LA OBRA "LA CAR-	
TA MAGNA DE LA JUSTICIA SOCIAL", PUBLICADA CON	
MOTIVO DEL XL ANIVERSARIO DE LA "RERUM "NOVA-	
RUM", de M. Arboleya Martínez, per C.	148
LA SOBERANIA POPULAR Y SU FUERZA EMANCIPADORA, de	
R. Yañez, per C.	149
CATALUNYA I LA REVOLUCIÓ, de Jaume Aiguader i Miró, per C. ...	149
BARONIES DE PINÓS I MATAPLANA, de Joan Serra i Vilaró, per	
R. Aramon i Serra	150
LA VÍDUA DEL PENJAT, de Camil Castello Branco, traducció de Jau-	
me dels Domenys, per Rafael Serrahima	230

SANT PACIA: OBRES.—MARC MINUCI FELIX: OCTAVI; versió de Llorenç Riber i P. Xavier d'Olot, per C. Montserrat	231
INSTITUCIONES GRIEGAS.—INSTITUCIONES ROMANAS, per R. Maisch i F. Pohlhammer-L. Bloch, traducció del Dr. W. Zotter, per J. M.	231
EL EVANGELIO EXPLICADO, vol. IV, del Dr. Gomà, Bisbe de Tarragona, per C. Montserrat	336
ANUARIO ECLESIASTICO SUBIRANA 1931, per C. Montserrat... ..	337
LA TRAYECTORIA DE UNA REVOLUCIÓN, de Nicolás González Ruiz, per C.	430
POEMES, de Maria Perpinyà, per C.	431
COSTUMS POPULARS DE BARCELONA, de Joan Amades, per L. B. i P.	534
OBRAS COMPLETAS DE DON JUAN VAZQUEZ DE MELLA Y FANJUL, Vol. I, II y III, per C. Montserrat, prev.	536
MEDITACIONS AFECTIVES I PRACTIQUES SOBRE L'EVANGELI, del canonge Beaudenom, per C. Montserrat, prev.	536
LA JOVEN CRISTIANA EN LA ESCUELA DE SANTA TERESITA DEL NIÑO JESUS, del P. Remigi de Papiol, per C. Montserrat, prev.	537
GUIA DE MONTBLANCH, d'Antoni Palau i Dulcet, per L. B. i P....	538

LES REVISTES

La Societat de les Nacions i l'Encíclica "Rerum Novarum", a LA VIE CATHOLIQUE de París, 28 febrer	44
Qüestió disputada sobre la Nació i l'Estat Civil, del P. Jacint Woroniecki, a DIVUS THOMAS, Piacenza	153, 233
Com acaba l'Edat Mitjana, a L'AMI DU CLERGÉ, 12 febrer... ..	244
Els començaments de l'evangelització del Congo, a L'AMI DU CLERGÉ, 12 de febrer	255
Nacionalisme i apostolat missioner, a L'AMI DU CLERGÉ, 12 de febrer	263
L'Escola Unica, per Narciso Noguer, a RAZON Y FE, 399 i 400; Novembre 1930	338
La persecució religiosa a Rússia, a LA DOCUMENTATION CATHOLIQUE, 22 novembre 1930	346
La doctrina social de l'Església, per Mons. Ruch, a LA VIE CATHOLIQUE, París, 28 febrer	432
Qüestions internacionals. El problema de les minories, pel R. P. Ives de la Brière, a LA DOCUMENTATION CATHOLIQUE, 24 gener 1931 ...	539

LES IDEES I ELS FETS

(Cròniques, gloses, comentaris)

VIDA RELIGIOSA I MORAL

El Sant Pare confirma i ratifica les normes directives de l'Acció Catòlica	47
---	----

Homenatge a l'obra filosòfica del Cardenal Mercier...	50
Missa al vespre?...	50
Dos Concordats morens (amb Polònia i amb Letònia) ...	161
Encíclica de Pius XI en defensa de l'Acció Catòlica (extracte) ...	170
Els catòlics i els partits polítics anglesos ...	173
El Congrés anual de la Joventut Catòlica anglesa ...	174
El Taller de Nazaret a l'"Oficina Internacional del Treball" ...	174
La Setmana Social de França (23. ^a sessió, celebrada a Molhouse) ...	175
El pròxim Congrés Catòlic Alemany (a Nuremberg) ...	175
Dues opinions contraposades respecte del Catolicisme: Gandhi i Sun Yat Sen ...	176
Una relíquia de Sant Antoni de Pàdua a la Provença ...	177
Reorganització dels Estudis superiors eclesiàstics ...	267
El primer Congrés de la Societat Internacional de Psicologia religiosa (a Viena) ...	268
Després de l'Encíclica pontifícia sobre l'Acció Catòlica ...	270
Un comentari forà al conflicte entre la Santa Seu i el Feixisme (article de "The Economist", d'onze de juliol) ...	271
"Pro i Contra". Interessant iniciativa intel·lectual catòlica a Bèlgica...	274
La Unió Catòlica d'Estudis Internacionals...	371
El moviment social protestant ...	371
Els pelegrins de Sant Francesc ...	372
El ministre d'Instrucció Pública del Japó demana la col·laboració dels missioners ...	372
El Feixisme i el jovent ...	372
Fi del conflicte entre l'Església i el Feix ...	373
La Santa Seu i la data de Pasqua ...	374
El Centenari de l'Escola Lliure a França ...	475
El cinquantenari de l'Escola Laica a França ...	477
Protesta del Sant Pare contra la persecució religiosa d'Espanya ...	550
Declaració de l'Episcopat francès en favor de la pau ...	551
Una proposició protestant sobre la reialesa de Crist ...	551
El Protestantisme americà i la restricció dels naixements ...	552
Encíclica Pontifícia sobre la crisi econòmica, la vaga forçosa i els armaments ...	552
El catolicisme a Iugoslàvia ...	553

CULTURA GENERAL

La "Miscel·lània Patxot" ...	51
Premi "Joan Bergós Dejuan" ...	178
Occitanisme ...	276
Dom Gregori M. Sunyol a Milà ...	376

MOVIMENT SOCIAL

Text, traduït, de l'Encíclica "Quadragesimo anno" ...	57
Projecte de legislació obrera a l'Estat de Nova-York ...	179
Un manifest dels Sindicats Cristians d'Alemanya ...	179
Confederació belga de treballadors intel·lectuals ...	180

El moment constituent d'Espanya	377
Manifest de la Companyia de Jesús	380
Alts salaris i atur forçós a Anglaterra... ..	479

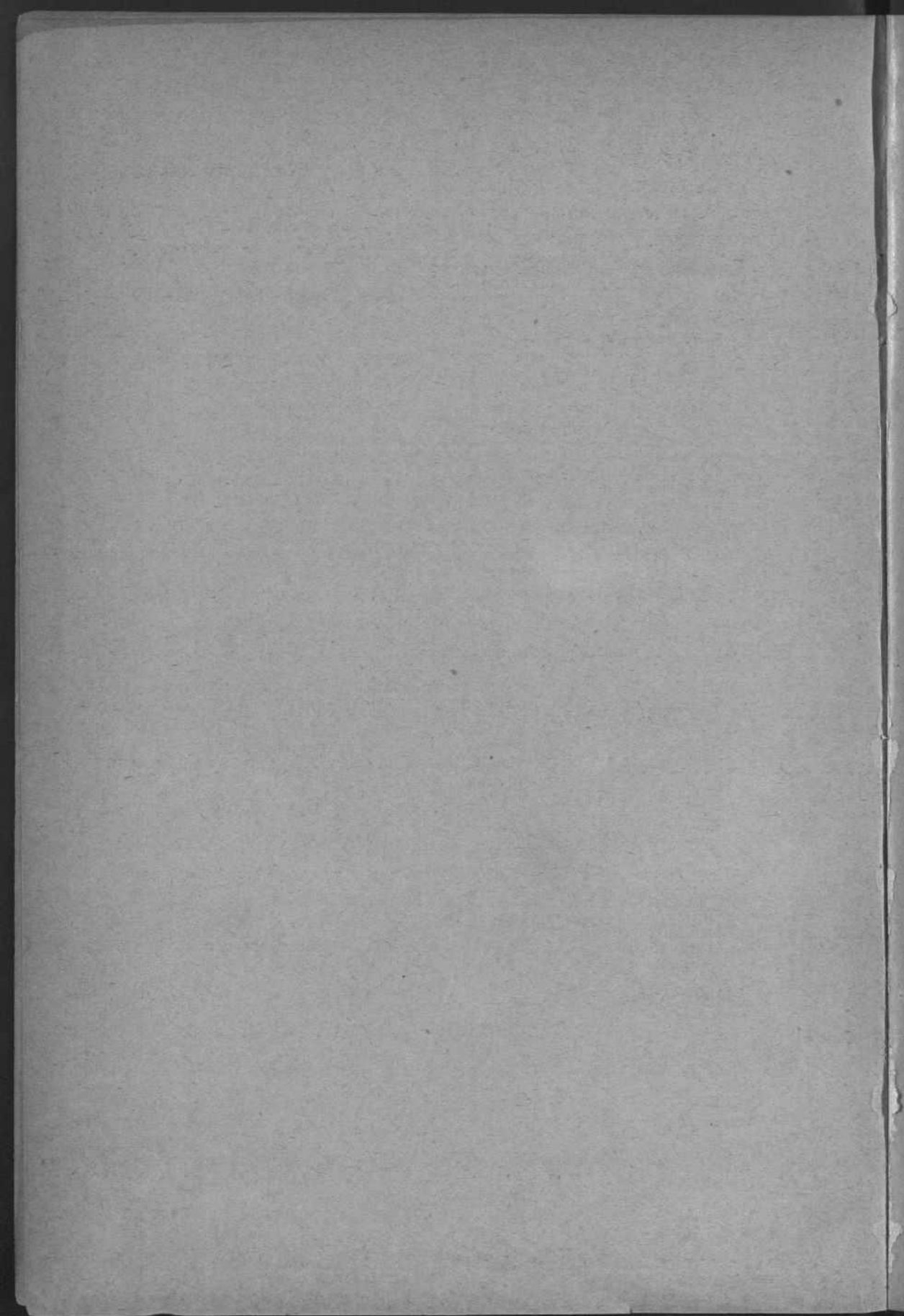
MOVIMENT PEDAGOGIC

L'ensenyament superior i tècnic a les ciutats de segon ordre	55
---	----

MOVIMENT INTERNACIONAL

La solució catòlica dels problemes internacionals	565
<i>Alemanya</i>	
El fracàs del plebiscit alemany (3 d'agost)	286
L'ofensiva contra el govern Brüning	562
<i>Hongria</i>	
Dimissió del Comte de Bethlem	280
<i>Romania</i>	
Després de les eleccions romaneses	283
<i>Rússia</i>	
Les dues tendències del comunisme rus	181
<i>Anglaterra</i>	
El moti de la flota britànica	555
Les eleccions angleses	557
<i>Txecoslovàquia</i>	
El nou cens de població de Txecoslovàquia des del punt de vista religiós	567

Academia Cots

Fundada l'any 1879

Avinguda Portal de l'Angel, 38

Telefons números 18953 i 75303 :-- Apartat 782

Incorporada a l'Escola Superior de Comerç
i a l'Institut Nacional de Segona Ensenyança

CLASSES PRACTIQUES :

Letra comercial, Ortografia castellana i catalana, Correspondència particular i comercial, Aritmètica i Càlcul Mercantil, Classificació i Arxiu, Pràctiques d'escriptori, Teneduria de Llibres de conformitat amb les lleis tributàries, i Llibre de Vendes, Mecanografia en tots els seus aspectes, Taquígrafia, Dibuix, Francès, Anglès, Alemany, Italià, Pràctiques i Tècnica de Banca

Classes econòmiques a 5 pessetes.
Una hora diària de classe

Peritatge, Professorat Mercantil i Batxillerat

Soler i Torra Germans

Banquers

Rambla dels Estudis, 11 i 13

i Bonsuccès, 1 i 3 - Barcelona

Sucursals: Madrid - San Sebastián - Vic

VALORS :: CUPONS :: GIRS :: CANVI

CAMARA CUIRASSADA : CAIXES
DE LLOGUER PER A GUARDAR
VALORS, DOCUMENTS, JOIES I
ALTRES OBJECTES DE VALOR
COMPARTIMENTS DES DE 22 PES-
- SETES ANYALS - -

Compra-venda i administració de finques

Agents de préstecs per al Banc Hipotecari
d'Espanya

GENERAL MOTORS RADIO

Aparells receptors d'alta qualitat per la seva acurada tècnica que cobreixen 12 noves patents, presentats en luxosos i artístics mobles de resonància equilibrada.

Neutrodí de 6 vàlvules 980 ptes.

Superheterodí de 7 vàlvules
1250 ptes.

equipat amb les especials «PENTODO» i «VARIABLE - MU». Modulació natural, llarg abast, selectivitat garantida.

Bell conjunt obtingut de la ciència més moderna que contribueix a endolcir les hores de la llar.

RADIO - LOT

Passeig de Sant Joan, 17

Barcelona

XOCOLATES

CASA FUNDADA L'ANY 1800

Xocolates per a tots els gustos
i totes les fortunes

Manresa, 4 i 6

Barcelona

L'IMMILLORABLE
PAPER DE FUMAR

SMOKING
ÉS EL PREFERIT